

ČASOPIS

PRO

KATOLICKÉ

DUCHOWENSTWO.

WYDÁWÁN

O D

KNJŽECJ ARCIBISKUPSKÉ PRAŽSKÉ

KONSISTORĚ.

SEDMNÁCTÝ ROČNJ BĚH.

Swazek třetj.

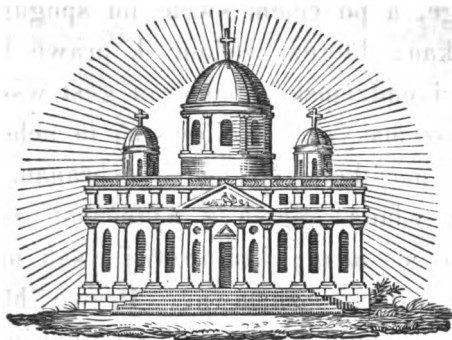
W P r a z e .

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, řjzenjm synů Bohumila Haase.

1 8 4 4 .

**Sancta Ecclesia consistit unitate fidelium,
sicut corpus unitate membrorum.**

S. Gregorius Mag. 19. Moral.

Pogednánj.

1. Co sebau nese odpadnutj od Cjrkwe katolické?

od

Jana Tom. Nowáčka,

duchownjho zpráwce Nedwědického a spoluzakladatele Dědictwj Swatojanakého.

Ú w o d.

Gestliže pak cjrkwe neuposlechne, budiž tobě gako pohan a publikán.

(Mat. 16, 17.)

Kdož následuge tropitelú roztržek, newegde do králowstwj Božjho; a kdož
cizjho neb cizj domajny se drží, neběře podjlu na utrpenj Kristowu.

List sw. Ignácia k Fílad. c. 3.

Pečug o gednotu, nad njžto nic nenj lepějho. *List sw. Ignácia k Polykarp. c. 1.*

Powážugi-li po celém swětě, co pokog,
gednotu, bezpečnost a blaženost zachowáwá, wi-
djm gednotliwá mocnárstwj. Z nich ale pozorugi
zwláštnj a gediné králowstwj, genž nenj z tohoto
swěta, w němž newládne zbraň ani mocnost swět-
ská, nýbrž duchownj; kteréž myslí prawdau Božj

sgednocuge, a po celém světě lid spoguge w ro-
dinu welikau; kteréž wedauc k prawé blaženosti
wezdegšj i nadzemské, podporau gest všech moc-
nárstwj pozemských. Králowstwj to nebeským se
wykazuge počátkem, řizenjm a ochranau. Proná-
rodowé a vláda gegich z wýtečnosti zemské se
tratj anebo se mēj; králowstwj však ono wždy
totěž bez změny zůstává. Prawé blaho gen
tam, kdež vláda a lid božský gehu počátek, řizenj
a ochranu uznává a ctj, a gako někdy Maria, u
nohau Páně sedjcj, slova žiwota dychtiwě od něho
přigjmage, k zwelebenj gehu všecku snažnost swau
wynakládá tak, gako o pospolitý a domácj pokog
a gędnotu a spořádanost swau pečuge. Wěkowé
minau: a ono co garo požehnánj na weškerau wy-
léwá zemi, wždy stegnau silau gak u vzniku swém
takť i w postaupnosti časů lidu dobré wůle a mi-
lugjcjmu prawdu Božj bohatau štědrostj pokog
i blaženost dáwá. Gako negasno powstává aneb
i zima a mrazy, když slunce od země se vzdaluge,
a nebo když mrakowé zářjcj gehu zastjragj twář;
takť i tu, kdež šjlenost lidská dotýkati se osmě-
luge onoho králowstwj: zahaluge se gasnost pra-
wdy Božj, mudrowánj vyniká w zpupném domnj-
wánj swém dle wětru světa se winaucj, a wždy
wjce se zmáhá. Napotom vzniká duchownj tem-
nost, duchownj zima. Než půwod gehu snjžen býti
nemůže, tak že se wždy w setrwalé trpěliwosti
poslěz u wjtězné záři wygewuge přátelům i nepřáte-
lům k užasnutj celého světa. Patrně všem se na

něm gewj, že Bůh s njm gest, a protož se gako on měniti nemůže. Wůli Božj, a s nj pokog, gednotu a blaženost s nebe w lůno geho od Syna Božjho složené nabývá swět gediné skrze ně. Pronárodowé w každém pokolenj swém, wěkowé w gednotliwých časech swých neustálau postaupnostj hlásagjce prawdu tuto, wyznáwagj pohnutau wděčnostj: toť cjrkwew Řjmská!

Po wšecky ale časy byli lidé gednotliwj i celj pronárodowé, — kteříž gako člowěk, genž o neygasnějšim poledni widěti nechtě zawjrá oči, i přjstup zabranuge gasnosti dennj, by swětlosti slunce spatřití nemohl, a se přeswědčil, že tu, kdež gasnost patrná, pauhá gen temnost, a wymyšlené domněnj geho že prawau gasnostj, — i Cjrkwe Kristowj poslauchati nechtěli w domněnj, že hlaubagjcej mudrowánj gegich prawau gasnostj na cestě Páně, a w něm že složená prawá blaženost wezdegsj; oni w závratiwé, hrdé domnělosti swé trhli se od Cjrkwe katolické.

Rozumné rady poslauchati welj maudrost. Bychom se ugistili, které strany držeti se máme, považme: *Co gest odpadnauti od cjrkwe Řjmské, z gakých přjčin powstává, a gak hrěšné gest.* Nemjnjmť swatáu wážnost, kterauž kdo má w srdci swém k wyznánj swému, tupití a odnjtí gemu; než gediné to, což w Pjsmě swatém, we spisech prwnjch ředitelů Cjrkwe swaté nalezáme, a co ze zkušnosti nahljžjme, před oči stawjm k laskawému powáženj.

Co gest odpadnutj od Cjrkwe Řjmské?

Cjrkew katolická, gegjžto hlawa w Řjmě sjdlj, a proto Řjmská slowe, gest to neywětsj dobrodinj od Boha člowěku udělené. Ona gest neporušena choť Kristowa, naše gediná, Bohem wedená matka, aby před bludem ochráněna zwěstowati nám mohla prawdu Božj. W gednotě gen s nj ochráněni gsme před bludem, w gednotě s Bohem w králowstwj gsme gehu pozemském wedeni ku králowstwj nebeskému. Odtrhnauti se od Cjrkwe Řjmské gest: odtrhnauti se od hlawy, Kristem Pánem ustanowené tělu gehu Cjrkwi; gest domněnj, že bez hlawy té může tělo w něm žjti; gest lehkomyslné snaženj přesvědčiti se, že ona prawau Cjrkwj nenj, co ona za prawdu Božj nám přednášj, že gest lžj, a blud že gest prawdau; zkrátka: powrženj prawdau Páně, a následowánj lži.

Prwnj lhář a otec lži gest ďábel. (*Jan 8, 44.*) On nic tak nezawidj člowěku, gako prawdu Páně a společnost s Bohem. Proto giž prwnj lidi aulisně nabádal, aby Bohu newěřili, a tak ge swedl. (*1. Mogž. 3, 4. 5.*) Potomky Adamowy a Noemowy nabádal k neprawostem tak, že dle wnuknutj gehu, aby pohodlně žádostem swým howěli, Boha opustili, a bohy dle žádostj swých si učinili. Giž kus dřewa neb litiny měli za bohy, a gim klaněli se, od těch pomoc žádagjce, kterjž sami sobě pomoci nemohli. Ďábel za Boha se wydáwage, mluwjwal i skrze modly k lidu. Ježjš Kristus moc gehu přemohl, a

šálenj geho wygewil. I tu zbauřil ďábel proti učenj spásitedlnému židy a pohany: všeliké muky soplěl na wyznawače Páně. Mnozy z židů a pohanů posléz mámenj ďábla skrze učenj Páně poznali, a ge pokorně přigali. Pak zasadil se na muže přewrácené mysli, což dřjwe Pán Ježíš a sw. Apoštolowé předpowjdagjce, wěřjčjch napomjnali, aby gich neposlechli. Ti falešnj apoštolé wydávali se za apoštoly Kristowy (2. Kor. 11, 13.), a že rozmnožila se neprawost, a ustydla láska mnohých, mnohé swedli. (Mat. 24, 12. 11.) Takl wymyslil nowý podwod, aby i pod zámyslem křesťanského gména nepowážné sklamal. Kacjřstwa a rozkolnictwj wymyslil, aby tjm wjru podwřátil, prawdu porušil, gednotu roztrhl. Ty, kteréž w zaslepenosti staré cesty udržeti nemůže, mámj a podwádj bludem nowé cesty. Odwádj lidi i z Cjrkwe; a když myslj, že giž se k swěslu přibljžili, rozwinuge opět nowau temnost nad newědomými, tak že ačkoliw se nedrřj ani ewangelium, ani plněnj geho, ani zákona, že se předce křesťany nazýwagj, a w temnosti chodjce, w swětle býti se domnjwagj; gimžto protiwnjk lichotj a ge podwádj, kterýž dle slow apoštolských proměňuge se w angela swětlosti (2. Kor. 11.), a swé služebnjky za služebujky sprawednosti wydává, kterjž noc mjsto dne, zkázu za spasenj, zaufanliwost za naděgi, newěru za wjru, antikrista za Krista problašugj, aby lstně podwřátili prawdu, an se přetwarugj, gako by učili prawdě. (S. Cypri. de unit. Ecc. Kempten

1882. 6. B. S. 107.) Tedy odstaupiki od Cjrkwe Řjmské gest: a) uwrhnauti se w *osidla dáblowa*, a

b) přestati býti *křestanem*. Křestanem býti gest tolik, co učedlnjkem Kristowým býti. Chce-li kdo učedlnjkem geho slauti, musj plniti wůli geho. Geho pak wůle gest: poslauchati Cjrkwe, a držeti se widitedlné hlawy gegj. (*Mat. 16, 18. 19. Luk. 22, 31. 32. Jan 21. 15—17.*) Sjdlo hlawy Cjrkwe w osobě S. Petra přenešeno bylo do Řjma. Tamť prawj nástupcowé Petrowi, tamť prawá hlawa Cjrkwe. Křestan, učedlnj Kristůw, musj tedy s widitedlnau, od Krista ustanowenau hlawa Cjrkwe, s Řjmskau Cjrkwj spogen býti: což-li nenj, nemůž křestanem nazwán býti.

Nenj na tom dosti, wěřiti w Krista. Kterjž w něho wěřj, prawj S. Justin w rozmlauwánj s Tryf. n. 63. gsau gedna duše, gedna synağogga, gedna Cjrkew. A S. Ignác dj: Nebo kdokoli patřj Bohu a Ježjši Kristu, ten k biskupowi se připogj. Kdož pak koli na pokánj se dagjce w gednotu Cjrkwe wstaupj, také Bohu náležeti budau, napotom w Ježjši Kristu žigjce. Nedeyte se swésti, bratřj! „Kdož následuge tropitelů roztržek, newegde do králowstwj Božjho; kdož chodj w cizj dāmince, nebere podjlu na utrpenj Kristowu. (*List k Filadelf. n. 3.*) Nebo kdož wjce po giném, nežli po tomto sluge gměnu, ten Bohu nepřináležj.“ (*List téhož k Magnes. n. 10.*)

Řjmská Cjrkew gest kořen a matka katolické Cjrkwe (*S. Cypr. Epist. ad Cornel.*); ona gest

neywětšj a neystaršj Cjrkew od dwau neyhlawněg-
šjch Apoštolů ustanowena. K nj musj wšecky
giné cjrkwe přigjti, t. g. wšickni wěrjcy; w nj
gest nepřetržitá postaupnost Apoštolů zachowána.
(*S. Irenaeus 3. lib. 3. c.*) Kdo tedy k Řjm-
ské Cjrkwi se neuchyluge, ale od ni se odtrhuge,
zda-liž může wjru Kristowu zachowati, zda-liž
gest uředlnjkem geho? Neboť, gak dj S. Cyprian,
Geden gest Bůh, a geden Kristus, a gedna Cjrkew,
a gedna stolice, slowem Páně na Petru založená.
Giný stawěti oltář, aneb nowé ustanowiti kněžstwo,
mimo gediný ten oltář a to gediné kněžstwo se
nemůže. Kdo ginde shromážduge, rozptyluge.
(*Epist. 44. ad popul. Carthag.*) A w gednánj
swém o gednotě wjry prawj: Kdo Cjrkwi se
protiwj, kdo stolici Petrowu, na kteréž Cjrkew za-
ložena gest, opauštj: může-liž wěriti, že w Cjrk-
wi gest?“

Nedržj-li se kdo učenj Ježjše Krista, nemůže
křesťanem býti. Učenj to wydává nám Cjrkew
swatá. Kdož se od nj odtrhuge, opauštj studnici wo-
dy žiwé, a kopá sobě cisterny, cisterny rozmetané,
kteréž nemohou držeti wod. (*Jerem. 2, 13.*) On
sice wyznává, že gest křesťan, gakož i dábel wy-
dává se za Krista, gakž Pán wystrahu dáwage
prawj: *Mnozj přigdau we gměnu mém, řkauce:
gá gsem Kristus, a mnohěť swedau.* (*Mar. 13,
6.*) Gako onen nenj Kristus, ačkoli gměnem geho
mámj: takť i ten za křesťana uznán býti nemůže,

kterýž w prawdě geho ewangelium a we wjro netrwa. (*S. Cyp. ad Antian. Epist. 56.*)

Mimo to odstupugcj od Cjrkwe Řjmské c) činj se podobný *modloslužebnjkům*. Neboť rozdwo-genj a blud pocházj od ďábla. Kterjž od gednoty katolické Cjrkwe odstupugj, následugj ďábla; ont gim bohem. Gemu neposlušnost, pyšné spoléhánj se na swíg rozum a odpjranj Cjrkwi Kristowě za obět kladau: a protož činj se pohany modloslužebnými. Toť sám Ježjš dokazuge, rka: *Gestliže pak Cjrkwe neposlechné, budiž tobě gako pohan a publikán. (Mat. 18, 17.)* Nebo odpjratj (neposlauchati) *tak weliký gest hřjch, gako hřjch hádánj; a gaká gest nešlechethnost modlářstwj, taká gest i nechťjti přiwoliti (na swém státi, po swé hlavě činiti). Proto tedy, že gsi zawrhl řeč Hospodinowu, zawrhl tebe také Hospodin. (1 Král. 15, 23.)*

d) Odstaupiti gest, ze *společenstwj s Bohem* se wytrhnauti. *Každý, kdož odstupuge, a nezůstáwá w učenj Kristowu, nemá Boha (gest od něho zawržen); kdož zůstáwá w učenj Kristowu, ten' i Otce, i Syna má [w obecenstwj s Bohem Otcem i Synem geho spogen.] (2. Jan 9.)* *Wiztež bratrj, aby snad w někom z nás nebylo srdce zlé a newěrné, kteréžby odstupowalo od Boha živého: ale napomjneyte se wespolek po wšecky dni, dokudž se gmenuge dnes, aby někdo z wás nebyl zatwrzen oklamánjm hřjčka. (Žid. 3, 12. 13.)* W smyslu slow těch mluwj sw. Cyprian takto: Cjrkew gest gediná matka naše. Ona nás

rodj, swým mlékem krmj, swým duchem obživuge. Ona gest neporušená choť Kristowa. K cizolož-
 stwu nemůže choť Kristowa zawedena býti; ona
 gest neporušená a poctiwá; ona zná gediný gen
 dům; ona zachowává s čistotnau stydliwostj swátost
 swého bytu. Ona pro Boha nás wychowává; ona
 přiwlastňuje djtky, kteréž zplodila, králowstwj Bo-
 žjmu. Kdo se od Cjrkwe dělj, od zasljbenj Kri-
 stowa wylaučen gest. A odplaty Kristowy nedogde,
 kdož Cjrkew Kristowu opauštj. Takowý gest cizj,
 neswatý, nepřjtel. Wjce Boha za otce mjti ne-
 může, kdož Cjrkwe za matku nemá. Gestli žádný,
 kdož nebyl w arše Noe, uchrániti se nemohl, aniž
 se kdo uchránj, kdož mimo Cjrkew gest. — Zdali
 u Krista býti domnjwati se může, kterýž proti kněžjm
 Kristowým gedná, a který se od společnosti du-
 chowenstwa a lidu geho oddéluge? Takowý nosj
 zbraň proti Cjrkwi, a boguge proti Božjmu usta-
 nowenj; gest nepřjtel oltáře, buřič proti oběti Kri-
 stowě; newěrný, co by wěrným, bezbožný, co by ná-
 božným měl býti, neposlušný sluha, nelaskawý syn,
 nepřátelský bratr; nenáwidj biskupů, opauštj kněze
 Božj, a odvažuge se giný oltář stawěti, ginau
 obět s nedowolenými slowy konati, prawost oběti
 Páně cizjmi oběťmi zneuctjwati, aniž považuge, že
 kdož nařzenj Božjmu se protiwj, skrze swéwolnau
 opowážliwost přjsné božské tresty na sebe uwr-
 huge. *De unitate Eccle. Kempten 1832. Kir-
 chen-Väter 6. B. S. 120, 122.*

e) Odstaupiti od Cjrkwe Řjmské gest roztr-

hnauti swazek lásky w Kristu. Ježjš Kristus prawj: *Zůstaňtež w milowanj mém. (Jan 15, 9.) Plnost zákona gest milowanj, dle učenj mistra swého, Apoštol Pawel. (Řjm. 13, 10.) Láska nenj cti žádostiwa, nehledá, což gegjko, nezpauzj se, nemyslj zlého. (1. Kor. 13, 5.) Nešlechetnjk zgewon bude (powstane) se wšelikým podwodem neprawosti (neprawým) při těch, kteříž se dagj oklamati, a tak hynau, proto že lásky prawdy nepřigali, aby spaseni byli (2. Tes. 2, 10.)* Nebo u wjře w Ježjše Krista (geho učenj) a w lásce k němu gest počátek a dokonánj. (1. Tim. 1, 5. 1. Kor. 13.) Obě w gedno spogené gsau z Boha, a wšECKO giné, což k zbožnosti náležj, z nich následuge. (S. Ignat. Epist. ad Ephes. n. 14.) Swazek ten roztrhugj různice. Ti, kdož půwodowé roztržky a různice byli, nechať zřj ku společné naděgi (Kristu.) Nebo, kdož skutečně w lásce a bohabognosi chodj, raděgi sebe, nežli giné w potupě a trápenj widj; raděgi snášegj sami pohaněnj, nežli aby něgaká hana padla na tu, genž nás došla, krásnau a čistau Cjrkwe swornost. Lépe zagisté gest člowěku, poklesky wyznati, nežli srdce zatwrditi. — Kdo z wás myslj gest šlechetné, kdo plný lásky a obětowanj, takowý rci: Gestli různice, wády a roztržky pro mne powstaly, chci opustiti wlast, chci giti, kam libo wám, a wšECKO činiti, což mi weleno bude od obce, pakli genom stádo Kristowo s kněžjmi sobě předstawenými w pokogi žjti bude. Kdo to činj, welkau sláwu w Pánu sobě

zjská, a každé mjesto přigme ho. (*Žalm 23, 1.*) — Kdo tedy gste sjmě rozbroke rezseli, podrobte se kněžjm, skloňte kolena srdce swého, a deyte se ku pokánj pokáratí. Odložte chlubnau a pyšnau zpupnost gazyka swého, a učte se poslauchati. Nebo lépe gest wám, abyste we stádě Kristowě nepatrnými (w důstognosti a w mrawjch) ale hodnými nalezení byli, nežli abyste smyslem zpýchagjejm, od něho odpadnuli. Spisy swatých Otců apošt. od *F. Sušila*: *List sw. Klémenta ku Korint. n. 51. 54. 57.* Neboť, gestli kdo od Cjrkwe katolické odpadá, ukazuge, že ani wjry ani lásky k Pánu Ježjší a gehu učenj nemá, a tjm swazek lásky, kterýž všechny wespolek nás winauti má, w Cjrkwi sw. k Pánu Ježjší roztrháwá; roztrháwá

f) ale i swazek *gednoty*. Cjrkew swatá gest tělo Kristowo, a prawowěřej křesťané, audowé gehu. (*Řjm. 12, 15.*) Kdo se odtrhugé, pohrdá tělem tjm, a chce činiti se audem cizjho těla, ne pak Kristowa, a tak swazek swůg a gednotu myslí s Bohem a Cjrkwj gehu roztrhugé. Nahljdněme w spisy sw. Cypriana, a čtěme pozorně slowa gehu: Nebo proto, rozmilj bratřj, gest sgednocenj kněžstwa pewným swazkem obapolné swornosti a gednoty spogeno, aby, kdyby kdo z našeho sgednocenj něgaké kacjřstwo uwésti, a stádo Kristowo roztrhnauti a wywrátiti pokusiti se chtěl, ostatnj k pomoci přispěli, a gakož užitečnj a milosrdnj pastýřowé owce Páně k stádu shromážditi mohli. (*Epist. 67. ad Steph.*) Protož wěděti máš, že

biskup w Cjrkwi, a Cjrkew w biskupowi gest, a ten, kdož s biskupem nenj, nenj w Cjrkwi, a že nadarmo lichotj sobě ti, kteříž s kněžstwem Božjm w pokogném srozuměnj nestogjce se wluzugj, a tagně s některými w sgednocenj býti se domnjwagj, gešto gediná katolická Cjrkew nenj roztržená a rozdělená, nýbrž weskrz spogena swazkem mezi sebau sgednoceného kněžstwa w gednotě se držj. (*Epist. 69. ad Florentium Pupian.*) Nám podáno gest to učenj, že gest geden Bůh, geden Kristus, gedna naděge, gedna wjra, gedna cjrkew, a geden křest w gediné gen Cjrkwi. Kdo od té prawdy se odchyluge, musj na straně bladařů nalezen býti; a kdo proti Cjrkwi w ochranu ge bére, podwracuge tagemstwj božského učenj. (*Epist. ad Pompe. adv. Steph. 74.*) Proč bychom uznáwali neprawau, cizj a božské gednotě odpornau cjrkew za dobrau, gešto gediného gen Krista a gednu známe Cjrkew? (*Epist. 73. ad Jubaian.*) Proto napomj nám wás: usilugte wšeccko w gednotě Božj wykonáwati, gešto biskup na mjstě Božjm přednost zastáwá, a kněžj mjsto rady apoštolské zaugjmagj, jáhnům pak služba Jesu Krista swěřena gest. — Neusilugte klamati sebe, oddělowánj se něgakau nápodobnostj obětugjce. Na gedno mjsto se scházjweyte, a buď mezi wámi gedna modlitba, gedno wzywánj, gedna mysl, gedna naděge w lásce a radosti bezauhonné. (*List sw. Ignacia k Magnes. n. 6. 7.*) Nebo waše chwalitebné a bohadústogné kněžstwo sauhlasj s biskupem gako struny waryta.

Tudy se wašj swornostj a gednohlasnau láskaú Ježjš Kristus opěwuge. — Wýhodno tedy w gednotě nezkalené setrwati, abyste wždy Boha účastni byli. (*List sw. Ignácia k Efezským n. 4.*)

g) Odstupugcj od Cjrkwe Řjmské podwracuge pokog. Kdo roztrhuge swazek lásky a gednoty w Kristu, tjm samým podwracuge pokog Páne: nebo kdež nenj gednoty a lásky, tamť ani pokoge. Proti tomu nebeskému daru prohřešuge se odpadáwagcj.

On bauřj giné. Kdo odstupuge, dáwa pohoršenj. Sprostý, lehké mysli, domnjwá se tjm, že cizj wyznánj něco gest, a tak wrtkawý stáwá se u wjře. Ano gak obyčegně se děge, nowý odpadljik hořkostj naplněn gsa bezpráwně proti Cjrkwi swaté, hořkost ta i slowy gewj. Sprostý, kterýž prawdy Božj sobě wáží, nenj sice s to, pewné drženj se wjry Páne důwodně zastati, než srdce geho nade wšecko gi miluge, a nemálo pro rauhawé řeči se horšj. Slowo wede k slowu, a pak powstáwagj různice a rozbroge. Kdož se hlásj k odpadnutj, zamrucuge duchownjho pastýře swého welmi. Onť bez toho mnohau pracj gak domácj takť i božského auřadu swého přeplněn nynj má člowěka naprawiti, o kterémž giž předzwjdá, že wšecka snažnost bude marná. Prawda Božj otcowsky mu na srdce klade: odstupugcj gi nepřigjmá, ano se zpauzj; on geg rozbjrá: odstupugcj ale domnjwá se, žeť předce dobře činj; on srdečně zaslepenosti geho želj: odstupugcj ale umjněnau twrdošjgnost w zásluhu si pokládá; on mu

následky předsewzetj takowého laskawě předkládá: odstupugjcy prawdy Božj držeti se domnjwá. S knězem nad udalostj takowau zarmaucena gest osada celá, i okolnj giné.

Ale i sám odstupugjcy o pokog připrawuge sebe. Oddělenci geg sice welebji, a za hrdinu Páně pokládaj: brzy však záwrat ho přecházji; nastawagj doby, w kterýchž swědomj gemu wytyká, co učinil. Giž spomjná se na obdržené poučenj a powožuge: prawda Božj gest gedna, tedy u všech wyznánj býti nemůže, protože od sebe gsau rozdjlné. Gá gsem se od Cjrkwe odtrhl proti rozkazu Páně, tedy i od prawdy a milosti Božj. Co ze mne bude! On widj na gednom panstwji gen gedny auřadnjky gednoho pána, w domě gednom widj djtky a služebnjky gednoho hospodáře: a na panstwji Božjm, w gedné osadě wjdá dwoge i troge sluhy, genž za sluhy Páně se wydawagj, a však z nich každý ginák posluhugé, ginák učj, a lid z gedné osady, z gedné wesnice, i z gednoho bytu ku straně swé wede: toť geg tjm swětlegi k poznánj přiwádj, že prawdu Páně a milostj Božjch gen od gedněch rozdawačů tagemstwji Božjch obdržeti může. Gdeli k wečeři Páně, pochybugé o prawosti gegj; služby Božj strany swé zdagj se mu býti lehké, a protož k předešlým rád chodjwá. Gdeli tam do kostela, widj, gak welice oslawuge se Bůh; gsa pohnut wždy wjce nahljžj, že prawá Cjrkew tam gen býti a tam prawdu Božj naleznauti může, kdež neywjce oslawuge se Bůh. Každá Mše swatá, každé po-

sluhowanj Swátoctwi bedá srdce geho. Gestli na smrtelné posteli, tjm wjce swědomj geg hryze, a pochybnost geho se zmáhá. On swedl swé djtky, a nynj, kdyžby nawrátiti se chtěl, oni zbraňugj gemu. Bolest ho tjm wjce pogjmá. Mimo to u každém nesrozuměnj se mu wytyká newěra geho. A tak nikdy pokoge nemá.

Mlčenjm pomjgege, že i o pokog s Bohem se pripravuge, an tu, kdež různice, strany a hněwy gsau, Bůh neobýwá: obracugi se k Pjismu swatému, což z obledu toho udáwá. Kristus Ježjš prawj: *Pokog měgte mezi sebou. (Mar. 9, 49.)* Sw. Pawel pjše: *Kterýmžt' gste se i naučili i přigali, a slyšeli, i widěli na mně, ty věci číte: a Bůh dárce darů, všeho štěstj a pokoge, bude s wami. (Filip. 4, 9.) Pakliť máte mezi sebou hořkau záwist, a swárowé gsau w srdcjch vašich: nechtubte se maudrostj, a nebyweyte lhári proti prawdě. Nenjt' zagisté ta maudrost vaše, gjž se chlubjte, prawá a s hůrg sstupugjcj (podlé učenj křesťanského, genž od Boha pocházj); ale gest zemská (swětská, maudrost lidj zkažených a bezbožných na světě), howadná a ďábelská. (Jak. 3, 14, 15.)*

Odstaupiti tedy od Cjrkwe katolické nic nenj giného, nežli pokog, kterýž Ježjš s nebe na zem snesl, rušiti, a následowati maudrost ďábla,

b) gest i *zpauzenj se proti ustanowenj Páně, a zawrženj geho*. Gako muž a žena gsau gedno tělo (Mar. 10, 8.), také i Kristus a Cjrkew geho.

(*Efex. 5, 23. 32.*) A jako každý tělo své miluje, krmí a chová je, tak i Kristus Cirkvi svou. (*29.*) Ji na místo své ustanovil, jí svednocenau mjí chce; jí jednu hlavní stoličiči a původ té jednoty, jakož od jednoho vycházegjci nařizením svým určil (*S. Cyp. de unit. Eec.*); jí učení své zůstavil, jí vyučovati on velel, cožkoli přikázal; jí sám s Duchem svatým řídí, vyučuje a zachovává po všechny věky. Což Bůh spogil, člověk nerozlučeg. (*Mar. 10, 9.*) Odstupogjci dělji Krista od Cirkve, hlavu od těla v domněnj, že jí opustil, a ona že v blud klesla; on proti Cirkvi a hlavě gegj widitedlné, kteráž patrně na čele svém božský swúg původ a ochranu Páně gewj, proti té, kteráž jediná od prvnjch časů všechny muky a bauře protiwjnků přemohla, an sami v mizinu sklesli, co buřič powstává, a což ona za pravdu Božj vydává; nesmyslně u twrdošjgné domnělnosti zawrhuge.

Konečně wolám se sw. Ignáciem, učednjkem sw. Jana. Proč tak činš? Ty odpowjdaš: „Nenagduli toho w Pjsmě, neuwěřim. Gáf pak dokázal gsem tobě, že tak psáno gest, a ty odpowjdaš: Toť na otazu gest. — Mně pak pjsmy starými gest Kristus, nedotkliwau starobylostj gest mi křjž geho a smrt a wzkřjšenj, a wjra skrze něho na swět přišla. Kdekoli patřj Bohu a Jesu Kristowi, ten k biskupowi se připeguge. Kdož pak koli na pokánj se dagj, w jednotu Cirkve wstauj, také Bohu náležeti budau, nápotem w Jesu Kristu ži-

gjee. Nedeyte se swěsti, bratřij! Kdo následuge
trepitelů roztržek, newegde do králowstwj Božjho
Kdo chodj w. cizj domněnce, nenj aučasten utr-
penj Kristowu.“ (*List k Filadelfie. n. 8. 8. Spisy
sw. Otců ap. od F. Sušila st. 87. 86.*)

Gest tedy odpadlictwj odstaupenj od prawdy
Božj, od Cjrkwe Kristowj, a přidrženj se proti-
wnjků Cjrkwe swaté, odstaupenj od půwoda a ři-
ditele gegjho Boho všemohaucjho, a zawrženj toho,
což k spasenj nám slaužj.

Příčiny odpadnutí.

Slyšjme-li kdy, že někdo od katolické Cjrkwe
odpadnul, nazwjce nabýwáme přesvědčenosti, že
to byl *tělesný člověk*, kterýž duchownjch věcj ne-
chápá. O takowých prawj Pán Ježš, že na čas
wěrj, ale w čas pokušenj odstupuj. (*Luk. 8. 13.*)

Odpadá a) *za přjónau swé náružiwosti.*
Kdož podlé těla žiw gest, nemá s Bohem ža-
dného spogenj ani na tomto, ani na onom swětě;
a protož nenj diwu, že lásku gen k časným věcem
přikládá a gimi se řjdj. Náružiwost gako trnj pak
zagjmá srdce geho. I nemůž ginák býti, nežli že
láska k Bohu, k Cjrkwi geho, a spasenj swému
w srdci geho hasne; neboť *přewrátíl smysl swůj
a schýlil oči swé, aby newiděl nebe, ani rozpu-
menal se na saudy sprawedliwé.* (*Dantel 13, 9.*)
Aby swědomj swé upokogili takowj lidé, následugj
stranu, u-kerěž by náružiwostem swým snáže ho-
wěti mohli. *Blud a tmy hrějnjkům přirozeny
gsau.* (*Sir. 11, 16.*) Odpadáwagj

b) *z lásky k lidem.* Tělesná láska celý smysl gegich zagjmá, a wšeccko ochotni gsau činiti k wůli miláčka swého. I neyraudřegěj král Šalamauu, gak tělesnau byl gat láskau k pohanským ženám swým, gim k wůli wystawěl modlářské chrámy, ano i modlám se klaněl. Časnost gim wzácněgšj nežli nebeská odměna, a protož gim náboženstwj býwá wěc toliko wedlegšj a malicherná; od prawdy Božj snadno bez rozmyslu odpadawagj. Slyš mne, co prawj Ježš Kristus: *Kdo miluge, dj en, otce neb matku wjce nežli mne, nenjť mne hoden: a kdo miluge syna neb dceru wjs nežli mne, nenjť mne hoden. (Mat. 10, 37.) Gde-li kdo ke mně a nemá w nenáwisti (w menšj wážnosti nežli mne) otce swého, i mátere, i ženy, i synů (dětj), i bratrěj, i sester, a geště i žiwota swého, nemůž byti učedlnjkem mým. A kdož nenese kříže swého, a negde za mnau (w žiwotu a učenj), nemůž byti mým učedlnjkem. (Luk. 14.26.27.)*

c) *Z lásky k časnym wěcem.* Penězům slaužj wšeccky wěci. (Kazat. 10, 19.) Bohatj ctěn býwá pro zbožj swé. (Sir. 10, 38.) Protož lidi milugj penjze a statky. *Kdo miluge penjze, takowj i duši swau prodagnau má. (Sir. 10, 10.) Kořen zagisté wšeho zlého gest žádost peněz: gjž některj pužení gsauce poblaudili od wjry, a uwedli se w bolesti mnohé. (1. Tim. 6, 9. 10.)* Neujť tedy diwu, že mnozj, by zámožného ženicha neboli bohatau newěstu dostali, neb mnoho wyzjškali neb zdědili, odpadawagj od prawdy Božj.

d) **Giná přičina odpadnutj gest bugnost, gakožo následek wezdegšjho štěstj.** Nic tak obtěžně nesnášj člověk gako štěstj. Štěstj pokládá pak za neywětšj blaženost; ruky žehnagcej Páně si newážj, ano na Boha a spasenj zapomjná. A že odwracuge mysl od Boha, Bůh odstupuge od něho, a on následuge náružiwoš a žádost swau. Tělo, swět a časné věci gsau gehu Bohem: těch wyhledáwati, a w nich rozkoše hledati, prawau gest maudrostj gemu; protož maudrostj božského učenj zhrzj, a gestli weřegně neodpadl, odpadl giž we swé mysli. Bůh stěžuge si na takowé, řka: *Nad pšenicj a nad wjnem přezjwali, odstaupili ode mně. Gá gsem ge wyučil a posjtil ramen gegich: ale oni proti mně myslili zlost. (Oseáš 7, 14. 15.) Ztučněl milj a spjčil se: ztustna, ztučněw, rozšjriw se, opustil Boha stwořitele swého, a odstaupil od Boha spasiitele swého. (5. Mogž. 32, 15.)*

Z toho widěti, že neprawosti, láska k lidem, k časným wěcem a štěstj opoguge člověka, činj geg lhostegného k božským wěcem, k Bohu, k Cjrkwi a spasenj. Nenjť pak diwu, že se mu zdá býti wšecko stegné, gestli toho neb giného náboženstwj se drzj. A proto, že prawda Páně časným i wěčným trestem mu vyhrožuge, aby bodawé swědomj upokogil, proti Cjrkwi, učenj Páně a poswátným obřadům powstáwá, a gestli zisk časný naděgně ho wábj, i odpadáwá:

2. **Se lhostegnostj obyčegně spogena gest newědomost.** Čeho člověk nezná, toho si newážj.

Mnohý sotwa že křjž dělati a se modlití umj, o tom, což slowo žiwota obsahuge, málo aneb ničehož newj. Z mládj málo do školy chodil, k slowu Božjmu buď docela nepřicházj, neb welmi zřjdka: gakž tedy prawdu Paně poznati, gak si gi wážití může? Gemu tedy všeccko gedno, blud neb prawda Páně, a w čas pokušenj snadno odpadává.

3. Sestra newědomosti a přemrštěné wědomosti gest *peycha*, a protož i příčinnau odpadnutj. Powaha peychy gest: všemu chtjt rozuměti, nad giné se wynáseti; peycha gen sobě oswjcenost a maudrost připisuge, po eti taužj, mudrowánjm a neobyčegnostj wynikati se snažj. Prawda Božj ale wede k pokoře, a že wěčná gest, nezná nowoty, nežli gen lásku a sgednocenost. Toť ale na odpor gest peyše, protož w božských a poswátých wěcech opowážliwě hlaubá, ano za sprostnost a wymyšlenost ge pokládá a zawrhuge. A w tom počjánj prawau maudrost vyhledáwagjc etce swého dábla, protiwnjka prawdy Páně následuge. Skrze peychu ďábel od Boha prwnj odpadl, a peycha wede všecky, kterjž gakékoli rozkolnictwj neb sekty uwáděgj. Žádost po nowotách a wyzname-nati se od ostatnjch giným náboženstwjm, mnohé zawedla, a až potud zawádj. *Prawá maudrost ale gest bázeň Hospodinowa, nenáwidj zlého: a protož hrdost, a peychu, a cestu neprawau, a ústa dwogjho gazyka w ohyzdnosti má (Přj. 8, 13.). a daleko gest od peychy a lsti. (Sir. 15, 7.) Žádnj sám sebe neswed. Zdáti se komu z was,*

že gest moudrý na tomto světě, (nežli aby učenj Kristowo za prawé božské přigiti ehtěl) budiž bláznem (sprostým), aby byl právě moudrým. Maudrost zagisté tohoto světa bláznostwj gest u Boha. (1. Kor. 3, 18. 19.) Kristus zagisté se propůgčuje toliko pokorným, nikoliw ale hrdým. (*S. Clemens 1. Epis. n. 16.*) Na podskočnost, osebliwost a opowážliwost doléhá klebba Božj; na mjrnost ale, wliwost, pokoru a tichost, požehnáj Božj se wyléwá. (*n. 30.*) Odložte chlubbau a pysnau zpupnost gazyka swého, a učte se poslauchati. Nebo lépe gest wám we stádě Kristowě nepatrnými a hodnými nalezenu býti, nežli smyslem zpýchagjcjm naděge bladné od něho odpadnauti.“ (*n. 57.*)

4. *Swůdnictwj.* Zlé řeči kazj dobré mrawy, a mudrugcej řeč opowážliwých podwracuge wjru sprostých lidj; takť wždy swůdnjk zabigj duši, genž wěřj. Člowěk taužj po swětle prawdy Božj, a w celé sprostnosti srdce přigjmá gi. Swůdnjk ale takau opowážliwostj prawdu Božj zlehōuge, že sprostý geho slowa za prawdu držj, a gako prwnj lidé ďábla, i on náhončj geho uposlechne, až se posléz domnjwá, že blud prawdau, a prawda Páně bludem gest, a pak w domnělosti té odpadá. Každý swůdnjk gest protiwnjk Páně. Kdo wěřj gemu, newěřj Bohu, a protož i protiwnjkem Božj a Cjrkwe geho se činj, a w hněw Božj upadá. Nebo *wielike ohawnosti bludu nenáwidj Pán,* a *nebude milá bogjcjm se ho. (Sir. 15, 13.)* a

prawj: *Gá pozdwothugi k nebi ruky swé a djmž žiwč gsem gá na wěky: tak gest gisté, když na-
ostrj mč swúg gako blesk, a uchopj saud ruka
má: učinjm pomstu nad nepřátely swými, a těm,
kterjž w nenávisti magj mne, odplatjm. (Mogž.
32. 40. 41.) Protož wizte, ať na wás nepřijde,
což gest w prorocjch powědjno: Wizte potupajci,
a podiwte se a zahyňte: nebo gá djlo dělám za
dnů wašich, djlo, o kterémž wy newěřjte kdyby
ge kdo wám wyprawowal. (Skut. 13, 40. 41.)*
A Pán Ježš: *Kdožby koli peheršil godnoho
z těchto malických wěřjčjch we mne, lépe by
bylo gemu, aby byl zawěšen na hradě geho žernow
osličj (mleynský kámen), a wržen byl do moře.
(Mar. 9, 41.)*

Z toho widěti gest, že přjčiny odpadaatj gsau:
*žádost těla, žádost očj a peycha žiwota, kteráž
nenj z Otce, ale toliko gest ze swětu (swětu od-
danj sobě w nich zakládajj). A swět pomjggj
i žádost geho: ale kdož činj wůli Božj, ten zů-
stává na wěky. (1. Jan 2, 16. 17.) Ti, kterjž
daufajj w něho, (Boha), porozuměj prawdě, a
wěrnj w milowánj přiwolj gemu: nebo dar a
pokog (milost a milosrdenstwj), gest wywolenyj
geho. (Maud. 3, 9.)*

Odpadlictwj gest neywětjšj prowiněnj.

Gak přjčiny, z nichž odpadlictwj pocházj, gsau
hřjšné, takč odpadnutj samo, ano mnohem geště
wjce gest hřjšné; nebo žádným giným hřjchem ne-

počíná si tak člověk opovážlivě proti Bohu, geho učení a swaté Cjrkwi, gako odpadlictwjm. W přewrácené mysli swé

1. *bauřj se proti Bohu,*

a) proto že zawrhuge zákon Božj. Wůle Páně gest zákon geho. Boha však žádný newidj, ani se ho tázati může, kteráž gest wůle geho. Bůh na mjsto swé Cjrkew katolickau, genž gest Řjmská, ustanowil, a učení swé gi swěřil, by nás učila wšeccko zachowáwati, cožkoli on prikázal; on sám gi řjdy, tak aby u wjře byla neomylná, slaupem a utwrzenjm prawdy, kterauž Ježjš gj swěřil; on tomu wěřiti nechce. Cjrkew podává gemu, což Bůh k spasení člověčenstwa gj swěřil; on ale tomu wěřiti, ani spasitedlných prostředků užjwati nechce. Bůh welj poslušnost Cjrkwe; on ale negen gj poslechnauti nechce, ale i nj pohrdá, a od nj odpadáwá: Bůh welj gednotu u wjře a lásce w Kristu; on ale gednomyslnostj pohrdá, a z nj wystupuge. Strašliwá však wýhrůžka Páně gest skrze Jeremiáše, proroka řkancjho: *Zastawte se na cestách (kterýmiž gdete, a obledněte se, zdaliž dobře gdete), a pohledte, a tažte se na stezky staré, a wizte, kteráž by byla cestu dobrá, a chodte po nj: a naleznete občerstwenj dušem swým. I řekli: Nebudeme choditi. I ustanowil gsem nad wámi strážné, řka: Slyšte, hlas trauby (napomjnánj gogich). A řekli, nebudeme poslauchati. Protož slyáte ó národowé, a pozney ó shromáždění, gak weliké wěci. gá učinjm gim. Slys ó země: Ay,*

gá uwedu zlé na lid tento, owoco myšlenj geho: proto že neslyšeli slow mých, a zákon můj zawrhli. (6, 16—19.)

b) A žet on Cjrkew Boha žiwého zawrhuge, co nepřjtel Páně a co buřič proti Bohu si počjuá. Protož dj swatý Cyprian w pagednánj o gednotě Cjrkwe: „Kdož této gednoty silně se nedrží, nedrží se silně zákona Božjho, nedrží se silně žiwota a spasenj. Takowý gest cizj, neswatý, nepřjtel.“

2. Uchyluge se k nepřátelům Páně. Kde se baarj proti mocnári, gest nepřjtelem geho, i každý, kdož k zbugnjku tomu přistupuge. Mnohemť pak wjso gest nepřjtelem Božjm, kdo učenj a gednotu Cjrkwe geho děl, kterauž Bůh tak poslauchať welel, že kdo prawowěrného kněze w božských wěcech poslechnať nechce, má umřiti. (5. Mogž. 17, 12.) Fakt i kdož sekt se přidržuge, i též nepřjtelem Božjm se činj. Celý starý i nowý zákon gednomyslnot u wjře a upřjmnau oddanost k Cjrkwi welj, ale i plný důkazů gest, že pak powstáwali muži čas od času, kteříž tuto gednomyslnot w učenj a gednotu w Cjrkwi gsau podwraceli, oni i přidržencowé gegich za protiwnjky Páně powažowáni byli. Sw. Apoštolé takowým w zápětj na odpor se stawili, řkauce: *O, plný wšj leti, a wšj schytralosti, synu dábłu, nepřjtelu wšj sprawedlnosti, což nepřestaneš podwracowati cest Páně přjmných! A ay, ruka Páně nad tebau! (Skut. 13, 10. 11.)* Wěřjcm negen přjchod falešných těch učitelů Ježjs a sw. Apo-

štolé předpowj dali, ale i napomjnali ge, aby gich nenásledowali, a wždy swedené k nawrácenj wzbu-
zowali. *Běželi gste dobře*, býwala řeč gegich, *kdo wám překazil, abyste čisté prawdy nepo-
slauchali. Nenjt' to nawedenj (rada) z Baha,* *kterjž wás wolá. Maličko kwasu wšecko těsto*
nakwasuge. Gát mám naděgi a wás w Pánu, *že nic giného smeyšleti nebudete: ale ten, genž*
kormautj wás, ponese saud, kdož gest on
koli. (Gal. 5, 7—10.) Oni wšecko rozdelenj od
nich vzdáliti se snažili (1. Kor. 1, 10—13.), na-
pomjnagjce ge: Netáhněte ge s newěřjcmi. Nebo
gaké gest awčastenawj sprawedlnosti (ctnosti),
s neprawostj? Aneb gaké gest towaryštwj swětla
s temnostj? A gaké srownánj Krista s Belialem?
Aneb gakj gest djl wěrnému s newěrnými? —
Protož wygděte z prostředku gegich — a gá při-
gmu wás, a budu wám za otce, a wy mi budete
za syny a za dcery, prawj Pán všemohawej.
(2. Kor. 6, 14—18.) A když poslechnauti ne-
chtěli, wywrhli ge ze společnosti swé, wydali ge
satanu, aby se naučili nerauhati. (1. Tim. 19, 20.)
Takt činili wšiekni nástupnjci gegich, papežowé a
biskapowé. Poslednj toho důkaz nalezá se we wj-
denských nowinách r. 1843. w čísle 282 — Bö-
mische Staaten — dne 4. zárj t. r. Ale wy, ney-
milegěj! pamatugte na slowa, kteráž gsau před-
powěděna od apoštolů Pána našeho Ježjše Krista,
kterjž řjkali wám, že w poslednjm času přjyduu
posměwaci (w náboženstwj a ctnosti). podle žádosti

swých chodjce w bezbažnostech. Toť grau ti, kterjž sami se oddělugj, lidé howadnj, ducha (Kristowa) nemagj. (Jud. 17—19.) Nepohrdey žádný napemjuánjm sw. Ignácia wolagjeho: Utjkeyte zlých těchto wýstřelků, smrti owoce nesaucjch, z nichž kdo okusj, napořád umjrá. Ti negsaw ze štjpenj Otcowa (*Mat. 15, 13.*); kdyby byli, prokazowali by se gako ratolesti kříže, a owoce gegich nebylo by záhubné. Utrpenjm Jesu Kristowým Bůh wás zowe, abyste údowé geho byli.“ (*List k Trallanským n. 11.*)

3. Odgjmá si cestu spasenj. Učenj Ježjše Krista gest cesta Páně (*Skut. 18, 26. 19, 28.*), cesta prawdy (*2. Pet. 2, 2.*), cesta pokoge (*Řjm. 3, 17.*), slowo (*1. Jan 1, 1. Skut. 5, 20.*) a cesta žiwota (*Skut. 2, 28.*), a cesta spasenj, (*Skut. 16, 17.*)

a) Swětla učenj Páně nabýwáme skrze Cjrkew swatau geho katolickau, genž gest slaup a utwrzenj prawdy. (*1. Tim. 3, 15.*) *Pakli hde zakryté gest Ewangelium naše před těmi, kterjž hynau, zakryté gest: w nichžto bůh swěta tohoto (satan) oslepil mysli (w těch newěrných), aby se jim nezaswjtilo swětlo Ewangelium sčiwý Kristowy. (2. Kor. 4, 3. 4.)* A sw. Ignác, učednjk apoštolský, prawj: Protož prosjm wás, ne wšak gá, nýbrž láska Kristowa, abyste křesťanské tolko potrawy požjwali, a beylj cizjho se warowali, kteréž gest bludařstwj. Slučugjť Jesu Krista s gedowatinau swau, a za swým důstogenstwjm

wjry docházegj, podávajoc totičto směsici gedu úmorného se sladkým mestem, gžto newědomec záhubnau pochaukau polikage smrti se dopjg. Takowýchto se warugte. A to se wám powede, nedáteli se omámiti, a přilneteli se nerozlučně k Bohu, Jesu Kristu, k biskupu, a k ustanowenjm apoštel-ským. (*List k Tralkienským n. 6. 7.*)

b) K tomu služebnjci Cjrkwe, kněžj gsau rozdawači tagemstwj Božjch, všech milostj, kteréž Ježš Kristus k našemu spasenj ustanowil. (*1. Kor. 4, 1.*) Služebnjci giných oddělených cjrkwj nemo-hau té moci mji. Nebo ať djm se sw. Cyprianem: Pán napomjnage, prawj: Kdo nenj se mnau, proti mae gest: a kdo neshromážduge se mnau, rozptylugeť. (*Mat. 12, 30.*) Kdo pokog a gednotu Kristowu rušj, gedná proti Kristu. Kdo shromážduge mimo Cjrkew, rozptyluge Cjrkew Kristowu. (*De unit. Ecc.*) Hospodinu strögj a podává pokrmj domácjm. Dům Božj gest Cjrkew (*1. Tim. 3, 15.*), choti Kristowa neporušena gest swatá katolická Cjrkew: (*Efaz. 5, 26. 27.*) gen ona w domě Páně domácjm, to gest prawowěřcjm udělowati může všech milostj k spasenj.

c) Cjrkew gest *králowstwj Božj* (*Skut. 1, 3.*), od Boha gj swěrené učenj gest *králowstwj Božj*. (*Skut. 20, 25. 28, 23.*) Sekty počjtá sw. Pawol mezi hřjchy ty, kteréž ti, genž se gich dopauštegj, *králowstwj Božjho nedogdau*. (*Gal. 5, 20.*) Kdo tedy odstuge od Cjrkwe katolické, swéwolně wytrhug se z *králowstwj Božjho* na zemi,

tjm odgjmá si přjstup do králowstwj nebeského; neboť pohrdá swětlem prawdy Páně, a lehkomyšlnostj swau zbowuge se spasitedlných prostředků k dosaženj milosti Božj a w nj zrostu: tedy sám zamezuge si cestu k spasenj.

4. Ale uwrhuce se i *w trest ten neykrozněgšj*. A nemůže ginák býti; nebo ačkoliw má oči, widěti nechce; ačkoli má uši, slyseti nechce: a twrdošjgně odporuge ustanowenj Páně. Gestli buřiě od zeměpána welice trestán býwá, tjm wjce musj Bůh každého odtržence, genž zaumyslně Cjrkwi geho se protiwj, trestati. Pán Ježjš zřegmě prawj: *Kdož mnau pohrdá, a nepřigjmá slow mých, máť, kdožby geg saudil. Řeč, kterauž gwem mluwil, tať ge sauditi bude w neyposledněgšj den.* (Jan 12, 48.) Důkazowé toho ze starého zákona gsau: Kore, Datán a Abiron protiwili se Mogžjšowi a Aronowi, a zem ge pohltila i se wšjm statkem gegich, a oheň wyšed od Hospodina, zabil těch 250 mužů, kterjž se gich přidrželi. (1. Mogž. 16, 21—25.) Saul, že sám oběť bez kněze Bohu přinesl, byl od Boha i celý rod geho zawržen. (1. Král. 15, 12. 28.) Šalomaun, že od Boha odpadl, Bůh desateré pokolenj od geho syna odňal. (3. Král 11, 11—13.) Jeroboam, že swůg lid w modlářstwj zawedl, byl i s rodem swým od Boha zawržen. (3. Král. 14, 8—17.) Achab odpadl od prawdy Božj, a Bůh odňal děšť i aurodu po celé Samarij (3. Král. 17, 1.), až se opět s lidem swým obrátil. (18, 29.) Že ale zatwrze-

lau manželku swau Jezabel uposlechl, a gj po wůli zůstal, od Boha s rodem swým byl zawržen. (21. 21—26.) Jezabel byla s okna swržena a od psů sežrána (9, 33—36.), a Jehu pobil celý dům královský, i neypředbějšj geho, i známé, i knjžata, tak že nezůstalo ostatku z něho. (4. Král. 10, 7. 11. 25.) Ale když Jehu zákon Páně nezachoval, Bůh poslal nepřátely, kterjž celau zemi plénili; z krátka, kterýkoli král nawrátíl se k Bohu, a náboženské rozdwogenj w lidu Israelském odstranil, Bůh byl s njm, a všeccko šťastně se gemu, i poddaným dobře wedlo: ale gak ustanowenj a zákon Páně zawrhli, všeccko zlé odpadnutj gegich wždy následowalo, až Bůh zawrhl lid Israelský, gegž w začetj assyrské (4. Král. 17, 6.), a pak i pokolenj Judowo w začetj babilonské wydal. (24. 14, 25. 11.) Takť Bůh lid, kterýž sobě wywolih, učil a ostrjhal ho gako zřjtednice oka swého, když zapomenul naň a opustil ho, hněwem proti němu zabohel, do času showjwage všeccko zlé na něg uwchl, až ze země gemu dané geg vyplnil. (5. Megž. 23. 9—49.)

Gestliže odpadnutj w starém zákoně tak Bůh trestal, čjm wjce trestati ge musj w nowém zákoně, kterýž doplněnj starého gsa austně od wtěleného Boha ustanowen gest. Protož dj sw. Pawel: *Ježjś Kristus dá pomstu těm, kterjž neznagj Boha, a kterjž neposlauchagj Ewangelijum Pána našeho Ježjśe Krista, kterjž pokuty wěčné trpěti budau w zahynutj od twáře Páně, a od sláwy*

moci (odsauzeni gsauce od Pána podle důstojné moci) **geho.** (2. Tes. 1, 8. 9.) *Pošle jim Bůh působený bludu, aby věřili lži, aby tak odsauzení byli všickni, kteříž newěřili prawdě, ale povolovali nepravosti* (nepravému podvodu blandj-cjch). (2, 11. 12.) *Díl gegich bude w gezeře, kteréž hořj ohněm a sirau.* (Zgew. 21, 8.) „Kdo wjru zlým učenjm kazj, odejde do ohně neuhasi-tedlného, gakož i ten, kdož ho poslauchá.“ (List sw. Ignáce k Efesk. n. 16.)

5. Ale i zbawuj se *pokoge swědomj.* Ježjš Kristus gest pokog náš. (Efex. 2, 14.) U něho gea a w zákonu geho prawý pokog (Žalm 93. 12. 13. Mat. 11, 29. Jan 16, 33.) k nalezenj. Gho učenj geho gest sladké a břjmě geho lehké. (Mat. 11, 30.) On sám prawj: *Pokog zůstawuji wám, pokog swúg dáváw wám: ne gako swět dáwá, gá dáváw wám.* (Jan 14, 27.) Pokog ten zawjrá w sobě všecko dobré: Božj požehnánj u plněnj powianosti, pokogné swědomj a blahoslawenstwj z ctného žiwota gdaucj. Nic nenj člowěčenstwu žádaněšjho. Proto dj sw. Apoštel: *Pokog Božj, kterýž přewjšuge wseliký smysl, ostrjkey srdecj wašich i myslj wašich w Kristu Ježjši.* (Fílíp. 4, 7.) A sw. Augustin: Maudrost gest rozgjmánj prawdy spokogugcj celého člowěka, a přigjmagjcej podobnost Božj. Blahoslawenj pokognj: nebo oni synowé Božj slauti budau. (Hom. lib. de sermo. in monte c: 3, 4.) Gakž ale pokog Páně přebýwati může tu, kdež Bohu a Cjrkwi geho se

nawěřj. Nebo gen wěřjcm milost a pokog od Boha Otce našeho, a Pána Ježjše Krista; (Řjn. 1, 6. 7.) hněw ale Božj ukáže se s nebe na ty, kteříj prawdu Božj w křiwdě magj. (18.) W křiwdě ale prawdu Božj magj odpadljci: tedy u nich prawého pokoge býti nemůže.

6. *Bůh oslepj mysl odpadlých.* Mnozj z posluchačů Ježjšowých nechtěli tomu rozumětj, což jim zgewně přednášel; oni widauce, newiděli, a slyšjoe, neslyšeli aniž rozuměli; protož Kristus Pán stěžuje si na ně, prawj: *Ztlustlo srdce lidu tohoto, a ušima těžce slyšeli, a oči swé zamhauřili, aby snad někdy neuzřeli očima, a gá abych gich neuzdrawil.* (Mat. 13, 15.) Takť i činj odpadljci. Co se týká prawdy Páně, přicházj jim podezřelá a křiwá: ano k wůli půwodům swých stran mnohé částky z prawdy Božj zawrhugj. Bůh dáwá každému swau milost, kterauž čas po času geg napomjná; takť i odpadáwagjejho: on ale swětlo milosti Božj od sebe zawrhuge. Swědomj mu prawj: Boha newidjš. Bůh učenj swé Cjrkwi swěřil, gi neomylnau učinil, gi řjdi; wěřiti máš, co Bůh zgewnil, a ce Cjrkew, na mjstě Božjm ustanowená, za prawdu Božj nám předstawuge. Cjrkew Řjmská gedie na swětě gest, kteráž stále po wšecky časy prawau Cjrkwj se wždy před celým swětem dokazuje: on ale wěřiti nechce. Děginy ho ubezpečugj, že lutheránské a helwetské wyznánj před 300 léty powstalo: on ale předc snažj sebe přeswědčiti, že od časů Ježjšowých pocházj. On sám čte

w: Pjsemě swatém, že Bůh Cjrkwe swé poslauchať welj, a gak strašlívě odpadlkům vyhrožage: on ale myslj, že lutheránské neb helwetské, neb gíné wyznánj, gehož se držj on sám, gest prawau Cjrkwj Kristowau, ne wšak wždy trwagjej wšobecná Řjmská Cjrkew; ano on winj katolickau Cjrkew z odpadlictwj, gjmž se sám prowínil. A tjm, gako ňidé zástěra při čtenj Pjsma magjece na twáři, zaslepeni gsau w mysli; i odděleuci, an čte Pjsmo, zástěra na srdci geho ležj; gestli ale se kdo obrátj k Pánu w Cjrkwi geho, odgjmá se zástěra? (2. Kor. 3, 14—4.) Gak směřeně prawj sw. Pawel: *Pak-li gestě zakryté gest Ewangelium naše před těmi, kteříž hynau, zakryté gest: w nichěto bůh swěta tohoto oslepil mysli, aby se jim neswjčila Ewangelium sláwy Kristowy.* (2. Kor. 4, 3. 4.) A tu, když nastalo odstaupenj (za časů Luthera a Kalwjna, a od staupenců gegich za časů našich se udržuge), a zgewen byl člowěk hřjcha, syn zatracenj protiwoj a powýšugcej se nade wšecko, což słowe Bůh, aneb čemu se děge pocta (služba Božj) (2. Tes. 2. 3. 4.), nechali se mnozj swoditi. Strašlívě ale gest předpowěděnj o nich sw. Pawla rkaucojho: *Zgewen bude ten nešlechetnjk se wšeljkým podwodem neprawosti nepracujm při těch, kteříž se doyj oklamati, a tak hynau: proto že lásky prawdy nepřigali, aby spaseni byli. Protož pošle jim Bůh působenj bludu, aby wěřtli lži, a tak odsauzeni byli wšickni, kteříž ne-wěřili prawdě, ale powolowali neprawosti,* (obj-

bili sobě všechně podwody swádné.) (2. Tes. 2; 10—12.)

6. Odpadljci znouu křížugj Ježjše Kristu, a těžko gest gim powstati, gako zaslepeným židům. Poho dokazuje sw. Pawel říkaucej: *Nebo nemožné* (welmi nesnadné) *gest těm, kterjž gendau gsau oswjčení* (gasné a dokonale známosti křesťanského náboženstwj a prawdy geho nabyli); *a okusili toko daru nebeského, a aučastnjci gsau učinění darů Ducha swatého, okusili také dobrého slowa Božjho, a zvláštňjch mocj wěku budaucjho* (králowstwj, Cjrkwe Páně), *a padli* (odpadli), *zase obnowiti se ku pokánj* (aby zase k nawrácenj se do katolické Cjrkwe přiwedeni byli); *znouu křížugjce sobě Syna Božjho, a w posměch wydawagjce.* (Žtd. 6, 4—6.) A sw. Petr dj takto: *Lépe zagisté by gim bylo, nepoznáwati cesty sprawedlnosti* (prawého náboženstwj); *nežli po poznánj zpět se odwrátiti od tohoto swatého přikázanj* (učenj), *kterěž gim prwe gest wydáno.* (2. Pet. 2, 21.)

Kdož tedy odpadá, bauřj se proti Bohu, uchyluge se k nepřátelům geho, odgjmá si cestu k spasenj, uwrhugje se w trest ten neyhroznějšj, zbawuge se pokogného swědomj, Bůh oslepuge mysl geho, on znouu křížuge Pána Ježjše, a těžce welmi powstává ze zaslepenosti swé. Gak přehrozně tedy odpadnutj od Cjrkwe katolické!

Některj magj ten obyčeg, že častěgi blud z žertu zastawagj, buď aby katoljka škádlili aneb

nekatoliku nachlebowali. Ti sice neodpadawagj, ale i gednánj gegich welmi gest hřjsné a záhubné; gedno swaté náheženstwj nemá nikdy býti předmětem kratochwjle a šprýmů, a mimo to bére tjm slabý člowěk wždycky pohoršenj, genž slyšj takowan rozprávku.

Newymlanawey se žádny: gá gsem tjm nezamejšlel nic zlého. Nebo gaka winen gest ten, kterýž (pro kratochwjli) paušj střely a kopj k smrti: tak gest muž, kterýž lsiwě škodj příteli swému; a kdyžby w tom postjžen byl, dj: z žertu gsem to učinil. (Přj. 26, 18, 19.) A proto nikdy nábožných obyčegů neb swatých obsluh k žertu newynakládym; všeckoť, což se činj proti wjře, hřjok gest: (Řjm. 14, 23.) raděgi šetřme nawrženj Duha swatého řkaucejho: *Bud' pilen maudrosti, synu můj, a obwesol srdce mé, aby mohl odpovědjeti tomu, kdož ti wytyká.* (Přjal. 27, 11.)

Z á w ě r e k .

Giž poznali gsme, co odpadnutj gest od Cjrkwe Řjmské katolické, z gakých přjoiu obyčegně se děge, a gak trestu gest hodné. Měgmež slowa ta na myslě i w srdci. Wděčni budmež Kristu Ježjši, Bohu a Spasiteli našemu za tu milost, že Cjrkew swau na mjsto sebe ustanowil, gi wůli swau swěřil, a s námi skrzě ni co otec s dčkami swými sgednocen gest. Gj negen silně se držme, ale wedenj mateřské gegj synowskau důwěrnostj následugmež tak, gaka wěrnj otcowé někdy naši, a staupenci

Kristowy w prwnjch časech. Láska sgednocug nás w tótěž Cjrkwi, gako audowé gednoho těla s hlawan u spogenj gsau. Láska sgednocug nás w rodinu gedinau, Bohem ustanowenému swatému Otci, a w něm zaupna Kristu oddanau. Láska spravug nás u každém gednánj i s bratřjmi oddělenými, w duchu Kristowě. Kýžby i k slowům těm powážnj z bratřj oddělených sluchu laskawě naklonili, a rozdwogenj, kteréž až do wnitřnostj našich drawě zasahuge, a nás, kteréž w gedné vlasti a pod gednjm moonárem žigeme, mezi sebou děl a od sebe odstraňuge, opět w býwalau gednotu a rodinu Páně se proměnilo! Studené mudrowánj nám neprospěge; gen láska k Bohu uwede nás w gednotu wůle swaté geho, složenau w lůno Cjrkwe geho, a spogj opět w gedinau rodinu swatau nás co praotce naše po vlastech našich w dáwno minulém wěku. K tomu všecku peči wynakládey-
mež negen w slowu ale i w skutku, abychom božské seslánj gediného Spasitele swěta, (*Jan 17, 20—23.*) půwoda a dokonawatele našj wřjy (*Žid. 12, 2.*), tjm potwřzúgje, splníli slowa Apoštola Páně: *Hledme, abychom gednostegně smýšleli, a w gednostegném prawidle zůstáwali*, držjce se gednoho owčince a gednoho wrchnjho pastýře od Krista nám wykázaného, k uloženému cji běžjce, k odplatě swrohowaného powolánj Božjho, w Kristu Ježjsi. (*Filip. 3, 14. 16.*) Amen.

2. Láska a maudrost Kristowa a geho Cjrkwe we swátostech zwlášť.

04

Ant. A. Řeháka,

duchowájho zástupce w kázneli Litoměřické.

(Pokračowánj.)

b. Žiwel Swátosti oltárnj. (*materia sacra.*)

Gak wýznamně a s kterakou maudrostj od božského Ustanowitele práwě způsoby chleba a wjna zwoleny byly, o tom šjřiti slow bylo by gisté zbytečné. Nenj-liž chléb neyčastěgsj a sjljcej pokrm tělu? Takť gest i onen angelský, s uebe přišlý Chléb pokrmem dušj. Přemaudře a dobrotiwě naklonil se k našj přirozenosti Pán, ponechage způsobám předešlau chuť i předešlau zewnitřnost. Tjm každému možné beze wšeho znechucenj, beze wšj odpornosti požjwati geho těla a wšecko utrhanj se strany newěřjcejch musj umlknuti, gakobychom člověčjho požjwali masa w onom hrubém smyslu, gakž se domjwali Kafarnaité.¹ Muselit se w prwnjch časech bez toho hágiti křestané proti takowým útržkám, co by teprw byli trpěti musili, kdyby i zewnitřnj podoba Neyswětěgsj swátosti proměněna byla. Řjmský katechismus² udává mimo nadzmj-

¹ Dr. Martin napsal owšem w r. 1522. (*de Wettis. II. 209.*): „*wie bei dem Brode concomitanter das Blut, die Menschheit, Gottheit (sic!) Haare, Knochen, Haut seyen, da es nicht nothwendig zu wissen, brauchen wir nicht zu ergründen.*“ Gaká to tlachanina!

² *Par. II. Cap. IV. — Quaest. 38.*

něné důvody i ten, že tjm naše wjra zásluhý nabýwá, an smyslům nemožné přesvědčiti se o tom, čeho se pod způsobami chleba a wjna požívá.³

Nesmjež dále zcela ani toho pominauti, že ustanowenj swaté Cjrkwe: Neyswětějš swátost pod gednau rozdáwati způsobau, weliké maudrosti gest znamenjm. Nech zde stogj slowo nestranné:⁴ Ač i tomu tak, nenj to ten gediný důwod,⁵ kterýmž

³ Pozděgi o tom něco wjee. —

⁴ „So durch mehrere sacramentalische Handlungen,“ mluwjt se před tjm o swátosti pokánj, „welche sich bei genauerer Ansicht wieder in sacramentalische kleinere Züge versweigen, vorbereitet und rein beruhigt, kniet er hin, die Hostie zu empfangen; und dass ja das Geheimniß dieses hohen Actes gesteigert werde, sieht er den Kelch nur in der Ferne.“ *

⁵ Pjsmo i tradiej gsau na straně našj; proto uzawřel a ustanowil sněm Kostnický: „*Firmissime credendum est, integrum Christi corpus et sanguinem tam sub specie panis, quam sub specie vini veraciter sumi.*“ (Sess. XIII.) Gak důwodně a gak nezwrataě se o tom progádfili Otcowé Tridentinštj wiz: *Conc. Trid. Sess. XXI. de com. sub utraque specie, a Catechism. Rom. Pars II. Cap. IV. Quaest. 50.* Těmito důwody můž se každý zcela upokogiti, gestli že oslepugjejoh předsudků gest prásděn. Spalu swjtj w tom každému do ečj laskawá pečliwost a přeweliká maudrost swaté Cjrkwe, gednagjoj takto. Kdyby nic giného nebylo, než, že se tjm wšecko znoutěnj Krwe Neyswětějšj přodegde, což při podáwánj pod obogj skoro newyhnutelné gest, giž to každého wěřjeho wřelými naplňuje djky k Cjrkwi swaté. Zdaž by nepukalo hořem srdce posluhowačowo a každého nábožného katoljka při wylitj neb giném i mimowolném znoutěnj předrahé Krwe? Že pak to nebywalo nic neslychaného, wj každý horliwý modlitel brewiáře; neb w žiwotopisu swatého Pia, papeže a mučenjka, ote o pokutách, padagjojch

* „*Göthes Autobiographie.*“ Zde čtemo též: „*Im Abendmahl sollen irdische Lippen ein göttliches Wesen verkörpert empfangen, und unter der Form einer irdischen Nahrung der himmlischen theilhaftig werden. Aber ein solches Sacrament dürfte nicht allein stehen; kein Christ kann es mit wahrer Freude, wozu es gegeben ist, genießen, wenn nicht der symbolische oder sacramentalische Sinn in ihm gendhrt ist.*“

Cjrkew pohnuta bywši kalicha zakázala, pak teprw; když giž tento chwalný obyčeg u wětšjho djlu křesťanstwa panowal. Cjl, kterýž byl ode Pána w ustanowenj této swátosti wytknut, dosahuge se přigjmánjm pod gednau; zúplna a zcela; ba, bĕreli se na pozdnĕjšj cjrkewnj okolnosti ohled, geštĕ lépe a úplněgi než by toto opáčným způsobem lze bylo. Newjm tedy, proč se od nekatoljků Cjrkew naše obwiňowává, gako by djtkám swým cos podstatného odgjmala a gich zkracowala.⁶ Kterak cos takowého ti pronĕsti mohau, kterjž Swátost Neyswĕtějšj k pauhému snjžili stjnu, a nebo gako Zwingel⁷ a gebo sstaupenci z těla a z krwe Pánĕ

na knĕze, gehož winau by něco přeswaté Krwe k wylitj přišlo. (*Brev. Rom. Pars aestio. XI. Junii.*) O tom, gak se při tomto ustanowenj přemaudře ohled bĕre na kraginy, wjna nemagjej, a na lidi wjna nesnesaucj, gakož i na giné dáležitĕ překážky, gimĕ přigjmánj pod obogj podbĕhá, nečinjm ani smjnyk.

⁶ W powášílwé, w ohladné době wyznal Luther: „*Das glaub ich auch, das Christus nicht stüchlich, sondern ganz und gantzlich unter einer jeglichen Gestalt sey... Wer hat se daran gewweifelt, das Christus ganz unter einer jeglichen Gestalt sey?...* (Luth. Schriften 1. B. Jena, 219 S.) Owšem si gako w ničĕm, leč w zásti proti Cjrkwi swaté, tak ani w tomto nezátal wĕren a „*in formula Missae*“ napsal: „*Si quod Concilium statueret, aut permitteret utramque speciem, nos nequaquam utraque uti vellemus, sed in despectum Concilii, ejusque statuti, aut una, aut neutra et minime utraque uti vellemus.*“ Gak, nej-tiž to skrz na skrz *protestantsky*?

⁷ S přehrosnau trpkostj činj tento reformátnjk náběh (*Lib. IV. Instit. cap. XVII. n. 47.*) na Cjrkew katolickau, gako by wĕřjĕj lid o část Swátosti byla olaupila; a sám připrawil a olaupil swých astaupenců o wšĕcko, nanechuge gim toliko holau figuru! Způsobem nynĕgáĕh rationalistů zúplna dostagným ukazuje, gak prý to přišlo, že křesťané přigali wjĕra w přítomnost Kristowau w Neyswĕtěgĕj Swátosti. Slyšme giž, a maudrost (*ecclie.*) geho obdiwugeme: „Cum

panhý chléb a obyčejně wjno učinili, nenj snadno pochopiti. Zdaž negednagj pak gako Pariseowé komáry cedjce a welblaudy polikagjce? Křičj se, že se od řádu prwj Cjrkwe ustaupilo; z částky owšem, ale nenj-liž to se křtem naskrze? Kde w pjsmě a we zwycjch starožitnosti nenj eizincem, wj, že bo w prwnjch časech ginák udjleti bylo w obyčegi, i aekatoljei nepohraužegj ale křtj litjm wody. Nenj-liž to dosti patrné odchýlenj se od prwopocátečnjho obyčege? Předce by to však nesmyslnost byla weliká, kdyby se kdos nad tjm pozastawowal a Cjrkew za skaupau macechu prohlášowal, gako by swým swěřencům něčeho upjrala.

c. Audoba, (forma.)

Giž maudrost lidská požaduge, by každý swau poslednj wůli gistě a slowy určitými a žádného dwogsmyslu nepřipauštěgjcjmí progádril, ginák powstanau po gehu smrti swáry a různice. A božský Spasitel byl by méně opatrně, méně

paterfamilias peregre profecturus annulum suum, in quo imago sua expressa est, conjugii matrifamilias his verbis tradit: En me tibi maritum, quem absentem teneas et quo te oblectes. Jam ille paterfamilias domini nostri Jesu Christi typum gerit. Is enim abiens ecclesiae conjugii suae imaginem suam in coenae sacramento reliquit. (Huldrici Zwinglii. *Opp.* Tom. II. p. 549.) Kde se mudrokým pilnjkem na kořenj zgewené wjry takto piluge, tam nenj diwu, nazýwáli se skutečně přítomnost „slořečeným nálexem.“ (Calvin. *Defens. contr. Westphal. opusc.* 88.) Kdož však poslednj wůli zesnulého otce fabuge, širotká okráád a laupj, přjného gistě neugde tresta. Gaký tedy, a gak hrozný as snad potkáwá a Tebe, sprawedliwý Bže! těch, gemž o předrahuu posátalost Synem Twým nám udčelenu, giných swým Hohým šálenjm ohaupiti

maudře gednal?! Nikoli, i Gebo láskyplná moudrost zahнала a rozplašila každou negistotu; toho pak bylo tím wjce zapotřebj, čím důležitějš gest, oč se tu gednalo a gedná. W giných swátostech nenj audoha tak důležitau, a proto widjme Cjrkwi ponechanau něgakau wolnost; tomu však nenj tak we Swátosti Neyswětějšj. Zde musj býti gistota nade všecku pochybnost zwýšená, zde se nesmj ani toho neymějšho ponechati pozdnějšjmu ustanowenj.⁸ Tak se i stalo. Určitěgi, gasněgi a swětlegi nemohl drahodrahý Spasitel progádniti wůli swau a žádné ustanowenj nenalezáme w pjsmě tak ztwrzené, gako toto. Až na slowo shodugj se w tom swatj Blahozwěstowé (*Mat. XXVI, 26. 28. Mar. XIV, 22. 23. Luc. XXII, 19. 20.*), se swatým Pawlem. (*I. Cor. XI, 24. 25.*) By však w této předůležitě wěci zcela pewně stála wjra naše, gak obezřetně, gak důkladně stwrzuge a wyswětluje giž napřed Pán, co Geho swrchowaná Láska při poslednj wečeři učiniti hodlá. (*Joan. VI, 52—*

hleděli a hledj! K gich zahynutj podařilo se gim na mnohých děbelské to djlo! Ortel takých pronesl giž Duch Božj na sněmu Tri-dentském: „*Si quis negaverit, in sanctissimae Eucharistiae Sacramento contineri vere, realiter, et substantialiter corpus, et sanguinem una cum anima, et divinitate Domini nostri Jesu Christi, ac proinde totum Christum, sed dixerit, tantummodo esse in eo, ut in signo, vel figura, aut virtute; anathema sit.*“ (*Sess. XIII. Can. I.*)

⁸ Dobře pje swatý otec Ambrož, tate okrasa biskupstwj Milánského: „*— ubi venit, ut conficiatur venerabile Sacramentum, jam non suis sermonibus sacerdos, sed utitur sermonibus Christi.*“ (*Libr. 4. cap. 4. de Sacramentis.*)

70.)⁹ A netoliko swětle, netoliko určité, nobrž i slawně a před dwanaći swědky byl wyrkaut odkaz, sobě rovného nemagjej. Před swědky byl progádřen, gonž i we všech končinách hlásali, ba i swau krwj zapečetili wýpowěď swau. Jan a Ondřej berau se do Řecka, a až podnes žige tam tatěž wjra; Šimon hlásá poslednj wůli Páně Egyptčanům, tak že Koptowé do této hodiny s námi se shoduj w tomto přewelebném tagemstwju. Juda to oznamuge w Sirii, Bartoloměj w Armenii, Matěj w Äthiopii, Jakub starsj w Španěljch, Mladšj w zemi Židowské, Filip we Frigii, Tomáš w Indii. Knjže pak Apoštolů w Antiochii a pozděgi w Řjmě. Kdež gsau slowa těchto swědků, ptáš se? Dosawádnj

⁹ Osm a dwacet čjtá se sw. Otců a cjrkewnjch Učitelů, kterjž toto mjsto písma gednosworně wykládaj, a ustanowenj Swátosti ney-swětégaj, že zde Pán předpowjádá, doswědčuj. Gač to swědkowé gsau lze nahlédnauti, uweduli gména některých na příklad: Ireneus, Origenes, Cyprian, Hilar, Blažeg, Cyrill Jerusalémský gakož i Alexandrináský, Řehoř Nys., Ambrož, Jan Zlatoustý atd. (*Cnf. „Der alte Frohnleichnam unseres Herrn Jesu Christi. Augsburg. 1812“*) Kteráž a čj mysl prokáže se tak lehkowážnau, tak opowážliwau a pohrdne všemi těmito na wýsost wážnými hlasy? Kteráž mysl pohrdne přeswědčenjm a wýroky těch neydúmyslňgájch myslitelů, gakož gest Pascal, Fenelon, Erasmus, Leibnic, Tomáš Moor a giných a giných??— W spisu: *The faith of Catholics*, p. 257, (t. g. wjra katoljků) uwádj se od nekatoljků etěný a široko daleko rozsáhlau wážnostj sliauwaj Erasmus mluwjcej takto: „*Poněwadě se starj, k nimě se Cjrkow práwem welikau nese učtau, wšichni w té wjře shoduj, že prawá podstata těla a krwe Ješjše Krista w Eucharistii přijtomnau gest; poněwadě k tomu ke všemu ustawičná wážnost cjrkewnjch sněmů a úplná srowcnalost křesťanského swěta přicháwj: tedy se s nimi w wjře w toto božské tagemstwju spogme, a na semi chléb a kalich Páně pod rouchau spůsob přijmeme, ač ho gednau bez záslony gjeti a pjeti hudem w králowstwju Božjm.*“

wjra a obyčeg gmenowaných cirkwj odpowjda zřetelně dosti. Nepřetržený řetěz ústjho podánj ukazuje, co w tom ohledu učili apoštolowé wšickni.¹⁰ K swědkům giž gmenowaným připoguge se swatý Pawel swým důrazným swědectwjm, pronošeným w lista ku Korintským. Hle, gak se i zde postarala maudrost a dobrota Božj o nás! Neupokogj se tjm člowěk? „Pakli že Bohu (pak-li že takým swědectwjm) newěříme, koma budeme wěříti? mohu se právem zde ptáti se swatým Ambrožem. Seraphický bohomluwec pak twrdj o tomto tagemstwju gak následuge: „Kterak by mohla geště nĕgaká pochybnost býti w této Swátosti, kterauž gsi od Krista tak wýslownĕ obdržel, kterauž Apoštolowé kázali, prawowĕřjcej Otcowé skrz tolik stoletj osvědčowali — — a makawými důwody stwrzowali? Wezmi tuto swátost z Cjrkwe, a krom klamu a newĕry co zůstane we swĕtě?“¹¹ Právem

¹⁰ „Weškeré křesťanské cirkwe swĕta, gakkoli od sebe wzdáleny, srownáwaly se w Swátosti Otčárnj, čili w Swátosti wečeře. Tato srownalost gest w prawdě podiwu hodna. Wšeccky staré liturgie shodugj se w této modlitbě skoro do slowa, w smyslu ale docela týž pořádek, týž způsob we wšech, tak že powážliwý wĕříti musj, že pocházegj z neyprwnĕgáho času a z ustanowenj Cjrkwe. (*Bishop Bull, Sermons on common Prayer.*) „Nalezámť,“ píše protestant Grotius, „we wšech liturgiich, w řecké, latinské, arabské a syrské negen, ale i we wšech giných modlitby k Bohu, by skrze swĕho swatého Dacha obĕtowaných darů poswĕtiti a z nich tělo a krew swĕho Syna učiniti ráciť. Právem tedy gsem twrdil, že nemĕl býti zmĕněn obyčeg tak starý, tak wšeobecný; že se gako z prwajch časů pocházegjcej posorowati může.“ (*Votum pro pace.*) My pak mjĕto máše klademe musj.

¹¹ *S. Bonaventura T. 7. de praep. ad Miss. cap. 2.* Ze poslednj slowa zbožného muže nebyla ú wjtá řĕčena, stwrzagj wšeccky sbory, geuž

wěru upjrá wjcekrát giž gmenowaný katechismus zdrawého rozumu každému, kdož by w słowech Kristowych eos giného hledal, než což w skoiku obsahuj w sebě, ika: „*Nam cum - - inquite Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus; nemo, qui modo sanus mentis est, ignorare potest, quid nobis intelligendum sit; praesertim cum de humana natura sermo habeatur, quam in Christo vere fuisse, Catholica fides dubitare neminem patitur...*“¹² A předce wšeeke tato gistota nebyla s to w uzdě udržeti zpupnost lidskau. Opowážná tak zwaných reformátorů ruka sáhla i na tagemstwj neyswětějšj, a giž za časů Lutherowych stáwalo wjce než 30 od sebe se lišjich wýkladů slow, giniž Kristus Pán Welebnau ustanowil Swátost.¹³ Zmatek powstal nad zmatek

se od prawé Cjrkwe odtrhly, a za tau přjčinau Swátost Neyswětějšj, byt i chtěly, mjti nemohau; an nemagj ku konánj přowelebného tagemstwj zplnomocněných a oprávněných knějš. Tdžž se tam wjra w poslednjm nalezt taženj, a gedno z obau gest newyhnutelné: buď se nawrácenjm k Cjrkwi katolické opět zotawj a seajlj, buď dalájm oddělenjm zoea uhasne. Či nenj-liž to hrůzný *pantheismus*, tento strašný umjráček wěcho zgewenj, genž nad wětájj částkau nynějšjho protestantstwa žezlom Straussa-Hegeliánským wéwoditi počjána? „*Consumatum est, ruft Feuerbach den „Orthodoxen“ höhrend zu, welche betäubt und verbüßft den leeren Einband ohne Bibel in ihren Händen halten. „Amen,“ hält es von dem Schwarzwald bis an die Ostsee dröhnend: fort.*“ (*Historisch-politische Blätter von G. Philipps u. G. Görres. IX. Band. S. 682.*)

¹² *Catech. Rom. Pars II. Cap. IV. Quæst. XXIII. N. I.*

¹³ Za časů slowátského Bellarmina nashromáždil gistý spisowatel, gak učeny kardinal swědčj; 200, prawjm dvě stě rosdělných wýkladů slow Pána: „*To gest tělo mé.*“ Wýběrně posnamenal Liebermann: „*— illud certe mirum videri debet, quod vtri isti (aestholici); qui*

geden druhého kacěrowal, a nedělo se gim ginák; než gako před časy zpapným stawitelům wěže Babilonské; a posléz gak vlastnjma widjme očima, newěděl a newj z nich žádný, co by wěřiti měl.¹⁴

Zde gest patrně widěti, kam až zblaudj nadatý čerwj, pustj-li se w bezedné prohlubně lichých spekulacij a to s kmitagjcj lampičkau swěho mdlého rozumu! „*Qui scrutator est majestatis, opprimetur a gloria. (Prov. XXV, 27.)*“ Zde gest widěti, kam to s každým přigde, nenj-li wedeni pewnau Cjrkwe neomylné rukau. Ani swětlé a

ubique clamant, tam apertas esse Scripturas, ut nihil eorum, quae ad Christi doctrinam pertinent absconditum sit et obscurum; verba tamen institutionis tam pauca, tam simplicia, tam obvia, in tot diversas expositiones torqueant, ut a nonnullis ducentae numerentur discrepantes sententiae.“ (Instit. theol. Tom. IV. p. 1. p. 464.)

- ¹⁴ Protestantskému zmatku posmjwá se proto, w tomto ohledu zcela nestranný Rousseau: „*Les ministres Protestans (pastorowé, posluhowači slowem) ne savent plus ce, qu'ils veulent, ni ce, qu'ils disent. — On leur demande, si Jesus Christ est Dieu; ils n'osent pas répondre. — On leur demande, quels Myst'eres ils n'osent pas répondre. — On ne sait ce, qu'ils croient, ni ce, qu'ils ne croient pas; on ne sait pas même ce, qu'ils font semblant de croire. — Leur seule maniere d'établir leur foi, c'est d'attaquer celle des autres!*“ (Lettres de la Montagne.) U těch wáčch, geně se od sw. Cjrkwe, tohoto „slawpu prawdy“ odtrhl, byl owšem hued na počátku zmatek weliký, předce však bylo geště mnoho positifního (zgeweného), co s scbau do swěho dobrowolně zwoleného wyhaanstwj s lúna cjrkewnjho wzali, než postupem času (třech stoletj); wytratilo se to nazwjce, tak že prawdiwé slowo napsal giný franeský spisowatel: „*Les protestans actuels ne ressemblent presque en rien, à ceux du seizième siècle; car l'identité du nom n'établit pro la confirmité de doctrine. Si Luther et Calvin revenaient sur la terre, ils seroient très surpris de n'être pas de la religion de ceux; qui ont emprunté d'eux leurs denominations.*“ (Gregoire histoire des sectes religieuses. Tom. II. p. 181.)

patně, ani slovo nad slunce gasnějšj, ani slovo a ugištěnj z úst samého Boha plynaucj nenj w stawu udržeti geg! Kdo w tom newidj, gak přjsným trestem stjhá wěčná prawda každého, kdož se s nj pohráwati opowážuge? Při tak určitém wygádřenj tolik hádek, tolik rozepřj o wýznamu slow Páně: „*To gest tělo mé. To gest krew má.*“ (Matth. XXVI, 26. 28. Mar. XIV, 22. Luc. XXII, 19.) Owšem nepomysleli swatj Otcowé, že by to kdy tak daleko přigiti mohlo, a proto se w podiwěnj táže sw. Cyrill Jerusalémský: „*Cum ipse (D. J. Chr.) depans pronuntiaverit, ac dixerit: Hoc est corpus meum: quis audebit deinceps ambigere? Et cum idem ipse tam asseveranter dixerit: Hic est sanguis meus: quis unquam dubitaverit, ut dicat non esse ejus sanguinem? Aquam olim in vinum convertit in Cana Galilaeae, quod habet quamdam cum sanguine propinguitatem: et eum parum dignum existimabimus, cui oredamus quod vinum in sanguinem transmutarit.*“¹⁵ A swatý Ambrož: „*Sám Syn Božj swědčj, že těla a krwe geho požjwáme. I máme-liž my slowa a swědectwj geho zamjtati?*“¹⁶ A předce se to stalo a stává!! Kdo nechce, newidj ani w bjlem poledni! Takowého ani Wsemohaucj nepřeswědčj, kdyby i we wšj swé sláwě wěčná a nezměnitelná mluwil k němu slova.¹⁷

¹⁵ Catech. mystagog. 4.

¹⁶ Lib. 4. de Sacram. cap. 4.

¹⁷ Gak nezwrataj gsau důwodowé wjry našj we Swátost tagemstwj

Kterak se úplná proměna chleba a wjna w tělo a w krew Kristowau děje, toho nám owšem, dokudž nám věčné newzegde swědlo, problédnauti nelze. Wyswětlenjm swatého Ambrože můž se každý wěřjcy zcela uspokogiti a wšeho zde newnemjstnjho hlaubánj a newěasného rozumkowanj zaměchati. Djí pak podotčený Otec swatý: „— *sermo Christi hoc conficit Sacramentum. Quis sermo Christi? Nempe is, quo facta sunt omnia. Jussit Dominus, et factum est coelum; jussit Dominus, et facta est terra: jussit Dominus, et facta sunt maria: jussit Dominus, et omnis creatura generata est. Vides ergo, quam operatorius sit sermo Christi. Si ergo tanta vis est in sermone Domini Jesu, ut inciperent esse quae non erant,*

phau progádfl se negednau Luther sám. Tak psal w r. 1532. na welmistra, Alberta Pruského, že se o přjtomnosti Kristowě we Swátosti Oltárnj, byt i pjsma nebylo, giž proto pochybowati nemá: *weil sie von Anfang der christlichen Kirchen in aller Welt bis auf die Stunde einträchtiglich geglaubt und gehalten worden. Wie das ausweisen der lieben Väter Bücher und Schriften beider, griechischer und lateinischer Sprache, dazu der tägliche Brauch und das Werk mit der Erfahrung bis auf diese Stunde. Welches Zeugnis der ganzen heiligen christlichen Kirche — wenn wir sonst nichts mehr hätten — soll uns allein genugsam seyn, bei diesem Artikel zu bleiben, und darüber keinen Rottengeist noch zu hören, noch zu leiden, denn es ist gefährlich und erschrecklich, etwas zu hören und zu glauben wieder das einträchtige Zeugnis, Glauben und Lehren der ganzen heiligen, christlichen Kirche, so wie sie es von Anfang her nun über fünfsehnundert Jahre in aller Welt einträglich gehalten hat. Wenn es ein neuer Artikel wäre, und nicht von Anfang der heiligen christlichen Kirche, oder wäre nicht bei allen Kirchen, noch bei der ganzen Christenheit in aller Welt so einträchtiglich gehalten; (dann) wäre es nicht fährlich und schrecklich, daran zu zweifeln oder zu disputiren, ob es so recht sei. Nun er aber von Anfang her, und*

quanto magis operatorius est, ut quae erant in aliud commutentur? Coelum non erat, mare non erat, terra non erat. Sed audi dicentem: Ipse dixit, et facta sunt: ipse mandavit et creata sunt. Ergo tibi ut respondeam, non erat corpus Christi ante consecrationem: sed post con-

so weit die ganze Christenheit ist, einträchtiglich gehalten ist, wer nun daran zweifelt, der thut aber so viel, als glaubet er keine christliche Kirche, und verdammt nicht allein die ganze heilige, christliche Kirche als eine verdamnte Ketzerei, sondern auch Christum selbst mit allen Aposteln und Propheten...“ A na giném mjestě napsal týž: „*Etiamsi infinitae Diabolorum miriades una cum omnibus fanaticis Doctoribus uno ore impudentissime affirmant: quomodo panis et vinum Christi corpus et sanguis esse possint? et tamen compertum habeo omnes ad unum Spiritus et Doctos non tanta exultos esse prudentia, et intelligentia, quanta Deum omnipotentem vel in minimo digito valere, certe scio.*“ (L. symb. p. 554.) W 10. článku konfessj Augsburské, cjsaři Karlu V. l. 1530. podané, čtlo se: „*Von dem Abendmahl des Herrn wird also gelehret, dass wahrer Leib und Blut Christi wahrhaftiglich unter Gestalt des Brods und Weins im Abendmahl gegenwärtig sey, gegeben und da ausgetheilt und genommen wird. Derhalben wird auch die Gegenlehr verworfen.*“ Rok na to (1531.) byla slova „*sub specie panis et vini*“ Melanchthonem vypuštěna.

Wšickni protiwnjci se přiznáwaj, gak přepewný gest základ Neyswětěgájho tagemstw a gak přetěžko gim přicházelo, wzpjratí se proti důwodům nad slunce gasněgájim. Neboť gak učeny protestant Mede se táže: „*kterěz učenj w křesfanstwu gest, genž by četněgájmi důwody ze starobylosti opodstatněno bylo, gak toto? Proto nelze ginák, leč buď s Cjrkwj katolickau w skutečnau přjtomnost wěřiti, buď s Zwinglem, a s celým haufem rationalistů wšecko upřjti a s weškerým zgewenjím w bog se pustiti. Odtud to podiwu hodné kolotánj a s gedné strany na druhau wrčenj Luthera.*“ Papežnjům na wzdory“ rád by nčenj cjrkewnj z kořene wywrátil, ale k smyšlénkám Šwýcarského spolureformátjnka přistaupiti, gest mu tež tak krušno; an by s njm tak i wydobytau sláwu a proslulost — málo owšem záwiditelnau — sdjleti musel, a giž wjce co prwnj, co samostatný reformátor nestál. Co spolu podnět musj se owšem

*secrationem dico tibi, quod jam corpus est Christi. Ipse dixit, et factum est: ipse mandavit, et creatum est.*¹⁸ A na giném mjestě: „*Forte dicas, aliud video; quomodo tu mihi asseris, quod Christi corpus accipiam? — Non valebit Christi sermo,*

také považowati lichost a prázdnot dūwodū, s kterýmž se proti přjtomnosti Kristowě w Neyswětěgěj Swátosti wálčilo. Podobně gako Lutherowi dařj se též Kalwjnowi. Na každém listu sobě odporuge. Zhrzj potupně figurau, ku kteréž w témž okamženj zase přitočiti se přinucen býwá; a nic gistého ukauti nemoha, sám se hanbj za učenj swé. Carlstadt, kterýž w krčmě, „u černého medwěda,“ slawně Luthera w sázku dánjm stříbrného penjeze k bogi wyzwal, a proti Neyswětěgějmu Tagemstwj na takowém mjestě brogiti se zawázal, tento Carlstadt psal geště w r. 1521. zwláštnej spis o uctěnj a klaněnj se Neyswětěgěj Swátosti; a po třech letech (1524.) wšeccko odwoláwá: „*Dass ich in einem bösen Büchlein geschrieben, dass wir zu dem Sakramente sagen mögen: mein Herr, mein Gott! Hieran, und an dergleichen von der Anbetung des Sakramentes habe ich der Wahrheit gefehlt, und im Grunde so viel geschrieben, dass wir möchten zu des Herrn Rock sprechen: mein Herr, mein Gott! Das fast gut thomistisch und teuflisch und böschristlich ist. Aber darnach erfuhr ich, waserlei Vorhaut und Verstopfung des Herzens die Furcht der Gewalt und Achtung gelehrter Gesellschaft machet...*“ (Ze spisu: „*Ob man mit heiliger Schrift erweisen möge, dass Christus mit Leib, Blut und Seele in Sakrament sey, 1524. fol. 4.*) Tamž čteme též: „*Ursach: Im Sakrament wird das Blut nicht vergossen, als am Kreuz, es ist auch kein Henker in dem Kelch, der des Herrn Blut vergösse, als vorm Kreuz...*“ Eheu jam satis! Dosti giž té motaniny! Gak by mohl také o předmětu tak wznešeném, tak swatoswatém a welebnau hrúzu i angelúm púsobjcjm, kterak by, prawjm, mohl o něm čehož mimo marné tlachánj proněsti onen, genž w krčmách rokuge o tom, což by nám i duchowé nebestj záwiděli, kdyby gakehos nepořádného hnutj byli schopni? Gedno gest w těchto temnostech swětlé a gasné, totiž: „*maudrost swěta tohoto obrátil Bůh w bláshowstwj,*“ (I. Cor. 1, 20.) a wěčná prawda prokazuge se tak mocnau, že „*gj nepřemohau ani brány pekelné.*“

¹⁸ De Sacramentis Lib. IV. cap. 4.

ut species mutet elementorum? *Sermo Christi, qui potuit ex nihilo facere, quod non erat, non etiam potest ea, quae sunt, in id mutare, quod non erant?*¹⁹ Rozhodné slovo a konečný usudek w záležitostech wjry smyslům omylu a klamu podrobeným zanechati, bylo by wěru přewrácenostj křiklawau, gak na to dobře poukazuge sw. Cyrill Jerusalémský, řka: „*Nam etiam si sensus illud tibi renuntiat, fides tamen te confirmet. Ne judices rem ex gustu: sed te citra ullam dubitationem fides certum reddat, quod sis dignus factus, qui corporis et sanguinis Christi particeps fieres.*“²⁰ Podobně se progádruge sw. Cyrill Jeruslémský: „*Etiamsi illud tibi suggerat sensus, fides tamen te certum et firmum efficiat. Ne judices rem ex gustu, sed ex fide citra ullam dubitationem certus esto.*“²¹ „*Qui videtur, panis non est, tam etsi gustu sensibilis sit: sed corpus Christi; et quod videtur vinum, vinum non est: etiamsi ita gustui videatur.*“ (*Ibid. n. 9.*) Co tu našjm wůdcem býti má, udává důmyslný zpytatel, sw. Auğustin: „*In his rebus tota ratio facti est potentia facientis.*“ To gest prawé κριτήριον we skaumánj všech tagemstwj wůbec a w Tagemstwj Neyswětěgšjm zwlašť.²² Owšem, kdož všemohaucnost

¹⁹ *L. de initiandis. c. 9.*

²⁰ *Catech. Mistag. VI. 4.*

²¹ *Catech. Mistag. VI.*

²² Máš tu každý powážiti a gednati dle napomenutj, gakěž w pjsmě udjly Duch Swatý: „*Altiora te ne quaesieris, et fortiora te ne scru-*

Syna Božjho přehlížj, tent' vždy s Kafarnaity nedůvěřliwě pochybuge. (*Joan. VI. 53.*) *Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?*²³ Leč toho a takowého se též právem táži: Gak to možné, že Bůh všudy, že w Bohu tři osoby, že se druhá božská osoba wtělila, že

tatus fueris: sed quae praecepit tibi Deus, illa cogita semper, et in pluribus operibus ejus ne fueris curiosus,“ (*Ecclesiastici III, 22.*)

- ²³ Podobný kafarnaitský hlas ozwal se nedáwno w spisku: „*Grundzüge der Geschichte und der Unterscheidungslehren der evangelisch-protestantischen und römisch-katholischen Kirche.*“ *Nördlingen 1842.* — Spisowatel: protestantský pastor, Ehrlich Stiller w Harburce. Škoda, že se toto swětlo tak opozdilo a teprw 19. stoletj wšeccky tmy až dosud se u wjře nalezagěj obgasnowati počalo! Neboť slyš, o swěte! slyš tu hroznau námjtku tohoto obrowského ducha, slyš, kterak na wznešené tagemstwj Přewcebné Swátosti gednjm gako rázem we swém wyswětlenj odbywá: „*Wenn durch die Worte: „das ist mein Leib, das ist mein Blut,“ das Brod in den Leib, und der Wein in das Blut Christi verwandelt würde, so bekämen wir im heiligen Abendmahle nicht den wahren Leib Christi, noch sein wahrhaftiges Blut, sondern einen aus Brod gemachten Leib und ein aus Wein gemachtes Blut.*“ Tak swjtj tento mudrcký meteor na str. 22. swého za 6 kr. prodagného a k oswjcenj konwertitú určeného pogednánjčka. Neylepáj a neywhodněgšj odpověď byla by owšem ono wůbec powědomé: „*Si tacuisses...*“ Gak gsme giž podotkli, škoda! že také *arcantum* tak pozdě wynalozeno! Škoda, že marburský pastor giž za času Páně nežil a na swatbě w Káně mezi pozwanými se nenalezal. Gednau ranau byl by on podfal kořen wěj wjry, a swatý Jan by nebyl mohl poznamenat: „*Ten učinil počátek Ježjš sasrakú w Káni Galilejské, a xgewil sláwu swau, a uwěřili w něho učedlnjci geho;*“ (*Jan. II. 11.*) swětle a krátce byl by on všem stolugjejm dokázal, že nepigj prawého wjna, ale wjna z wody učiněného! —

Tato ukázka gest patrný důkaz, gak mnoho swětla wylito na naši swatau wjru w tomto tak přenáramně laciném, ba i zdarma dostatelném spisku. Neboť dle oblíbeného textu: „*Calumniare audacter, semper aliquid haerebit,*“ nenj to nic řjdkého, haau, utrhanj a potupu na nás sypati, tiskem wydáwati a lidu i zdarma wnuowati. —

swět stwořen, že hůl proměněna w hada a woda učiněna wjnem! že, že??...? O, krátkozrakosti lidská! Gak dlaubo budeš chatrnau sjlu swau přirównáwati k moci Božské? Gak dlaubo pochybowati o skutejch Wšemobaucjho, a to proto, že gich plamjnkem swého rozumu pochopiti s to negsi?!

O, gak přestátni gsme, že pewně stogj wjra naše w toto přewelebné Tagemstw, že nám Cjrkew neomylná tento poklad všech milostj zachowala neporušený; gak blaze nám, že náš drahodrahý Spasitel ustawičně přebýwá u prostřed nás!²⁴ W žiwotě i w smrti nalezáme u Něho, čeho nám třeba, neboť takto prawj o tom katechismus Řjmský, tento orgán Cjrkwe swaté: „— *ut uno verbo omnes hujus Sacramenti utilitates et beneficia comprehendantur, dicendum est, sacrae Eucharistiae summam vim esse ad aeternam gloriam comparandam; scriptum est enim: Qui mandu-*

²⁴ Srdce nezkažené, předsudky nowého pohanstwa neotráwené wěřj slowu swého Spasitele a s přeswědčenostj nezwratitelnau přigjmá diwuplné tagemstw; gak na to dobře poukázal *Abbé Dupanloup*, kterýž we swé řeči při křtu Ratisbona držané mezi giným prawil: „— Pán Ježjš Kristus tě brzyčko nasytj swým swatým tělem a swau drahocennau krwj. Onť to, gegž w skutku přigmeš. On podstatně a w prawdě; twá wjra twé pohnutj, slzy z oěj twých kanaucj nadcházej slowům mým; o nestrachug se, že se ti nynj dlahau a nechutnau řeč obtjžným stanu, bych tě o prawdě přeswědčil, gegž wjra tě oblažuge. Gedno gen zamýšljm řjci tobě, což též tak gako gá cjtjš, a to gest: Kristus gest přjliš našjm Bohem, a wjce nás miluge, než aby našjch dušj lichým obrazem žiwil, a naši lásku marnau, neprawdiwau přjtomnostj klamal, a nad to, mámeť Ho až tuze zapotřebj, wždyť on přikazuge nám, milowati Geg až k skutečné smrti; swatá a božská *Eucharistie* byla wždy potrawau a silau Mučenjků; toť, co křesťanská starobylost wěřila...“

cat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die.“ (Joan. VI, 55.) *Hujus videlicet Sacramenti gratia fideles, dum hanc vitam degunt, summa conscientiae p̄ce et tranquillitate perfruuntur. Deinde ejus virtute recreati, non secus atque Elias (III. Reg. XIX, 6. 8.), qui sub cinericiis panis fortitudine, ambulavit usque ad mentem Dei Horeb: cum ex vita emigrandi tempus advenit, ad aeternam gloriam et beatitudinem ascendunt.*“²⁵ Gakbychom tedy newystjhlau maudrost a neskončenau lásku Pána Ježjše Krista w Neyswětěgšj Swátosti p̄jtomného nezwelebowali, gak geg opětnau a wraucj lásкау nemilowali? Ach, gestliže gediná toliko giskra citelnosti a uznalosti dautná w srdci našem, kterak by nesplácelo Lásku lásкау? Kterak by se zcela a z úplna swému neylaskawěgšjmu Spasiteli neoddalo? Kterak by posléz w každé hjdě, zwlášť pak w té neyposledněgšj strasti tohoto žiwota newolalo, a až do poslednjho okamženj newzdychalo we wšj důwěrnosti:

*O salutaris Hostia,
Quae coeli pandis ostia*

Da robur, fer auxilium.“?!²⁶

²⁵ Pars. II. Cap. IV. Quaest. XL. N. II.

²⁶ E laudibus festi Corp. Christi.

3. Saustawa Učenj Ježjše Krista u sw. Matauše a Lukáše obsaženého.

od

Dra. Jana Kőrnera,

profes. bibl. stud. n. Z., a Rektora biskupského semináře w Budčgowicjch.

(*Pokračowánj.*)

§. 25. Následek zázrakú a učenj J. Krista.

1. Powěst o něm po wšj Syrii a sběh zástupů mnohých z Galilee, z desjtiměstj, z Jerusaléma, z Judstwa i z Zajordánska. 4, 25. 9, 36.

2. Důwěra w něho, gakožto mocného nemoci uzdrawowat. 8, 2. §. 21.

3. Fariseowé, slowa: Daufey synu, odpauštěgj se tobě hřjchowé 9, 2. za rauhawá měli; — když w den sobotnj ruku uschlau uzdrawil, drželi radu proti němu, kterak by geg zahladili 12, 13; po uzdrawenj posedlého sleponěmého řekli zástupowé se děsjcj: Nenj-li tento syn Dawidůw? fariseowé ale řekli: Tento newymjtá ďábly, než skrze belzebuba, knjže ďábelské.

4. W Nazaretu diwj se řkauce: Odkud to-muto maudrost tato a moci? wšak z peychy brzy njm pohrdli a se nad geho domnělau pokrewnostj horšili. 13, 57.

5. Heródes uslyšew powěst o Ježjši, domnjwal se, že Jan Křítel z mrtwých wstal, a protož že se diwowé skrze něho děgj. 14, 2.

6. Když Ježíš přes gezero na východnj stranu na mjsto pusté saukromj se přeplawil, hned hrnuli se lidé pěšky z měst. 14, 18.

7. Když přišel do končin Tyru a Sidona, od ženy Chananegské hned poznán a syn Dawidůw nazwán byl. 15, 22.

8. Někteřj drželi ho za Jana Křtitele, ginj za Eliáše, ginj za Jeremiáše aneb gednoho z proroků starých a opět z mrtvých stalých. 16, 14.

9. Dwa slepřj za Jerichem nazýwali ho synem Dawidowým. 20.

10. Když na oslátku do Jerusaléma gel, a tjm prorocwj proroka Zachariáše řkajho, ay král twůg béře se k tobě tichý, sedě na oslici — vyplnil; welmi mnohý zástup stlali gemu raucha swá na cestě, ginj pak ratolesti ze stromů sekali a metali na cestu, zástupowé pak wolali: *Hosanna, Synu Dawidowu, požehnaný genž se béře we gměnu Páně*, — když wgel do Jerusaléma, zbaurilo se wšecko město, řkajho: kdo gest tento? Lidé pak prawili: *Tento' gest Ježíš, prorok z Nazareta Galilegského*. 21, 5.

11. Knjžata kněžská a staršj lidu gsauce newěřjcj, ptali se gakau mocj to činj, a když na otázku Ježíšowu odpověděti nemohli a podobenstwjm o dwau synech, o winici a kamenj uhelnjm kárání byli, hledali Ježíše gti, báli se wšak zástupů, neb ho měli za proroka. 21, 46.

12. Když w podobenstwjm o králi synu swému hody strogjejm a pozwané k hostině pobjzegjejm —

newděčnost těch, kteříž w něho neuvěřili, gakož i gegich trest wystjnil, uradili se Fariseowé, gak by ho polapili w řeči, odtud aukladné otázky o dani atd. — Když pak swau maudrostj wšecká nepřátelská osidla zklamal, otázkau, čj syn Messiáš gest — k odmlčenj ge přiwedl, ba weřegným bědowánjm nad gegich pokrytskau sprawednostj s hrubými neřestmi spogenau, ge w celé šerednosti před weškerým lidem obnažil, — uzawřeli záhubu geho.

§. 26. Utrpenj Páně.

Toto wyprawuge Matauš tak, že čtenáři nahljžet mohli, že ge Pán Ježjš, gakožto od proroků předpowězené a k spasenj swěta potřebné, a protož dobře powědomé, — dobrowolně podstau-pil; a protož, že Ježjš, gak geho utrpenj a smrt neyweyš bolestná, tak on neyweyš newinným byl.

1. Mimo mnohonásobné předpowěděnj swé smrti §. 22. — oznamowal dwa dni před welikonocj zrazenj sebe a ukřižowánj. 27, 1.

2. K tomu se ochotným učinil Jidáš, an těžce nesl, že drahou mastj Ježjš pomazán byl, a kněžjm lstiwé getj, zabitj Ježjšowo bez různice w lidu obmeyšlegcejm, swau hotowost k tomu — za mzdu třidcet stříbrných wygewil. 27, 3—15.

3. Při wečeři welikonočnjho beránka wygewil bljzký swé smrti čas, gakož i zrádce, a ustanowiw swátost oltárnj, řekl: *Totoť gest zagisté krew mää, nowého zákona, kteráž za mnohé wylitá bude,*

na odpuštěnj hřjchů. Poukázal těmi slowy smrt geho potřebnau k smazánj hřjchů. Předpowěděl spolu, že všickni se této noci nad njm zhoršj, že ge ale předejde do Galilee, wstana z mrtwých; Petr ho třikráte zapře. 27, 16—35.

4. Modle se o odvráčenj kalicha umučenj, prawił: *Staniž se wůle twá.* 36, 45.

5. Zrádci s mnohým zástupem přicházegjcmu šel wstřjc; Petru chtěgjcmu ho mečem brániti, zakázal to, — proto že by od nebeského otce angely k swé ochraně obdržet mohl, ale, že by pjsma se nesplnila. 46, 45.

6. Swé newinnosti sobě powědom, wyteykal swým nepřátelům, že naň gako na lotra wyšli. — Neyvyššj kněžj hledali křiweho swědectwj proti Ježjši, však nenalezli. Wyznánj, že gest syn Božj, že geg na prawici Božj sedjcjo, a w oblacjch přicházegjcjo uzřj, bylo za rauhánj pokládáno a za přjčinu smrti uznáno, zde se počalo protizákonné teyránj a posmjwánj Ježjše. 55, 63.

7. Předpowěděnj Ježjšowo o zapřenj trogjm od Petra splněno. 69—75.

8. Newinnost Ježjšowu wyznal Jidáš — powrh penjeze w chrámě, osidlem se oběsiw, — pole za ty penjeze kaupeno, a Jeremiáš prorok splněn; wzali třidceti stříbrných, mzdu ceněného, kterýž ceněn byl od synů Israelských — a dali ge za pole hrnějřowo, gakož mi ustanowil Pán. 27, 3—10.

9. Newinnost Ježjšowu uznal Pilát, chtěge geg propustiti, — zanechal na wůli, zda-li geg

čili lotra Barnabáše na propuštěnau žádati budau. Žena Pilátowa dala gemu weystrahu, aby se proti tomu sprawedliwému neprohřešil, protož, když lid od knjžat kněžských přewrácen ukřižowánj Ježjšowo žádal, Pilát umýwage swé ruce, newinným se krwj tohoto sprawedliwého prohlásil. 27, 1. 2. 11—26.

10. Ježjš snášel bičowánj, korunowánj a posměch trpěliwě, wjna hořkého gemu podaného pjtí nechtěl, aby bez pytomosti trpěl. 27, 34.

11. Rozdělenjm raucha gehu splněno pjsmo — rozdělili raucha má a o mŭg oděw metalí los.

12. K nesmjrným na krjži bolestem spogilo se rauhánj mimo gdaucjch knjžat kněžských a zákonnjků a lotra, modlitba Ježjšowa k swému nebeskému Otcí w posměch obrácena byla. 49.

13. Nynj počalo oslawenj Ježjšowo: — od šesté hodiny až do dewáté zatměnj — když w dewátau hodinu ducha wypustil, opona chrámowá roztržena, zemětřesenj, pukánj skal, otewřenj se hrobů a zgewenj se mnohých swatých we swatém městě, ba setujk, wida, co se dělo, wyznal: že byl gistě syn Božj tento. 45—55.

Takowé wyprawowánj umučenj Ježjšowa odňalo wšecko pohoršenj z gehu ohawné smrti, proto že byla *dobrowolná smrt newinného za spasenj swěta.*

Wrch osprawedlněnj gehu bylo slawné zmrtwých wstánj.

§. 27. Z mrtvých wstánj Ježšowo.

Ježš od Josefa z Arimathie pochován — w hrobě w skále nowě wytesaném, při tom byly přítomné některé z žen Ježši přísluhugjcjch. 55-62.

Druhého dne po ukřižowánj wyžádali sobě knjzata kněžská a Fariseowé od Piláta stráž, aby do třetjho dne hrob ostrjhan byl.

Po sobotě gdau nábožné ženy pohledět na hrob.

Zemětresenjm a sestaupenjm angela s nebes, kámen od hrobu odwalen, strážnj hrobu poděšeni.

Angel zwěstowal ženám, že Ježš z mrtvých wstal, aby to zwěstowali gehu učedlnjkům.

Ježš zgewil se ženám od hrobu do města se wracugjcjm, a swé zgewenj w Galilei oznamuge.

Když strážnj kujžatům kněžským oznámili, co se bylo stalo u hrobu, byli mnohými penězi uplacení, aby roztrušowali mezi lidem, že tělo Ježšowo od učedlnjků ukradeno bylo, když oni spali.

Když se Ježš w Galilei zgewil, některj geg poznali a gemu se klaněli, ginj gak pochybowali, zda-li to Ježš, přistaupil tedy bljže, wyznał, že gemu wšecká moc na nebi a na zemi dána, aby tedy tau mocj od něho poslání, wšudy učili, křtili, že on s njmi až do skonánj swěta bude.

Takowý zówěrek Ewangelium stal se oswědčenjm *něwyššj moci a důstognosti Ježšowj*.

§. 28. Authentičnost Ewangelium s. Matauče.

Totoť Ewangelium, gak nynj dle obsahu a záměru rozebráno a skaumáno bylo, obgewuge se

každému powážliwému a přesnému čtenáři, gako djlo apoštolské; s tjm se srownáwagj zpráwy a swědectwj historická; neboť ono bez všeho odporu a námítky, gakéhokoliw času a wěku nápisem gména Mataušowa označeno gest, — a wszudy, gakožto spis od apoštola Matauše pocházegj, uznáno gest.

Toto Ewangelium dostalo se na nás podánjm cjrkwijnm, kteréž gako řetěz nepřetržený od našeho dewatenáctého stoletj až na prwnj dosáhá, wždy syny s otcí a nás s prwnj cjrkwj spoguge. Gako Matauš swůg rukopis do rukau cjrkwie Jerusalemské byl odewzdal, tak byloť ono od cjrkwie Jerusalemské všem okolnjm zděleno; a tjmto zdělowánjm, od prwnjho stoletj až na naše přišlo. Zde též platj, co w úvodu k Lukáši w témž časopisu 1839 str. 691, §. 32. praweno.

Protož gest toto Ewangelium gako ostatnj tři po všecjky wěky cjrkwie křesťanské známé; spisowatelé všech wěkůw rozličným způsobem ho užjwagj co knihu apoštola, ano, ačkoliw welmi mnoho spisů cjrkwijnjch z druhého stoletj ztraceno a pro potomstwo zmařeno gest, gako: Justina, Hegesippa, Papia, Polykarpa a giných spisowatelů knihy, tak předge i z druhého stoletj zachowali se citata s našjm Ewangelium Mataušowým se srownáwagj, a tjm doswědčugj, že též Ewangelium máme, kteréž giž na začátku druhého stoletj třidcet nebo čtyřidcet let po swém sepsánj wszudy rozšjřeno bylo.

Tato wjra w Ewangelium Matauše stála po 18 stoletj pewná, až na konec toho samého sto-

letj powstal odpornjk Ewangelium S. Matusě, Marka a Lukášě. — Byl to Eichhorn, důwody geho byly gako všech Nekatoljků a Rationalistů, domněnky bez historického důvodu. Ač on při druhém wydánj swé knihy twrdil, „*dass die Resultate seiner Forschung, so gut wie allgemeine Meinung geworden sind.*“ — Tak teď giž w zapomenuj přišly; což buď k potěšenj všem wěřjcjm praweno, že i neynowějšjho odpůrce autoky, ne na autentičnost, nýbrž na hodnowěrnost zázraků, brzy zmářeny budau. Následek autoků Eichhornových byl ten, že swědectwj ze začátku druhého stoletj pro tyto Ewangelisty s wětšj pozorliwostj zbjané byly, z čehož se zde něgaký wýbor klade.

A. a. Polykarp, apoštola a ewangelisty Jana, učedlnjk a biskup Smyrnenský, na začátku druhého stoletj we swém kratičkém listu na Filipenské ciktuge w kap. II.; pamětliwi gsauce na to, co prawil Pán, uče nás: *Nesudte, abyste nebyli sauzeni.* (M. 7, 1.) Blahoslaweni chudj a pronásledowanj pro sprawedlnost. (M. 5, 7. 10.) Citát w kap. VII. a neuwod' nás w pokušenj, gest u Mat. w kap. 6, 13., u Luk. 11, 4.

A. b. Obsjrnějšj gsau citáty w knihách křesťanského mudrce Justina, an rodem Samaritán a swým mudrckým obcowánjm w Křesu, neywjce ale w Řjmě znám byl, protož všeho, co w Judei, Křesu a Řjmě, a tedy w neyznamenitějšjch mjstech tehdejšjho wěku — w polowici druhého stoletj cjrkwijnjo se dělo, dobře powědom byl.

W rozmluwě s židem Trifonem §. 48. uwádj historii narozenj Ježjše Krista a přjchod mudrců, tak gak se čte w Matauši s prowítými průpowědmi Isaiase, Michease, Jeremiaše §. 103, pokušenj Ježjšowo podlé Matauše, k. 4. — Mimo to nacházegj se citáty ze wšech skoro kapitol Mataušowych, kdež gediné to k podotknutj gest, že §. 162. mlčenj Ježjšowo před Pilátem (*M. 27, 12—14.*), a §. 108. lžiwý hluk o tělu Ježjšowým skrze Apostoly z hrobu odnešeném. (*M. 28, 13.*)

B. Ewangelium Mautaušowo, negenom od prawowěřjcyjch, nýbrž i od kacjřů ģnostických prwnjho a druhého stoletj užjwáno bylo, gak to samé z citátů u nich se nacházegjcyjch wjplýwá.

a. Walentin chtěge dokázat, že gest genom 30 Aionů, odwoláwá se dle Irenea knih I. kap. 1. §. 3. na hospodáře, an wyšel w rozličný čas nagit dělnjky na winici; — o gedné, třetj, šesté, dewáté a gedenácté hodině (*M. 20, 1.*), gelikož: $1 + 3 + 6 + 9 + 11 = 30$.

b. Ptolomeuș ģnostický w listu na swau učedlnici Floru a Tertullian proti Walentinským osvědčuge, že zákon trognásobným ohledem powažowan býti musj, gednu částku zdokonalil wykupitel, a sice tu, kterauž nepřišel zrušit, ale zdokonalit (*M. 5, 14.*); giná částka zákona gest zrušena, gako zákon: oko za oko, zub za zub, kde prawj wykupitel: Gá prawjm, abyste neodpjrali zlému, ale udeř-li tě kdo w prawé ljce, nasaď mu i druhého. Částka symbolická nebo prorocká ku př. o beránku

welikonočnjm přestala, když w nowém zákoně to splněno bylo, co w starém se nastjňowalo.

c. Isidor, syn Basilida, učitele ģnostického w Alexandrii, (kdež i Walentin bydlel), za časů Antonina Pia a Hadriána gest též swědkem o užjwánj Mataušowa Ewangelium u Ģnostických. Basilides sepsal dle swědectwj Eusebia cjrkewnj histor. knih. 4. k. 7. výklad na Ewangelia w 24. knihách, kteréž časem zahynuli. Ze spisů syna geho Isidora, zachowalo se několik zlomků u Klémenta Alexandrinského, w kterýchž se na Ewangelium Mataušowo, (dle Klémenta Alex. Stromat knih. 3. k. I.) odwolává. Když totižto apoštolé se tázali Pána, zdali by lépe neženiti se, prawil on: Ne všickni chápagj slowa tato; dále prawj Pán: Gsau panicowé rodem přinucenjm, a ti, kteříž pro králowstwj věčné sebe samých panici učinili. Celé dle Mat. 19, 11. 12.

d. Tatian, rodem Syrský, učedlnjck Justinůw a náčelnjck Enkratitůw, manželstwj zapuzugjcjch, sepsal dle swědectwj syrského spisowatele, Dionysia Barsaliba harmonii Ewangelickau dle 4 Ewangelistů, podlé toho Diatesseron, nazwanau, na kterauž S. Eufrem výklad sepsal; počátek gegj byl: Na počátku bylo slowo. — Tato harmonie časem zmizela — gediné zlomky giného spisu, o dokonalosti nowého zákona, zachowali se u Klémenta Alexandr. Stran. kn. 3. k. 12., kde se chybné učenj Tatianowo a křiwý geho výklad na slowa wyku-

pitelowy nacházj: Neskládeyte sobě pokladů na zemi, kdež rez a mol kazj.“ (*Mat. 6, 19.*)

e. W zlomkách z Theodotowých spisů, kteréž se gako závásek spisu Klementa Alex. zachowaly, nacházj se mimo 'giné citáty z ostatnjch Ewangelistů také §. 86. o pannách maudrých a nemaudrých, těm nehylo otewřeno (*Mat. 25, 1. §. 75.*), o přjchodu mudrců, kteréž hwězdu Páně spatřili, a z nj poznali, že se něgaký král narodil.

C. Poslednj swědek, buď pohanský mudro Celsus — praotec následownjch Antikrsitů nebo odpornjků, gešto uwádj žida proti náboženstwj Kristowu mluwjcjo, od Origena obšjrně a důkladně wyvráceny. On činj zmjnků o narozenj Kristowě, o hwězdě, kterauž mudrci následowali, o aukladech Heródesowých, aby zahubil djtě a o angeli, an Josefu výstrahu dal před Heródesem, o autěku gehu do Egypta. — Z učenj Ježjšowa uwádj: „*udeřj-li tě kdo w prawé lje twé, nasad' gemu druhého; a tomu, kdož se s tebau chce sauditi a sukni twau wzjti, nechť mu i pláště* (*Mat. 5, 39—40.*); pak: *když wás budau pronásledowati w gednom městě, utečte do giného.* (*Mat. 10, 23.*) O zázracjch Ježjšowých, že chromé a slepé uzdrawowal, mrtvé křjsil. Mluwě o umučenj Páně uwádj, že Kristus na křjži ocet a žluč pil. Wšecko to uwádj Celsus, gakožto ze spisů u křestanů weřených a užjwaných wyňaté.

(*Pokračowánj.*)

4. Kázanj u přiležitosti udělowánj swátosti biřmowánj na Zwoleňowski, držané na den sw. Prokopa, O. W. a P. Č.

(Dne 4. čerwence 1843.)

od

Dominika Aloysia Špachty,

faráře w Kolči.

Každý, kdož opustj dům, neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, neb manželku, neb syny, neb pole pro gméno mé, stokrát wjce wezme, a žiwotem wěčným wládnauti bude. (Mat. 19, 29.)

Wznešený gesti sice slib, gegž Božský Spasitel těmito slowy wšem následownjkům swým činj, ale obtjžná wýminka, pod njž naplněn býti má. Kdo totiž za to, co na zemi z lásky k Pánu Ježšji opustil, na wěčnosti stonásobnau odměnu wzjti chce, musj w této lásce *setrwati až do konce* (Mat. 10, 22.), neboť žádný, *kdož wztahuje ruku swau k pluhu, a ohljdá se nazpět, nenj* dle vlastnjho wygádřenj Páně, *xpůsobnj ke králowstwju Božjmu.* (Luk. 9, 62.) — A wšak, gak dlaho wrtkawý člowěk w dobrém setrwá, učj nás příklad swatých Apoštolů. Hle ti, genž se tak welice nad tjm rmautili, když gim Pán Ježš předpowjdal, že se mu zpronewěřj (Mat. 26, 31.), widauce geg po malé chwjli w rukau nepřátelských, rozprchli se, ano tentýž smělý uředlnjk, kterýž dotjrawau otázkau swau: *Ay, my opustili gsme všechno a šli gsme za tebau, což tedy nám bude za*

to? (*Mat. 19, 27*) těm neyslawnějšjm slibům přjčinu zawdal, kterýž na nepřátely Božského mistra neohroženě meč tasil (*Jan 18, 10.*), byl prwnj, genž zapomena na přjsahu swau (*Mat. 26, 33.*) před sprostau lúzau *prokljnal se a přisahal, žeby neznal člověka (tamž w. 74.)*

Než, co newymohlo neypewnějšj předsewzetj, wymohla milost Ducha sw. Ten, genž prwé před nepatrnau děwkau mistra zapřel, po seslánj Ducha sw. zná se k němu před zuriwau twáři krwčjz-niwé rady kněžské beze všeho ostýchánj, ano wytyká Židům do nebe wolagjcj křiwdu, gjž se ukřižowánjm newinného Pána byli dopustili. (*Skut. 4, 10.*) A gako Petr, tak i ostatnj Apoštolé. Ti, genž dřjwe co poděšenj bázliwci se skrýwali pro strach židowský, posilněni Duchem sw. wystupugj před shromážděnjm mnoha tisjc lidj, hlásagjce bez bázně a strachu: *Nám přikázal Pán kázati wám a swědčiti, že on gest, kterýž ustanowen gest od Boha saudce živých a mrtvých. (Skut. 10, 42.)* Ti, genž dřjwe z ctižádosti seděti chtëli na prawici a lewici Páně (*Mat. 20, 21.*), po přigetj Ducha sw. těšj se, že gim popřáno gest, pro gméno Kristowo pohaněnj trpěti. (*Skut. 5, 41.*) Ti, genž prwé s Kristem s smrtedlnými auzkostmi zápasjcejm nemohli bdjti hodiny ani gediné (*Mat. 11, 29.*), pak sobě oblibugj *w nebezpečenstwjch, w práci a bjdě, w bděnjch mnohých, w hladu a žjzni, w zimě a nahotě, w žalářjch, w ranách a w smrtch. (II. Kor. 11, 27. etc.)* Milost Duchá sw. tedy

Apoštoly w giné a takořka nowe lidi proměnila, onat gim potřebné posily k wykonáwánj obtjžného gegich powolánj u prostřed rozmarilého swěta podala. —

Měli-li však swatj Apoštolowé, genž po tři léta s Pánem Ježšsem obcugjce, z vlastnjch geho úst ta ney-maudřegšj učenj slyšeli, na něm ty ney-krásněgšj příklady spatřowali, a od něho, gak to dnešnj sw. Ewangelium (*Mat. 19, 28.*) ta ney-stkwělegšj zasljbenj obdrželi — měli-liž, prawjm, swatj Apoštolowé zvláštj Ducha swatého u wjře posily potřebj: čjm wjce neměli bychom gj mji zapotřebj my, gimž se ach! toho štěstj, co Apoštolům Páně, nedostalo?! — — A tato negen Apoštolům ale všem následownjkům Kristowým potřebná posila Ducha sw. rozdáwá se nám, gak powědomo, w té swátosti, pro gegjžto udělowánj po wjce gak dwanáctileté nepřjtomnosti u prostřed sebe spatřugeme a srdečnau radostj a neljčeným plésánjm wjtáme Náměstka Apoštolského, *Geho Knjžecj Milost, Neydůstogněgšiho Arcipastjře swého.*

Owšemf, že kromě udělowánj swátosti birmo- wánj i proto nás drahocennau přjtomnostj swau poctjti ráčil *Milostiwj Knjže Arcibiskup náš*, by ohlédal: Zda-liž my, duchownj pomocnjci, Geho wás rozmilj w Kristu bratři, zdravým učenjm krmjme, swatými swátostmi řádně a ochotně obsluhugeme, a swětlem mrawného žiwota na cestě spasenj před wámi swj- tjme; wy pak, zda-li, gak na katolické křesťany

přjslušj, *pokognj a tichj žiwot wedete we wšj pobožnosti a čistotě. (1. Tim. 2, 2.)* Přišel, by se přesvědčil, zda-li wychowánj djtek wašich, těchto newinných oweček Geho a miláčků Pána Ježjše po křestánsku se wykonává; zda-li dnowé Bohu zaswěcenj, zda-li swazky manželské swatě a neporušeně se zachowáwagj; slowem, zda-li w osadách našich¹ nábožnost, mrawopočestnost a kázeň panuge.

O těchto wšak a těm podobných přjčinách přjchodu *Geho Knjžecj Milosti* k nám, nemage co bych wjce podotknul, wracjm se k hlawnjmu předmětu řjdké slawnosti dnešnj a spolu řeči swé — k swátosti swatého biřmowánj, bych Láskám Wašjm onu stránku obšjrného učenj o této swátosti před očima rozwinul, gižto poznati zagisté pro každého z wás důležito bude. — Po opáčném totiž a wraucjm wzywánj Ducha sw. ustanowil gsem se na tom, gednati dnešnjho dne *o potřebnosti zwlaštňj posily Ducha sw. u wjře*, a mjujm s pomocj Božj ukázati: že této posily newyhnutedlně zapotřebj máme, *chcemeli nawzdor překážkám, gak wnitřnjm tak zewnitřnjm, dle předpisů swatě wjry žiwi býti.*

Které překážky nazýwám

wnitřnj, poznáte *w djlu 1.* Překážky *zewnitřnj* naučj wás *djl 2.* znáti.

Daufám, že se pagednánjm tjmto wšem w Kristu Pánu zde shromážděným zawděčjm. Neboť wy-

¹ Zwolenáská, Koleošká, Nelahozewská a Zemčěská.

slechše s pozornostj a připustiwše má sprostá sice, ale od srdce gdaucj slowa též k srdci, nauěj se ti, genž dnes swátost biřmowánj přigmau, udělené sobě w nj milosti dle hodnosti wážití a užjwati; ostatnj pak nábožnj posluchači tjm spjše wzbudj w sobě milost Božj, kteráž w nich gest wzkládánjm rukau Apoštolských. (*II. Tim. 1, 6.*) A w této naděgi posilněn, mocj téhož Ducha sw. powzbuzen, trpěliwostj *Wašj Knjžecj Milosti*, gakož i přjtomného wysoce důstogného a welebného duchowenstwa, podporowán nepřetrženau pozornastj wašj, bratřj w Kristu Pánu shromážděnj, počnu we gméuu Božjma maluwiti dále! —

I.

Słowa dnešnjho sw. čtenj: *Podobného geg učinil w sláwě Swatých a zwelebil geg w bázni nepřátel, a w slowjch geho potwory skrotil*, hlásá Duch Páně ústy maudrého Ekklesiastika (45, 2.) wlastně o služebnjku Božjím Mogžjšowi, cjrkew sw. pak obracj ge na oslaweného wlastence našeho, gehož památku dnešnjho dne w požehnánj slawjme (w. 1. tamž); gelikož dle nábožné powěsti národnj Bůh w slowjch geho tamto w pusté kragině Sázwawské pekelné potwory widitelným způsobem zkrotil. Tomu ale budiž gakkoli, gedno se zapřjti nedá, že totiž gméno Prokop nebylo z té přjčiny zapsáuo w nebesjch, že se mu duchowé poddávali (*Luk. 10, 20.*): ale že on ducha swého poddal úplně pod sladké gho Ježjše Krista, podrobiw rozum wjře a srdce zá-

konu Páně. Nebo w nynějšm porušeném stawu člowěka 1) *rozum* swětla wjry zbaweny, 2) *srdce* zákonem Božjm nezprocené, gsau dvě mocné *wnitřnj překážky* na cestě spasenj. —

1. *Dům Božj*, prawj sw. Auğustin (*de verb. Ap.*) *wěrau se zakládá, naděj se stawj, láskau se dokonáwá.* — Wjra tedy gest základ dokonalosti a blaženosti tak potřebný, že *bez wjry nelze Bohu se ljbiti* (*Žid. 11, 6.*), a že rozum lidský blahoděgného swětla gegjho zbawen na nebezpečná, k záhubě wedaucj rozcestj zblauditi musj. Důkazem wyřčenj mého newywratným gsau poblauzenj starých národů pohanských, Řeků zvláště a Řjmanů. Ač we všem ostatnjm uměnj na tak vysoký stupeň dokonalosti se powznesli, že až podnes s podiwenjm wzhůru k nim pohlédáme: nic méně obraz, w kterémž gich oku našemu předstawuge sw. Pawel w listu k Řjm. 1., ukazuge nám, že až k ustrnutj newědomi byli w uměnj Božjm, a — tudž i w mrawjch swých hluboce poklesli. *Změniwše, totiž, sláwu neporušitelného Boha w podobenstwj obrazu porušitelného člowěka, a ptactwa, a howad čtvernohých, a zeměplazů — naplněni byli wšj neprawostj* (*w. 23. a 29.*)

A to samé, co se přihodilo neyučenějšm z poňanů, stáwá se až posud každému, kdož u wěcech náboženstwj se týkagjejch na slabé swětlo rozumu swého přiliš spoléhá. Proč, táži se, wěk náš w swětském uměnj wšelikého druhu tak wytečný, gediné w nábožnosti a mrawopočestnosti za wěky

předešlými w pozadj zůstává? Proč podnes průmysl gak pro pohodlj tak okrášlenj porušitelného těla mnohých krásných věcj nalezá: kdežto o ozdobenj nesmrtelného ducha křesťanskými ctnostmi nejen málo kdo dbá, ale i hrubé neprawosti, gaké mezi křesťany ani gménowány býti nemagj (*Efez. 5, 3.*), nic neobyčegného negsau? — I nenjť, m. N.! nenjť těchto truchliwých znamenj času našeho přjčínau nic giného, leč pýcha, s kterauž rozum lidský vládu wjry nad sebau uznati se spauzj. — Několika šťastnými pokroky w zkaumánj věcj přirozených naduté a zaslepené lidstwo domýšlj se, že podobným způsobem gako u věcech přirozených tak i nadpřirozených hlaubati wolno, a rádo by gako na lodjch párau hnaných, stezky mořské procházj, i w chatrné a koljbowé lodičce rozumu swého stjhalo newystjžitelné cesty Páně, a zpytovalo nezpytatelné saudy geho; kdežto by každý sebe učeněgšj přigda k rozgjmánj věcj Božských, s neyučeněgšjm Apoštolem zwolati měl: *O hlubokosti bohatstwa, maudrosti a uměnj Božjho!* (*Řjm. 11, 33.*) — Gako tělesné oko, hledj-li bez ozbrogenj w slunce, oslepnauti: tak oko duchownj, rozumu totiž našeho — newezme-li na pomoc při skaumánj věcj nadpřirozených skla wjry, mdlého zraku swého zcela zbawiti se musj. Proč by, nenj-li tomu tak, sám Spasitel wolal: *Chwáljm Tě, Otče, Pane nebe i země, že gsi skryl tyto věci před maudrymi a opatrnými, a zgewil gsi ge maličkým.* — *Tak Otče! nebť se tak ljbito před*

tebau? (*Mat. 11, 25. atd.*) — Swědkem toho gest nám i kniha Přjslowj, genž dj: *Kdo skaumatelem gest Welebnosti, zachwácen bude od sláwy, t. g. kdo se odważuge na skaumánj tagemstwj, kterýchž rozum lidský postjhnauti nigak nemůže; přigde brzy k zawrhovánj i prawd rozumu přjstupných, poněwadž, gak hned uslyšjme i tyto nezřjzeným žádostem porušeného srdce lidského na odpor se stawj. —*

2. Tak o tom swěděj Apoštol národů w Ep. k Řjm. 7, 22. řka: *Kochám se w zákoně Božjm podle wnitřnjho člowěka: ale widjm ginj zákon w audech swjch odporugjej zákonu myslí mé a gjmagjej mne w zákonu hřjcha, genž gest w audech mých. —* Tento rozbrog w člowěku, o němž Pawel sw. mluwj, a kterýž zagisté i každý z nás w sobě časem pocituge; *nečině toho dobrého, gež chce, ale to zlé, gehož nechce,* (tamž w. 19.) trwá od té nešťastné doby, w kteréž lehko-wěrná prwnj matka naše zbauřené zlým duchem žádosti swé powolila. Od této doby gest kromě rozumu i srdce lidské welikau překážkau na cestě k wěčnému spasenj, ano mohli bychom řjci mocným nepřjtelem, kterýž člowěka na cestu hřjcha a neprawosti swesti se snažj. — Tento nepřjtel, genž druhdy nábožného Dawida poraziw k cizoložstwju a wraždě přiwedl, genž na šedowlasau hlavu od lidu wůbec wážených saudců Babilonských, přjčinau newinné Zuzany, hanbu a zlořečenj uwalil, — až posud nebera ohled ani na stárij a wěk, ani na učenost a hod-

nost, ani napobožnost a žiwota swátost, hlas Božj ozýwagj se w duši našj potlačiti se snažj, a čłowěka k upjranj těch neyswětěgšjch prawd ano i k upjranj Boha samého přiwádj, dle slow Žalmisty P. (13, 1.) *Řekl nemaudrý w srdci swém: Nenj Boha.* — „Proč bych se lekal,“ dj čłowěk gda za hlasem srdce zákonem Božjm nezkcroceného, „žádostem swým powoliti, kteréž Stworitel sám we mně wložil?“ „Proč bych negedl,“ přemlává gindy sebe samého, „w zapowězené dny masa, wždyť gest každý dar dokonaly sstupugj od Otce swětěl, aniž poškwrnuge čłowěka, což do úst přicházj?“ „Proč bych neužjwal,“ dodává sobě srdce při wýčítkách swědomj swětomil, „což sladkého a přjgenného gest, kdož wj, což na nás po smrti čeká?“ — A kdož gest s to wypočjsti wšecky auskoky, kterýmiž srdce lidské nedowolené skutky, pokudž tělesnosti lahodj, wylauwati a osprawedlnowati, šlechetných pak činů obtjžnost nad mjru zwelíčowati zná?! — Ó žádosti! wy nás gako w okowech wodjte, wámi wedenj konáme dnes, čeho gsme wčera gestě na giných zatracowali; gako Petr woláme nynj: „Hotow gsem umřjti pro Tebe, předobry Ježjši!“ a na obrácenj zapjráme geg páchagjce skutky, gež zakazuge swatoswatý zákon geho. — — Wšickni, wšickni na sobě zkaušjme prawdiwost slow Páně: *Duchť zagisté hotow gest, ale tělo nemocno.* — (Mat. 26, 41.)

Rozum tedy i srdce, mjsto co by nám dle půwodnjho určenj swého k dosaženj wěčné blaže-

nosti napomáhati měly, w nynějšim porušeném stawu, negsau-li podrobeny wjře, práwě naopak, o vaše nebeské dědictwí nás připrawiti hrozj. A wšak práwě toto podrobenj bez zwláštňj milosti Božj možné nenj, gelikož *nenj na tom, ani kdo chce, ani na tom, kdož běžj, ale na Bohu, kterýž se smiluge.* (Řjm. 9, 16.) — A z toho giž poznati možno, gak potřebná gest, a gak welewjtána člo-wěku býti musj wyššj posila k přemoženj těchto překážek wnitřnjch. Ale geště wjce to poznáme naučiwše se znáti *překážky zewnitřnj* w djlu

II.

Chceli kdo za mnau přijti, wolá Spasitel, (Mat. 16. 24.) zapřiž sebe sám, a wezmi kříž swúg, a následug mne. A wšak hluboká w těchto slowjch zahrnutá maudrost křesťanská gest wšem, kterýž temné swětlo rozumu a porušené žádosti srdce gediné následowati chtj, gako druhdy učenj kříže židům a pohanům — pohoršenjm a blázno-stwjm. (1. Kor. 1. 23.) A odtud to přicházj, že přeswaté náboženstwí Kristowo při wšj blahoděg-nosti swé, gak to byl Božský zakladatel geho předpowěděl (*Jan 15, 18. a 16, 1. atd.*) od počátku swého až po dnešňj den kromě dědičného nepřjtele ďábla, i mezi lidmi mnoho protiwnjků čjtá, kterýž ge potlačiti, a ty, genž se swaté wjry pewně držj, wšelikými obyčegi, neyčastěgi pak buď 1. *násiljm*, neb 2. *lstiwými auskoky*, neb konečně 3. *zlými přjklady* swesti usilugj. —

1. *Wšickni*, psal druhdy sw. Pawel milowanému učedlnjku swému Timoteowi, (II. 3, 12.) *kterjž chtěj pobožně žiwi býti w Kristu Ježjši, protiwenstwj trpěti budau*, a kdybych wám, m. N.! ukázati chtěl, gak strašliwě tato truchliwá wěštba se vyplnila, musel bych wypočjsti wšecká ona krutá pronásledowánj, w kterýchž prawowěrnj křesťané od prwnjch stoletj až po tuto dobu, mečem, ohněm a těm podobnými strašliwými prostředky stjháni byli, čjm by se nad mjru rozšjřila řeč má. A wšak i kdyby toho nebylo, nač odwoláwati se na časy dáwno minulé, když i wěk náš podobnými ukrutnostmi zprzněn gest? Nač wám před oči stawěti, gakých nesnájz náboženstwj Kristowo od diwých modloslužebnjků w dálné Asii a Africe přetrpěti musj, když i w samé Ewropě — této našj oswětau honosj se Ewropě — to samé spatřiti můžete? Proč mám poukazowati na newěřjčj, když i w samém lůnu přeswaté cjrkwe Kristowy powstáwagj lidé, o nichž s pláčem wyznati musjme, že *gsau nepřátele křjže Kristowa, gichžto konec zahynutj: gichžto Bůh břicho gest; a sláwa w zahanbenj gegich, kterjž o zemské wěci stogj.* (Fil. 3, 18.) Aneb snadby někomu z wás nepowědomo býti mělo, gakých hanebnostj proti wyznawačům wjry Kristowy před několik desjtiletj se páchalo w zemi Francauzské? Mělo by wám giž bylo z paměti wypadnauti Špaňhelsko a přjčina, pro kterau gsme před šesti měsjci milostiwé léto slawili? Hanebný, mrzký a krutý způsob, gakým se s ne-

šťastnými katolickými bratřmi našimi w ruském Polsku zacházj, gakožto udalost wám méně powědomau mlčenjm pomjgjm. — Myť owšem, a Bohu za to neskončené dky! pod zbožnau wládau wele-slawného Arcidomu Rakauského nemáme se čeho podobného obáwati; ano naopak gako Pomazanj Páně tohoto slawného Domu od dáwna neljčenau nábožnostj proslulj gsau, tak i zákony gegich k zwelebenj swatého náboženstwj křesťansko-katolického směrugj. — Než, gakkoli swaté wjře nepřátelský duch wěku našeho w zemjch slawnému žezlu Rakauskému podržzených spasitelnými zákony welmi dušen gest, zcela potlačiti se nikdy a nikde nedá: anobř nemoha nic pořjdiť násiljm, beře autočjště k prostředku téměř nebezpečnějšmu, totiž k *lstiwé auskočnosti*.

2. Tu podává nezkušené mládeži knjhy, w nichž wilná chlipnost, láskau zwaná, co nejvyššj člověka blaženost se wyobrazuge, neb nestydaté autřzky proti náboženstwj, cjrkwí a služebnjům gegjm se wychrlugj; tamto gi láká k weselostem, při nichž pýcha a marnost, chlipnost a marnotratnost gako o záwod na srdce lidské dorážegj. Neprawosti přjliš křiklawé mjrnějšjm pogmenowánjm okrásliti, z ctnostj pak wznešených milostnau bärwu setřjti aneb gich ausměšky sujžiti se snažj. Či gest to, bych aspoň geden přjklad uwedl, podnes něco neobyčegného, wlažnost a lhostegnost w náboženstwj, ano pohrdánj wšjm, což swatého gest, oswjcenostj, opravdowau však ná-

božnost pokrytstwjm nebo swatauštwjm nazýwat slyšeti? — Neyčastěgi pak užjwá swět k swědomj těch, *genž ne ze krowj, ani z wůle těla, ani z wůle muže, ale z Boha zrozeni gsau (Jan 1, 13.)* přjpowědj a slibů. „Uber,“ špitá ústy nesprawedliwého přigjmače wěrnému geště čeledjnu, „uber hospodári, co můžeš, wždyť se mu dosti nadřeš, a za geho holau mzdu by gsi sobě žádného wyraženj, ba ani kus poctiwého oděwu způsobiti nemohl!“ — „Budešli mi po wůli,“ ljchotj aulisný swůdnjk newinnému děwčeti, „pogmu tebe za swau manželku!“ „Snad by gsi bláhowá se zdráhala,“ přimlauwá ziskuchtiwý otec wáhagjcj dceři, „podati ruky odpadljku, když s nepatrným wěnem do dobré žiwnosti dostati se můžeš?“ — — A kdebych konce nalezl, kdybych wšecká wnadidla zde doličiti chtěl, kterýmiž swět slabého člowěka na swau stranu přiwábiti se snažj! — A neaučinkugeli ani tento prostředek, máli nepokažený geště člowěk dosti srdnatosti zacpatí ucha swého před okauzlugjcjm blasem geho, tu se chápe toho ney-nebezpečněšjho prostředku. Uwádj mu totiž před oči *zlé přjklady*, wěda, že nemůže na člowěka nic záhubněgi působiti, a že, kdežto slowa člowěkem gen pohybugj, přjklady geg gako mocj táhnau.

3. A w skutku, gak by to i ginak býti mohlo? — Widj-li člowěk klesati ty, kterjž dle geho domněnj učeněšj, rozumněšj neb zkušeněšj gsau; widj-li zwláště, že boháci, mjsto co by chudým bratřjw z hognosti swé poskytowati měli, práwě naopak

gako wýsadau nadánj lupiči drau a lichwařj; widj-li, že osoby w hodnostech gako na swjcnu postawené mjsto kázeň uwáděti, náboženstwj hágiti, mrawopočestnost zachowáwati, práwě naopak sami rušiteli dobrých mrawů, nepřátely náboženstwj gsau; widj-li, — a wšak nechci dále řeč šjriti o wěcech wůbec známých, ale raděgi se giž táži: Gak gest možná, by spatřenj tak mnohých neřádů, kteréž se na swětě děgj, neměla dautnagjcej wždy w člowěku giskra tělesnosti, lakomstwj a ctižádosti (1. Jan 2, 16.) w plamen wyžehnauti, kterak by geg pozorowanj tolikerych neřestj a neplech nemělo podnjtiti, by k dosaženj zámyslů sebe hanebnějšich též na křiwé a nepravé cesty se newydal? — Ó zlé příklady gsau to, genž wůli člowěka i tu poslednj sju k dobrému, gako kaukol pšenici dobrau štáwu odgjmagjce, hřjchu a nepravostem bránu až do kořán otwjragj! —

Tuto truchliwau prawdu doswědčjte mi, gak daufám, wy duchownj spolupastýřowé mogli, a Wy wěrnj saudruhowé pracj našich — horliwj učitelowé školnj. Řekněte, proč u mnohých dětj wše namáhánj naše na zmar přicházj? Proč mnohý pacholjk we škole co beránek tichý w krátkém čase po wystaupnutj ze školy a dohlženj našeho, nezbedným stává se rozpustilcem, genž se chrámu Páně štjti, hanebné řeči tlačá, a geště hanebnějšj skutky páše? Proč mnohé děwčátko prw co růže krásné před časem odkwětá, a wybledlými ljecmi a zapadlým okem gewj, že mu před

časem krásný newinností opadal wěmec? — I což giného mohlo by přjcinau býti ukazu tak žalostiwého, než zlý příklad, gehožto ged newyslownau zhaubu působj, a byl-li, gak se to, nastogte! ne zřjodka stává, od vlastnjch rodičů neb předstawených w newinnau duši zatraušen, těžce — ach! welmi těžce z nj k wyprawenj gest. — A z toho posaudit můžeme, proč Božský Spasitel, tento mjrný a laskawý Pán, tak strašiwé běda nad těmi wyřknul, skrze něž pohoršenj přicházj. (*Mat. 18, 6 a 7.*)

Tak, m. N. k swět všemi obyčegi se snažj sjmě ctnosti, sebe pečliwěgi w srdce štjpené i s kořenem wen wyrwati. — Na cestu ctností klade gen samé trnj a bodláčj: stezky pak, genž k nepravosti a záhubě wedau, přjmé činj, a kwjtjm postělá, tak sice, že každý, genuž spasenj duše na srdci ležj, s Apoštolem Pawlem zwolati musj: *Nešťastný já člowěk, kdo mne wywobodj z těla smrti této? (Řjm. 7, 24.)*

Aneb gest někdo w tomto nábožném shromážděnj přjtomen, genž by o sobě řjci mohl, že posud žádného odporu gak wnitřnjch, tak zewnitřnjch překážek na cestě přjkazů wjry nebyl poznal, aneb aspoň žeby tyto překážky vlastnj silau přemoci sobě traufal? O, nechť wystaupj a ozuámj to nám, a budeme geg s maudrým Ekklesiastikem chwáliti řkauce: *Učinils diwné wěci w životě swém! (31, 9.)* — — — Hle žádný z wás newywstává! — wy mlčjte — a tjmto mlčenjím potwzragete to, což gsem w dnešnjm kázanj dowoditi se

snazil: že *wláštnj posily u. wjře potřebj máme* *chtjce dle předpisů gegich žiwi býti.*

a) O, gake to tedy štěstj *pro nás wšecky*, že Božský Spasitel odcházegze z tohoto swěta ne-zanechal nás sirotků, nýbrž wstapiw na nebesa a usadiw se na prawici Božj, seslal nám Ducha prawdy a Utěšitele, genž by s námi zůstal až na wěky! (*Jan 14, 18.*)

b) Gake to štěstj *pro wás*, *kteřž gste giž druhdy*, gako obywatelé Samarštj, wzkładánjm rukau Apoštolských *Ducha sw. w swátosti biř-mowanj přigali!* — Nebo tjmto způsobem za bogownjky Krista Ježše přigati a pomazáni bywše, můžete pewně státi pod slawným prapercem kříže, pak-li gen we wšech wěcech, gak wám radj sw. Pawel (*Ef. 6, 16.*), wezmete štj wjry — ach! této podnes tak zanedbané wjry, a meč Ducha, genž gest slowo Božj, ale gen ono čisté a úplné slowo Božj, gake se gediné w cjrkwí katolické ohowá. Tak magjce křížmem swatým — tauto lebkau spasenj — pokrytau hlawu, podpásaná magjce bedra prawdau a oblečeni gsauce w pancjř sprawedlnosti, budete moci oddolati w den zlý a we wšem dokonalj státi. Ale běda! wypadl-li kde z wás *wlastnj ospalostj* a winau z milosti gednau přigaté. Nebo *dobrowolně hřešjcjm nám*, gak brozj sw. Pawel. (*Žid. 10, 26. atd.*) *po přigetj známosti prawdy, giž nepozůstává za hrjchy*

obět: ale hrozně nějaké očekávání saudu, a ohně prudkost, kterýž stráví protivníky.

c) *Gaké štěstí konečně pro vás, genž dnešního dne tuto zvláštní posilu Ducha sw. obdržíte! Chrámem Božím stanete se, Duch sw. k vám přijde, a přibyték swůg we vás učinj. (Jan 14.) O, zachovejtež přibyték tento vždy čistý, magje na paměti strašlivau klebu swatého Pawla: *Gestě že pak kdo chrám Boží poškornj, zatratjť ho Bůh. (I. Kor. 3, 17.)* Zachováte pak ho čistý, pak-li od dneška podrobivše rozum a srdce wyřčenjm swatě wjry pryč od hluku marnomluwného swěta odvrátjte sluchu swého, a w těch věcech, kteréž gsau proti zákonu Božjmu s njm srownáwati se nebudete. (Řjm. 12, 2.) *Tak bude, gako druhdy křesťanům Filipenským psal swatý Pawel (3, 20.)* obcowánj vaše w nebesjch, *odkudž očekáváme také Spasitele, Pána našeho Ježíše Krista, kterýž proměnj vaše dnes křížmem swi pomazatebné tělo připodobněné k tělu gasnosti swé.**

d) *Zvláště pak wy, rozmilé djtky! radost naše a koruno naše (Fil. 4, 2.), tak stůgte vždy pevně w etnostném žiwotě, gak máte způsobu Božského přítele swého, Pána Ježíše, by gste dle příkladu geho vždy prospjwaly gak wěkem tak i maudrostj a milostj u Boha i u lidj. (Luk. 2, 52.)* K tomu cjlj nedomajweyte se, r. D, že obdržewše w swátosti birmovánj posilu Ducha sw. tak pevně státi budete, gako by gste wjce poklesnauti nemohly. O, začasté bade se we vás ozýwati i badaucně

mnohá nedowolená žádost, i budaucně octnete se za-
 časté w společnosti zlych lidí, kteříž necudnými řeči
 stydlivost waši urážeti, rauhawými slowy wás k ne-
 pobožnosti swáděti, zlymi příklady swými wám po-
 boršenj dáwati budau. Džtky! chtěly by gste na
 takowé swůdnjky wjce nežli na Boha ohled brátiť.
 Chtěly by gste Ducha sw. pryč od sebe zapuditi,
 a srdce swé, kteréž mu dnes wěnugete, opět hřjchu
 a ďáblu obětowati? — Chtěly by gste swým za-
 chrám Ducha sw. poswěceným tělem hanebné žá-
 dosti geho wykonáwati? O, s newýslovnau žalostj
 plakali bychom nad wámi, my učitelowé waši, kte-
 říž gsme wás cwičili; plakali by nad wámi waši
 rodičowé, kteříž wás s takowau pečliwostj a mno-
 hými obtjžnostmi odchowali; slzela by nad wámi
 Cjrkew sw., kteráž wás dnes w počet pomazaných
 swých přjgmauti chce. O džtky! pro rány Pána
 Ježíse wás prosjm, nedopauštěgte, bychom se tak
 welké žalosti na wás dočekati museli. Ač autě
 gště, ukažte se giž nynj co statečnj bogownjoi
 proti wšelikému hřjchu, zwláště proti pýše, proti
 nečistotě, proti neposlušnosti, proti lžiwosti, proti
 leniwosti atd. Warugte se bedliwě zlych towa-
 ryšů, vyhýbeyte se prozřetelně wšemu nebezpe-
 čenstwj k hřjchu, a nemožuce se mu wyhnauti;
 přoste o radu a poučenj swých rodičů a zpowě-
 dlajků, přede wšjm pak wzyweyte Ducha swatého
 o geho oswjcenj a posilu. — Tato naučenj, kteréž
 wám, r. D., we gménu *Neydůstognějšiho Arcipa-
 stjře našeho* na cestu do klamného swěta, giž

brzy nastaupnete, dáwám, wátipte sobě hluboko w srdce, a upamatugte se na ně, pak-li ne častěgi, aspoň gednau do roka, a to sice na den sw. Prokopa, w kterémž se milosti Ducha sw. aučastny státi máte. Na tento, pro wás wěčně památný den, neopomeňte nikdy chrám Páně nawštjwiti, k sw. zpowědi a k stolu Páně přistaupiti, swé dnes učiněné sliby obnowiti a k ostatnjm modlitbám swým připogiti i modlitbu za *Neydůstognějšjho Náměstka Apoštolského*, Gehož poswátné ruce dnes nad wámi spočjwati budau, by Duch sw. i Geg řjčil a sjlil w obtjžném powolanj wedenj dušj našich. Připogte i modlitbu za nás wšecky, kterjž gsme wás cwičili a odchowali, pomodlete se za nás i tenkrát, když nás wjce na swětě nebude, když tělo naše w chladném hrobě práchniwěti bude. —

e) Wy však, rodičowé zde přítomnj! radugjce se z toho štěstj, gakého se dnes djtky waše aučastny štanau, přigměte tyto autlé kwětinky štipené w zahradě Božj z poswátných rukau Apoštolských, a zdwogte od dneška pěči swau, by to naděgné sjmě budaucjch pokolenj uslechtilé w ctaostech rozkwétalo, a negen wám w stárij utěchau a podporau, ale i pro wšecky budaucj wěky přinásegje užitek stý požehnánjm bylo. S tauto pěčj spogte wraucj modlitby, by žádný z maličkých těchto, kterjž wěřj w Ježjše, Syna Božjho, winau wašj nezahynul: ale aby byly bez aurazu ke dni *Kristowu naplněni gsauce owocem sprawedlnosti skrze Ježjše Krista k sláwě a chwále Božj. (Fil. 1, 10.)*

f) **Z** té příčiny pozdwiňněme společně w této poswátne době rukau a srdcj swých k nebesům wolagjce: Propůgč, všemohaucj věčný Bože! aby Duch sw., kteréhož dnes služebnjci Twogi wzkládánjm rukau Apoštolských přjgmau, w srdci gegich přebýwal, a gich skrze pewnau wjru w Ježjše, Syna Twého, k ctnostnému žiwotu uwedl. — Uchoweyž gich, by nižádným wětrem falešného učenj co slabá třina se neklátili, ale na temné cestě wezdegšjho žiwota gasné pochodně učenj Jezjšowa se drželi. — Odwrať srdce gegich ode všech wěcj, kteréž rez kazj a molowé žerau, a pozdwiňni mysli gegich k nebeským žádostem. — Uděl gim statečnosti a sjly, by u prostřed wezdegšjho lákawého pokušenj a aulisného swůdnictwj u prostřed wlnobitj co pewná skála stáli, gednau pak w přjstawu věčnosti koruny žiwota dosáhli, kterauž gsi ústy Božského Syna swého všem přisljbiti ráčil, kterjž Tebe milugj! Amen.

5. Apoštolské cesty swatého Pawla s obzvláštnjm ohledem na geho listy.

od

Josefa Roštlapla,

kaplana w Dobrušce, w Kralohradecké diécusj.

(Pokračowánj.)

Prwnj list k Thessalonicenským.

W tomto mezičasj psal s. Pawel z Korintu swúg prwnj i druhý list k Thessalonicenským we gménu swých spoludělnjků Sily a Timothea.

Thessalonika, někdy Thermae, nynj Selassika, po slowan. Soluň, byla hlawnjm městem druhého krage macedonského za panowánj římského, bywši sjdlem římského vládaře a quéstora. Mimo Řeky a Řjmany bydlelo zde množstwj židů. Léta 52 kázal zde s. Pawel ewangelium, načež některj židé a weliké množstwj nábožných Řeků a pohanů wjru Kristowu přigali. Leč wjme gakau bauři židé zdwihli proti Pawlowi, tak že pomeškaw tuto tré neděl do Beroei utekl, odkudž opět wypuzen do Athén se odebral, odkudž Timothea do Thessaloniky odeslal (*1. Tes. III. 1.*) aby se přeswědčil o wjře gegich. Nawrátiw se Timotheus zwěstowal Pawlu, w Korintu giž meškawšjmu, wjru a lásku Thessalonicenských, a že geg w dobré paměti wždycky magj, žádagjce si geg widěti. I napsal tedy Pawel prwnj swúg list k Thessalonicenským a sice ku konci roku 52.

Kromě úvodu a závěrky sestává list tento ze dvou částí, a sice v první se zavjraj gednak chwála Thessalonických, gednak historické udalosti I.—III, protkané se všelikým ku stálosti u wjře napomjnanjm. Druhá část IV.—V. obsahuje w sobě na weskrz napomenutj a wzbuzowanj ku žiwotu šlechtnému, a sice: aby se warowali pohanských nepravostj, totiž klamu a nečistoty, aby si bratrskou lásku prokazowali, pokoguj, pracowij a mjrnj byli w truchlenj po mrtvých; po té wyučuge gich o z mrtvých wstánj, o přípravě ke dni saudnému, o společné lásce, nábožnosti; slo- wem celé psanj oplývá swatým napomjnanjm, nebeskau utěchou, blahowěstnj láskau; poljbenjm swatým se končj, a milostj Pána Našeho Jesu Krista se rozžehnává.

Z toho tedy na gewě, že tjnto listem chtěl s. Pawel Thessalonicenské o swé lásce ugistiti, gich ku stálosti u wjře powzbuditi, ku žiwotu swatému napomenauti, a těch, gešto před saudným dnem umjraj, potěšiti.

Druhý list k Thessalonicenským.

Nedlouho potom, bez pochyby roku 53, napsal s. Pawel druhý list k Thessalonicenským a sice opět z Korintu. Záležj ze tří kapitol a ze tří djlů.

W *prwnjm*, potěšném djl: djky skládá Bohu za stálost Thessalonicenských u wjře, připowjdage gim hognau odplatu w nebesjch.

W *druhém* djl: wýstrahu a poučenj dává

aby falešným brzkého přjchodu Páně předpowjdánjm se nekormautili.

W třetjm djlu napomjná, aby se za něho modlili, neřádnych se wystřjhali bratřj a bedliwě pracowali.

Přjčina, pro kterauž s. Pawel tento druhý list napsal, w tom ležela, že Thessaloničtj prwnjmu listu náležitě neporozuměli, zwláště o čase budaucjho sandu bludných domyslů si nadělawše: a proto gich zde o tom o všem důkladně poučuge, leniwých a nepokogných prwnjm geho listem nepolepšených kárá i napravuge.

Od této doby neděge se nikdy zmjnká o Sjlowi. Gedno swědectwj z IX. stoletj dowozuge, že w Macedonii smrtj mučednickau gest umřel. Cjrkew swatá w něm ctj apoštolského wyznáwače Ježjše Krista.

S. Pawel odcházj z Korintu do Efesu.

Neysewernějšj kragina peloponeská slaula Achaja, gegjžto wládař řjmský w Korinthu sjdlil. Giž od časů Augustowých docela podmaněné kraginy řjmské, provincias senatorias čili populares nazwané, zprawowali we gménu řjmského senátu pro-konsulowé, prétorowé, proprétorowé, quéstorowé. Ostatnj kraginy bráwali cjsařowé pod swau bezprostřednj ochranu, a pod zámyslem gako by gegich pokog stálého požadowal wogska, utwrzowali tjmto způsobem w nich swau moe a panstwj; řjzeny pak byly we gménu cjsařowě od pré-

sidibus, legatis Caesarum neboli procuratoribus. K takým patřila i Achaja. Leč cjsař Kladius darowal gi opět senátu a proto se Gallio nazýwá pro-konsulem. Byltě bratrem slowútného mudrce Seneky, s njmžto na rozkaz Nerónůw také usmrčen byl. Seneka připsal gemu swůg spisek „de ira.“ Pro adopej gmenowal se Junius Gallio.

Když pak Gallio pro-konsulem byl w Achaji, w njž Kórint byl hlawnjm městem, powstali gednomyslně židé proti Pawlowi, a přiwedli geg před saudnau stolicí, řkauce: že tento nawodj lidi, aby proti zákonu ctili Boha. A když Pawel počal otwřati ústa, řekl Gallio k židům: O mužj židé! byť co bylo neprawého, nebo nešlechtnost něgaká, slušně bych wás snesl a wyslyšel. Pakliť gsau hádky o slowu, a o gménách, a zákonu vašem, wy sami wizte a sudte: Gát toho saudce býti nechci. I odehnal ge od saudné stolice. Tedy Řekowé uchopiwsě Sostera, knjže školy židowské, bili geg tu před saudnau stolicj: a Gallio na to nic nedbal.

Pawel pak pobyw w Korintu geště za mnoho dnj, i rozžeh naw se s bratřjmi, plawil se do Syrie — a s njm spolu Priscilla a Akwila — kterýž sobě oholil blawu w Cenchrís: nebo měl slib. Cenchrís leželo na zálíwu sáronském, nedaleko od Korintu, gehožto bylo přjstawem pro lodj po moři aegeyském, tak gako Lechaeon, u zálíwu Korintského ležjcej přjstawen bylo pro loďstwo po moři jonickém se plawjcej. Slowa „oholil hlawu“ slyšj

s. Chrisostom na Aquilu, s. Augustin ale na s. Pawla. Buď gak buď; byloť oholenj hlavy znamenjm, že takýto člověk na mnoho dnj modlitbám a giným pobožnostem zasljbil se a zasvětil, což se zvláště od těch stáwalo, kdož w něgaké nebezpečenstwj uběhnuwše z něho šťastně wywázli.

I plawil se z Cenchrei přes moře aegeyské do Efesu, a nechal zde Priscilly i Akwily. Sám pak všed do školy, hádal se s židy. A když ho prosili, aby tu déle pobyl u nich, nepowolil: ale rozžehnuw se s nimi a rka: „Nawrátjm se k wám zase, budeli wúle Božj“ a bral se z Efesu.

**Čtvrtá cesta sw. Pawla do Jerusaléma, a geho Apo-
stolowanj po Ğalácii a Frygii. (L. P. 54.)**

I připlawil se až do Cesaree syrské, odkudž pak wstaužil do Jerusaléma a pozdrawil cjrkwu. Po té sestaužil s Jerusaléma, odešel do Antiochie, kdež snad swatého Petra nawštjwil. A pobiw tu za některý čas, odešel, prochážege pořád Ğalatskau kraginu a Frygii, potwzruge všech učedlnjků.

Žid pak něgaký, gménem Apollo, rodem z Alexandrie egyptské, muž wýmluwaj, přišel do Efesu, učený w Pjsmě. Ten byl naučen cestě Páně; a wraucjm duchem mlawil, a učil pilně těm wěcem, kteréž gsau Ježjšowy, ač byw učedlnjkem Jana Křtitele, toliko znal a wěděl o křtu Janowě, t. g. o křtu pokánj, aby se všickni pripravoweli a wěřili w přjstj toho, geuž přigjtí má; a giž přibol, totiž Ježjše Krista, což z prorockých wýpo-

wědj zvláště židům dokazował. I počal důvěrně mluwiti w židowské škole. Kteréhož slyšewše Priscilla a Akwila, přigali ho k sobě, a pilněgi a dokonalegi wykládali gemu o cestě Páně. A když chtěl giti do Achaje, bratřj dawše gemu s sebau schwalugcuj list, psali učednjům, aby geg přigal. Kterýžto když tam přišel, mnoho prospěl těm, kterjž uwěřili. Nebo náramně přemáhal židy zgewně, dokazuge z Pjsem, že Ježš gest Kristus.

Sw. Pawel přichádj do Efesu, kdež se po tři léta zdržuge. (L. P. 54—57.)

Neydéle se s. Pawel w Efesu, totiž po 3 léta zdržował, odkudž gak se zdá Korintských po druhé nawštjwíl.

Efesus bylo staré, nádherné, weliké a lidnaté město, neypřednějšj weškerého spolku jonického, wždy powažowáno bywši za hlawu Malé Asie. Leželoť na plavné řece Kaistros s welikým přjstawem, gsauc takto střediskem wšeho obchodu, genž w milokrásné, lidnaté a bohaté kragině té kwětk. A wšak byla za to modloslužba zde domowem, kdež se wjce nežli kde ginde čaroděgstwj zmáhalo, a wšecko powěrečné, tagné, černé uměnj, tak že Řekowé černoknižnictwj a wšeliké formuly čaroděgnické nazwali „efeské pjsmeny — *græcas literas* — *εφεσια γραμματα*. Zde také powěstný zázrakotworce Apollonius Tyanský swé neřády prowáděl, a ode wšech práwě obdiwowán byl, když sem s. Pawel přišel.

I stalo se, když Apollo l. p. 54 byl w Korintu, že Pawel prošed wrchnj kraginy w Malé Asii, přišel do Efesu, a nalezl tu některé učedlnjky. I řekl k nim: Přigali-li gste dary Ducha swatého, uwěřiwše? A oni řekli k němu: Ba ani gsme slýchali, gest-li Duch swatý. On pak řekl gim: W kom tedy pokřtěni gste? A oni řekli: Křtem Janowým. I řekl Pawel: Janť zagisté křtil toliko křtem pokánj lid, rka: aby w toho, kterýž měl po něm přigjti, wěřili, to gest, w Ježjše. To uslyšewše, pokřtěni gsau we gménu Pána Ježjše. A když wzkládal na ně ruce Pawel — to gest ge birmował — přišel Duch swatý na ně, i mluwili gazyky cizými, a prorokowali. A bylo všech spolu okolo dwanácti mužů. Tedy Pawel wšed do židowské školy, s důwěrnostj mluwil za tři měsjece hádage se, a přemlawage ge o králowstwj Božjm. A když se některj zatwrdili a newěřili, zle mluwjce o cestě Páně přede wšjm množstwjm, odstapiw od nich, oddělil učedlnjky, na každý den hádage se we škole něgakého muže, gmenem Tyranna. A to se dalo za dvě léta, tak že wšickni, kterjž přebýwali w Asii (přednj) slyšeli slowo Páně, židé i pohané. A diwy nemalé čimil Báh skrze ruce Pawlowy: tak že také na nemocné nosjwali od geho těla šátky, a pásy, i odstupowaly od nich nemoci, a duchowé zlj vycházeli.

Tedy pokusili se některj i ze židů tuláků, kterjž se se zaklínánjm objrali, wzywati gméno Pána Ježjše nad těmi, kdož měli duchy zlé, řjkagjee:

Zaklínám vás skrze Ježíše, kteréhož káže Pawel. A bylo gakýchs sedm synů gednoho žida, gménem Scewy, knížete kněžského, kteříž to činili. Tedy odpowěděw duch zlý, řekl gim: Ježíše znám, a o Pawlowi wjm: ale wy kdo gste? A wskočiw na ně s obořenjm člowěk ten, w kterémž byl duch neyheršj, a opanowaw oba, zmocnil se gich, tak že nazj a zraněnj utekli z domu toho. A to známó učiněno gest wsechněm židům, i pohanům, kteříž bydlili w Efesu: a spadla bázeň na ně na wšecky, a welebili gméno Pána Ježíše. A mnozj z wěřjcjch přicházeli k Pawlowi, wyznáwagjce a wyprawugjce, t. g. zpowjdagjce, skutky swé. Mnozj také z těch, kteříž wšetečných wěcj byli hleděli, snesli knihy powěrečné a čaroděgné, a gako na zadost učiněnj spálili ge předewsemi: a spočetšw cenu gegich, shledali toho padesáte tisjců peněz čili drachém, t. g. asi 10,000 zl. Tak gest silně rostlo slowo Božj, a zmocňowalo se.

A když se to wšecko dokonalo, umjnil Pawel w duchu, aby progda Macedonii a Achaji, šel do Jerusaléma, řka: Když pobudu tam, musjm také i Řjm widěti. I poslaw dwa z těch, genž mu přísluhowali do Macedonie, totiž Timothea a Erasta, sám pozůstal w Asii do času.

Obec Efeská se bauřj proti Pawlowi. (L. P. 57.)

Efesus byl sjdlem zaslepené powěry i newěry, bohopusté modleslužby a neznabožstwj, a nad to město bohaté a mocné, staroslawné a nádherné,

rozmařilé a rozkošj milowné. Mezi městem a poblzkým přjstawem wypjnal se dle řeckého obyčege welikolepý, swétuznámy chrám bohyně Diany, dcery Jupiterowy. Pro swau welikost a stkwostnost byl tato budowa do počtu sedmera diwů swěta kladena. Okolo chrámu běželo pokryté slaupenj o 127 slaupěch na 60 střewjců wysokých. W chrámě byl obraz Dianin, z winného kmene wyřezaný, o němž lid bágil a wěřil, že za starodáwna s nebe gest spadl. Bohyně ta byla dle wzoru egyptské Isidy wyobrazena, magjc sto prsů, gimižto rozličná odkágela zwjřata. Wěru neypřjhodnějšj obraz gešitného wšebožstwj! Přes 200 let se prý na tomto chrámu stawělo; weškerá Nalasia přispjwala k tomto djlu národnjmu; neyzběhlegjšj stawitelé, neyčelnějšj umělcowé řečj snažili se se wšj silau, aby wzdělali chrám, genž byl diwem swěta. K němu tedy a pak k wýročnjm slawnostem, hrám a weselostem, ku cti Dianě slaweným, z weškerého maloasiatského půlostrowa ano i z ostatnjho Řecka množstwj weliké se hrnulo a walilo patnjků widancjch a obdiwugjch se mistrowské djlo toto. A gak snadno obdiwowánj se budowě přešlo na samu bohyni, kteráž w nj prý bydlila? Chrám tento byl hrdostj Efeských, leč i také pramenem wýdělků a zisků pro mnohé, zwláště pro zlatnjky, kteříž na prodeg hotowili zlaté aneb pozlacené obrázky bohyně Diany — a stříbrné chrámečky. Mocné tof owšem modlárstwj podpory: hrdost a zisk!!! Z toho na gewě, proč Demetrius tak snadno lid zbawil. .

I stala se w ten čas nemalá banika pro cestu Páně. Nebo zlatnjk gedem, kterýž dělával chrámy stříbrné Diany, nemalý zisk přiwodil řemeslníkům: kterýž swolaw i ty, kterýž byli takowého řemesla, řekl jim: Mužj! wjte, že tjmto řemeslem zisku nabýwáme: a widjte i slyšjte, že netoliko w Efesu, ale téměř po wšj Asii, tento Pawel namlauwagej, odwrátil mnohý zástup, prawě: že to negsau bohové, kterjž býwagj rukama udělání. A protož nebezpečnstwj gest, netoliko aby nám tato částka čili žiwnost w pomlauwánj nepřišla, ale také i weliké bohyně Diany chrám za nic nebude gmjn, ano i přigde k zkáze důstogenstwj gegj, kterauž ctj wšecká Asia, i weškeren swěta okršlek. — To uslyšewše, naplnění gsau hněwem, a zkřikli rkauce: Weliká gest Diana Efeských: I naplněno gest wšecko město rozbrogem, a útok učinili gednomyšlně na plac, pochopiwše Ğaja a Aristarcha macedonské, towaryše cesty Pawlowy. Pawlowi pak, když chtěl giti k lidu, nedopustili uředlnjci. Ano i některj z knjzat asiatských, gak ginj čtau; asiarchowé byli wznešenj mužowé, chrámům předstawenj hlawy kněžstwa maloasijského — kterjž byli přátelé Pawlowi, poslali k němu, prosjce, aby se newydával na ten plac. A gedni tak, ginj ginác křičeli. Nebo hyla obec zbařená: a mnozj newěděli, proč gsau se zběhli. Ze zástupu pak některj Alexandra negakého tábli k mluwenj, kteréhož i židé k tomu doháneři. Alexandr pak rukau knutjm mlčenj požadaw, chtěl zpráwu dáti lidu. Kte-

rehož když poznali, že gest žid: i haed stal se geden všech blas, gako za dvě hodině wolagjojch: **Welikáf gest Diana Efeských!**

A když městský pjsař, genž za tehdegšjch časů weliké požjwal wážnosti, byw neyprwněgšj od měšťanů wywolenau wrchnostj, spokogil zástupy, řekl: Mužj Efeštj! i kdož z lidj gest, geštoby newěděl, že město Efeské ctj welikau bohyni Dianu a Jupiterowo plémě? A poněwadž tomu odpjráno byti nemůže, máte se upokogiti, a nic nepowážliwě činiti. Přiwedli gste zagisté lidi tyto, kterjž negsau ani swatokrádci, ani rúbači bohyně wašj. Gestliže pak Demetrius, a kterjž s njm gsau řemeslnjci, magj při proti někomu, však býwá oboecný sand, a gsau k tomu konšelé, nechať na se wespolek žalugj. Pak-li čeho giného hledáte: i toť má w pořádném swolánj obce skoncowáno býti. Nebo i w nebezpečenstwj gsme, abychom nebyli winěni z té bauřky dnešnj: poněwadž žádný winen nenj (o kterémž bychom mohli počet dáti) tjmto zběhnutjm. A to powěděw, rozpustil lid.

Prwnj list. sw. Pawla ke Korintům.

Gakž z prwnjho listu ke Kor. XVI, 3—9. wyswjta, napsal sw. Pawel roku 57. okolo weliké noci, ač nedlauho před letnicemi, ke Korintským swůg prwnj list, a sice proto, aby zhogil a napravil různice, neřády, neprawosti a blady, kterěz cjrkw Korintskau za čas geho tam nebytj, gsau rozdjraly a swjraly; pak aby gim na wšelikeré

otázky od nich gemu předložené odpověděl, a gich konečně k logné zbjrce pro chudé Jerusalemské powzbudil.

Po odchodu sw. Pawla z Korinthu r. 54. přicházeli tam mnozj učitelowé křesťanštj, mezi nimiž zwláště učený Apollo Alexandrinský a některj učedlnjci Petrowi a Jakubowi vynikali, genž všickni w započaté práci od apoštola národů gsau pokračowali Korinthských u wjře utwruzgje a gich cirkew nowými údy neustále rozmnožugje. Některj z nich po swých učiteljch se nazýwagjee, gakési strany činili. K těmto připogili se ginj učitelé, na wětšjm djle s libomudrcwjm a swětskau wýmluwnostj se objragj, kterjž křesťanské wjře wyučugje sw. Pawlu se wzepřeli a zprotiwili, gjm gakoby méně wýmluwným, pohrdagje a nad to geště Kristowo přesné a čisté učenj mudreckými swými přjsadami a domněnkami prznjce a porušugje. Tjm se staly roztržky a strany w cirkwi Korinthské, a za přjčinau horliwosti, kterauž každá strana sebe hágila a chwálila, vypukly mnohé swáry, roztržky, různice a lehkomyšlnj saudowé a posuzowánj všech učitelů tamněgšjch. — Dowědew se o tom sw. Pawel, napsal Karinthům list, kterýž však nynj giž ztracen gest. (*I. Kor. V, 9.*) Poněwadž však Korinthowé všemu, což w tom listu psáno bylo, gak náležj newyrozuměli, wyprawili k sw. Pawlu žádost, kterauž po Štěpánowi, Fortunátowi a Achaiku poslali (*I. Kor. VII, 1. XVI. 17.*), prosjce ho, aby rozwinutěgi o těch

wěcech gim psal, což také sw. Pawel we swém tak řečeném prwnjm listu ke Korinthským učinil.

List ten lze na čtyry části rozwrhnauti:

I. Část kárawá, zawjrá důtkliwé káránj mnohých neprawostj a neřádů. Po krátkém úvodu

1) trestá Pawel Korinthské pro různice w cjrkwí gegich vzniklé, napomjnage gich k swornosti. I—IV.

2) pro krwosmilnjka, z gegich cjrkwe geště newyobcowaného. V.

3) pro gegich swárliwost a saudiwost; VI—9.

4) a konečně gich wystřjhá od smilstwa a zneužwánj křesťanské swobody. VI.

II. část zawjrá w sobě odpověď na otázky gemu od Korinthských předložené, a sice:

1) poučuge gich Pawel o manželstwí. VII—24.

2) o panenstwí a swobodném stawu. 25—40.

3) oužwánj wěcj modlám obětowaných. VIII—X.

III. část obsahuge kázeň, gjžto dotjrá na wběhlé neřády do společných shromážděnj, a sice:

1) prikazuge ženám, aby zakrytau hlawau do cjrkwe chodily. XI—17.

2) horlj proti nezpůsobnostem při wečeři Páně 34.

3) mluwj o dařjch Duchu swatého. XII—XIV.

IV. část gest wěroucná, zawjragje w sobě učenj o wzkrjšenj z mrtwých. XV.

W závěree XVI. napomjná Korinthy ku pečliwosti o chudé w Jerusalemě, poraučj gim Timothea, a gich pozdrawuge.

Z toho listu také wyswjtá XV, 30—32., že sw. Pawel w Efesu proti šelmám bogowati musil.

8. Pawel odcházj z Efesu do Macedonie. Geho druhý list ke Korinthským.

Wjme že před sepsánjm prwnjho listu ke Korinthům sw. Pawel Timothea a Erasta do Macedonie poslal. Chtěl bez pochyby Timotheus až do Korinthu zagjti a však nešel; ale dŕjwe nežli Pawel druhý list Korinthům napsal, nawrátíl se k němu; tjm se stalo, že skrze něho nižádnau wědomost o Korinthských nedostal. I wybjzel tedy Pawel Apolla w Efesu meškagjcjho, aby do Korinthu se odebral, leč gakkoli prosil, nemohl ho k tomu přiměti. (*I. Kor. XVI, 12.*) Wysjlá tam tedy konečně Tita (*II. Kor. VIII, 18.*), djlem proto, aby co apoštol národů slowem psaným, Titus ústnjm potwŕzowal, djlem aby zwěděl, gak a co geho prwnj list wypůsobil, djlem aby Titus Korinthských k hogné zbjrce pro chudé paléstinské powzbudil. A však w tu dobu vypukla bauřka w Efesu, nawodem Demetria zlatnjka; když pak bauřka přestala, powolaw Pawel učedlnjků a učiniw gim napomenutj, rozžehnal se s nimi, a wyšel, aby šel do Macedonie, kamž geg také Timotheus doprowázel. Odchážege z Efesu, bral se Pawel do Macedonie přes Troadu, kteráž na břehu mořském ležela, a kdež mu dwěře otewřjny byly w Pánu, tak že walného průchodu nacházelo tam Ewangelium Kristowo. Domýšlel se sw. Pawel, že se zde s Titem

z Korinthu se nawracujcjm segde. Nenašed wšak milého Tita w městě Troadě, neměl žádného upokojenj w duchu swém, protož rozžehnal se s Troadskými šel do Macedonie. Přigda sem, i tuto žádného odpočinutj nemělo tělo geho, ale wšeliké sauženj trpěl gest, zewnitř bože a protiwenstwj od newěřejch, wnitř w srdci wšeliké strachy a starosti pro wěřej. Ale Bůh, kterýž těšj ponjžených, potěšil ho skrze přjchod Titůw, a zvláště což mu radostného a potěšitelného o Korinthských wyprawowal, o cjrkwí, o gegich pláči a zármutku nad obsahem prwněgšjho listu, o gegich žádosti se sw. Pawlem se shledati a gegich k němu horliwé milosti — po té gak smilnjka wyobcowali a sbjrkú učinili.

Nedlauho tedy po prwnjm listu, asi na konec roku 57. zhotowil Pawel a po Titowi též poslal z Macedonie, gak někteřj chťj z Filippis, ginj zase z Troady — což k prawdě nepodobno — swůg druhý list ke Korinthským k tomu konci, aby dřjwe nežli sám zase do Korinthu přigde, wšeco bylo napraweno a urownáno, což tam bylo křiwého; a útržkům swých protiwnjků, na něž tuto někdy ostrým, gindy až ironickým pérem dorážj, meze a hranice položil. Titus a ostatnj dwa bratiř s tjmto listem do Korinthu poslanj, z nichžto gedem, gak se prawj, byl sw. Lukáš, měli Korinthské na přjchod apoštolůw připrawiti a sbjrkú pro Jerusalemské dokončiti.

Mimo úwod a zawěrku, můžeme list tento na tře djlů poddělití. W prwnjm sw. Pawel

1) Swau potěchu nad přestálým utrpenjm, a pak upříjmnost ke Korinthským doznává. I—14.

2) Wykládá příčinu, proč k nim nepřišel. I, 15. II—4.

3) Přijímá smilnjka na milost. II.

4) Hájí swau důstognost apoštolskau a všeliké prawdy křesťanské přiwozuge. III—VI.

5) Wzbuzuge Korinthské k důvěrnosti k němu.

W *druhém* djlu wybyszj ge k snůšce pro chudé paléštinské. VIII—IX.

W *třetjm* djlem obsažena gest:

1) Obrana Pawlowa proti neprawým učitelům a swedenj se sebe všech nářků gegich nesprawedliwých. X.

2) Skromná a maudrá wýchwala sebe samého. XI—XII.

3) Wyhrůzka všem, kdož pokánj nečinj.

Tento list, prawj p. Stollberg, gest wýlew swaté lásky, kteráž se nad prospěchem swých miláček raduge, strachugjc se gako matka před každým nebezpečjm, genžby gim hrozilo; kteráž gich upříjmně napomjná a tak uzce a mile s nimi se gednotj, že gegich utrpenj swým utrpenjm nazýwá, gegich radost swau radostj, gegich stud swým studem, gegich sláwu swau sláwau, gegich bog swým bogem, gegich wjtězstwj swým wjtězstwjm.

S. Pawel přicházj do Řecka, odkudž píše list k Řjmanům. (L. P. 58.)

A když Pawel prošel kraginy Macedonské, a napomjnal ge mnohými řečmi, přišel do země

Řecké, kteráž za tehdejších časů kraginy zasa-
howala, gichžto Athenčané, Bōotštj, Lokrowé, Ko-
eenštj a Dorštj obýwali, kdežto pobyl za tři měsjece.
W tomto čtvrtletj zdržowal se Pawel neydele
w Korinthu, kamž po třetj hotow byl přigiti. (II.
Kor. XII, 14.) A odtud psal také list k Řjmanům.

Pod Řjmany, k nimž s. Pawel tento list na-
psal, wyrozumjwagj se zde křesťané, kteříž tébož
času w Řjmě přebýwali, přede wšjm ale pohano-
křesťané, t. g. na wjru Kristowu obrácenj pohané.
Neb gakkoli mnoho židů, zwláště u řeky Tibery
w Řjmě přebýwalo, magjcjch tam několik škol
swých: zdá se, že předce tohdáž geště málo wy-
znawačů, ze židowstwa na wjru Kristowu obráče-
ných, t. g. židokřesťanů w cjrkwí Řjmské se na-
cházelo, protože když r. 61 Pawel do Řjma při-
weden byl, přednjch židů k sobě powolal, kteříž
ale hned swau newědomost o náboženstwí Ježjšowě
wyznáwali, žádagjce ho, by ge w něm wyučil.

Kdo však neyprwnějšj sjmě učenj Kristowa
w Řjmě rozsýwal, nelze s gistotau určiti; k prawdě
wsak se podobá, že některj ze židů a nowowěrců,
kterjž o seslánj Ducha s. na apoštoly w Jerusalémě
přjtomni byli, uzřewše takýto zázrak, od apoštolů
se wyučiti i pokřítiti dali, a nawrátiwše se do Řjma
náboženstwí křesťanské wšem židům i nowowěrcům
tamto meškagjcjm, na wýsost gsau wychwálili. A
gelikož židé i nowowěrci na wýročnj slawnosti do
Jerusaléma chodjwali, a wúbec z weskeré řjše
řjmské za přjčinau obchodu gak židé tak i kře-

stane do Řjma z husta gsau chodili: státi se musilo, že tam hned na úswitě křesťanstwa Ewangelium se hlásalo, a cjrkew křesťanská giž záhy se zarazila. Mimo to přišel s. Petr r. 54 do Řjma — ač Baronius a ginj tomu chtj, že hned roku 42 — a snadno se domyslíti můžeme, že horliwým geho apoštolowanjm počet křesťanů na welmi se rozmnožil.

Zdržowaw se Pawel r. 58 po tři měsjece w Řecku, zwlášť pak w Korinthu, napsal list k Řjmanům, ač sám nikdy geště před tjm w Řjmě nebyl, daufage wšak, že tam brzy přigde, gelikož si umjnil do Španiel gji (*Řjm. XV, 24.*). I uznal za dobré, aby gim o swém úmyslu předběžnau dal wědomost, připrawuge gich takto k učenj, kteréž gim w brzce sděliti zamýšlel; uče a napomjnage gich k tomu, což gegich cjrkwí neyprospěšnějšj bylo, o gegjmžto stawu skrze Akwilu a gině židy, z Řjma do přednj Asie se nawracugjcej, dostatečnau zpráwu obdržel; utužuge swornost a lásku mezi pohano- a žido-křesťany římskými; zgednawage si takto gegich lásku a důwěru. Z té přjčiny mluwj na wětšjm djle o práwech pohanských křesťanů naproti chlaubám židů twrdjcejch, že gim prwnějšj a čelnějšj mjsto přislušj, nežli pohanům. Protož na způsob rozprawné obrany pagednává s. Pawel: že zákon Mogžjššuw nemůže člowěka osprawedlniti, a že toliko wěrau w Krista Ježjše sprawedlnosti docházjme, kteráž gak židy tak i pohany Bohu činj přjgemné.

Tento list nese psal Pawel vlastnj rukau, leč napowjdage skrze gakéhoš Tercia psáti dal, poslaw geg napotom, gak se zdá, skrze Fěbu, služebnici u cjrkwě conchris-ské do Řjma. XVI, 1. 22. Rozsáhly list tento záležj z proslowa I—15 dwau djlů wěroučného — XI. a napomjnagjcjho — XIV, a záwěrky — XVI.

Proslowo zawjrá w sobě radost Pawlowu nad prospěchem Řjmanů w křesťanském náboženstwě a pak geho úmysl, že gich brzy nawštjwj.

W částce wěroučné dokazuje:

1) Že sprawedlnosti a spasenj nelze dogjtí, leč wěrau w Krista Ježjše, gelikož i židé i pohané gsau hřjšneci trestu hodnj, protože onim přirozený, tito Mogžjśůw zákon přestaupili. 1—15—II.

2) Magjt owšem židé gakési přednosti před pohany, gelikož se židům zasljbenj stalo, leč gak tito tak i oni potřebuj milosti Božj. III.

3) Dowodj příkladem Abrahamowým, že wěrau se děge osprawedlněnj, nic však skutky zákona. IV.

4) Wycjtá owoce sprawedlnosti. V—11.

5) Přirovnáwá Adama, otce hřjchu a smrti, ku Kristu, půwodci osprawedlněnj a žiwota. V, 11—21.

6) Gakkoli křesťané ode geho zákona oswo- bozeni gsau, dlužno, by hřjchů se warowali, a sprawedlnosti slaužili. VI.

7) Přirovnáwá křesťany k ženě od gha man- želského smrtj mužowau oswo- bozené. VII—6.

8) Swat gest zákon, leč přjčina hřjchu VII—3 i osprawedlněj odpor těla a ducha w sobě pocítugj VII—25 leč důwěrau a naděgj tělesnost přemáhagjce nemagj se čeho báti. VIII.

9) Zawřzenj židů nerušj zasljbenj Božj, kteréž Bůh všem synům duchownjm Abrahamowým gest učinil, a genž se we všech wywolených naplňage. IX—24.

10) Židé zasluhugj býti zawřzeni, protože, důwěřugjce se w zákon we Spasitele, neuwěřili IX—30—X., leč negsau všickni zawřzeni, protože mnozj z nich uwěřili a gedenkráté všickni uwěřj; proto se tedy nemagj pohané čjm honositi, ale všickni newyzpytatelným saudům Božjm se klaněti. XI.

W částece napomjnjagjej nabádá ku šlechetnosti žiwota a ctnosti, zwlášť ku swornosti, snášeliwosti, poslušnostj všelikých wrchnostj, k lásce křesťanské a strjdmosti XII—XIII. napotom učj, gak se w případyých věcech chowati máme, abychom nebyli žádnému k úrazu XIV.

W závěrce wzbuzuge opět:

1) Bychom giných wzděláwali, gednomyslě se snášegjce XV., 1—13.

2) Omlauwá se, proč list tento sepsal. XV—21.

3) Wygewuge swůg úmysl, že přigde do Řjma. XV—29.

4) Prosj o gegich přjmluwu u Boha. XV—33.

W XVI. kapitole na způsob daušky poraučj gim Fěbu, pozdrawenj některým wzkazuge a wy-

střihá ge od nepokogných. Zdá se, že giž XV. kap. chtěl s. Pawel list tento skončiti ; proto také w XV. a XVI. obyčegné rozžehnánj, kteréhož do listů swau vlastnj rukau nepsaných na znamenj gich prawosti kladl, třikráte přicházj a sice: XV. 33., XVI. 20., XVI. 24.

Chwáłodjka XVI., 24—27. gak w českém překladu tak i we starých rukopisech i překladech na konci samého listu přicházj, ač obyčegně na konci XIV. po v. 23. se klade.

Wyklad tohoto listu s mnohau těžkostj se potkáwá a zápasj, proto že některá slowa, k. p. wjra, zákon, sprawedlnost, osprawedlněnj, smrt, skůtky ducha a těla a. t. p. mnohý neurčitý rozum připauštěgje tak snadno se určiti nedagj w gakém a kterém smyslu rozuměti se magj; a dále i pro časté a to rychlé osob zaměňowánj, an apoštol hned k židům, hned k pohanům, hned k oběma, a tu zase gako k wěřjcjm, tu opět gako k newěřjcjm zřj; a sám o sobě dost často w rozličných, a to docela sobě protiwných osobách mluwj a pogednává.

6. Sw. Wáclaw.

Od

Františka J. Wacka,

faráře w Teiniele, w Buděgowicku.

1.

*Nad Beraunkau Bořiwoge wdowa
We swém sjdle, hradě Tetjně,
Krásně pacholátko na kljně,
Zbošně na ně pohljšegjc, chowá.*

*Gme se šehnati mu w tato slowa,
An ge wřele k srdci přiwine:
„Drahé djtě! kyš w té newině
„Zachowá tě stráše angelowa!“*

*„Aby, dospěgeš-li, měli z tebe
„Někdy ozdoby a oslawu
„Wlast a národ, cjrkew, zem i nebe!“*

*Takto promluwjc swě rty tu shybá
K spanilému wnuku Wáclawu,
Wraucně k srdci tiskne ho a ljbá.*

2.

*Nebesa, genš wraucj tuto šádost
Srdce nábošného slyšela,
Posjlagj na zem angela,
By gj bylo učiněno zadost.*

*Swatau cjtj Ludmila tu radost;
Ráda wšak by také přispěla,
W nadzemske by kráse zastkwěla
Se giš autlá pacholete mladost.*

*Z pohanů ač množj tomu nechtj,
Wychowává sama wéwodu,
Oswécuge rozum, mysl šlechtj.*

*Srdce gehu we chrám poswécuge,
Lásku k Bohu, k wlasti, k národu
Na oltáři gehu roznécuge.*

3.

*Mocně swatá aučinkuge wjra
Na Wáclawa, w njš tak prospjwá,
Že, kdyš s Lidmilau se modljwá,
Na něm spočjwá Duch všehomjra.*

*Takému se wychowánj zpjrá,
Pomstau tchýni swogj hrozjwá
Modloslužebnice horliwá,
Matka Wáclawa — zlá Drahomjra!*

*Wychowáwál ta co lwice drawá
We swé hrdopyšné powaze
Zwršeneho po nj Boleslawa.*

*Lidmila, co holubice tichá,
Při bolestném spásy obraze
Hořce nad tjm slzj, bolně vzdychá.*

4.

*Se zaljbenjm na Wáceslawa
Zkwjtagjcjho lid pozjrá,
Do swatyně kdyš se ubjrá
A tam kleče Pánu chwály vzdává;*

*Neb kdyš saůtrpně u loše stáwá,
Na němš lazar chudý umjrá;
Aneb kdyš si slzy utjrá
Nade hrobem otce Wratislawa.*

*Mnohé srdce nad takým-to kwětem
Radostj tu swatau zaplésá;
Matky swým naň ukazugj dětem.*

*Wtěleného toho náwiděgj
Cheruba i sama nebesa,
Ano zemí té hogj záwidě!*

5.

*Nebe hledj naň, kdyš w létě z pláne
Pšeničné sám sklízj klasy zlaté,
Aneb na geseni sluncem zhráté
Sbjrá hrozny z winohradnj stráně;*

*I kdyš pripravuge na stůl Páně
Chléb a wjno ke oběti swaté,
Při njš, mage srdce láskau znáté,
Posluhuge knězi w časném ráně.*

*Takowj gsta w nebi posluhowé
Bošjho Beránka u trůnu,
Oblečeni w raucha litiowé.*

*Ten, genš odjwá se w blesk a duhu,
Welj ze samých hwězd kóruw
Strogít pro tak wznešeného sluhu!*

6.

*K wjry rozkwětu a wlasti blaku
Wychowanec zbošné Lidumily
Dosed na trůn oswobodit pjłj
Oblehnutau od Gindřicha Prahu.*

*A mjr swatý wěněj geho snaku;
Táknaut nazpět mocné Němců sjly,
Genš ni krůpěg krwe neprolily;
A tak Praha zbawena gest wraků! —*

*Prwnj čin tohoto panownjka
Gest: zgednánj zemi pokoge;
W přjtele mu měnj protiwnjka.*

*Tak pod palmau poklidu a mjra
Tu, genš nenawidj rozbroge,
Pěstuge a sjřj — Krista wjra!*

7.

*Tmavá noc — ve chrámě u oltáře
Lampa gasně hořj; pod nj klečj
Český vévoda, proš zemských pécj,
Skrauseně se modle ze šaltáře.*

*Takým stkvj se leskem geho twáře,
Lidskau netze wylčiti řečj;
A co srdce cjtj, o tom swěděj
Swatá oka angelského záře.*

*Půlnoc giš! on nedbá o pohodlj,
A za blaho národu a wlasti
S pohřjšenau se tu dušj modlj.*

*Nad njm wznášege se slúha Páně
Dává prosby ty do zlaté bání,
A pak letj před Boha ge klásti.*

8.

*We studené chyši pod Petřjnem
Chorá w zimnj wečer wdowa kwjly;
Poslednjł giš chleba sausto sdjly
Se sirotky w loši bezpeřinném.*

*Se dřjwjm tu, šatstwem, chlebem, wjnem
Wstupugj dwa muši, plni szly,
A slošiwše dary pryč hned pjly —
Knjše Wáclaw s wěrným Podiwjnem!*

*Žádný ginj o témš činu newj,
Leč ta rodina a gegj chyše;
Pán, ni sluha slowa newygewj.*

*Angel wšak otwjrá knihu zlatau,
Na listj stkwostnjł gméno „Wáclaw“ pjše,
Celé nebe gewj radost swatau!*

9.

*Kdo tak pozdě večer do šaláře
Do tmavého v pji přicházej?
A kdo v zápětj ho provázej?
Přivětivá obau gesti tváře!*

*Osvěcuge tmu svjtilny záře;
Wězeň z drjmoty se vyrazj —
Leká se, že gdu giš s provázy,
K poprawnj by wázali ho káře.*

*Neš strach gehu brzo w slast se měnj;
Widj, že to samo gesti Knjšě,
A še přinásj mu — propuštěnj! —*

*Také skutky činj wjra krjšě! —
Z nebe zazněl pak tu oklas gemně:
„Byl gsem wězněm, a on přišel ke mně!“*

10.

*W Boleslawi na knjšecjm hradě
Pekelná se bratrem kuge zloba;
Přjlešitá zdá se býti doba
Přes mrtwolu bratra přigjt k wládě!*

*Umluwen giš rannj čas ge k zradě —
W bráně potkagj se bratřj oba;
Ach! to k dobrému se nepodobá —
Boleslaw tu čjhal na aukladě!*

*Tasj meč a bratra w hlawu seče —
Nastogte! giš srkem na zem teče
Mučednjka krew tu newinná!*

*W srdce knjšecjho zlosyna
Taký aumysl sám wnukl dábel —
Probůh! toť zas druhj Kain a Abel!*

11.

*Tento svatý mučedník a kráče
Za dědictví své tam u Boha
Prosby skládá, by vlast nebohá
Statně nesla osudů svých tře.*

*By w nj prospjwala wjra kráče,
Coš gest byla geho úloha,
Drjw neš přigala ho obloha,
Aby stál u trunu Páně blže.*

*Geště tamo své miluge plémě,
Gehoš zbošným byl zde wěwodau,
A gest strážným anjelem své země.*

*Ta nadarmo gjm se nehonosj;
Welikauš gest gj to wýhodau,
Ze tak slawný Svatý za ni prosj.*

12.

*Geho gmě, zlatými pjsmenami
Do štiwota knihy zapsané,
Bylo na zemi těš sehnané,
A zde stkwj se gak tam nad hvězdami.*

*Gménem tjm se rozléhagj chrámy,
Gjm se Cecha srdce rozplane;
Kdo giš za šíwa swat zůstane
Dáwným býwá potomkům těš známý!*

*Gménó to se na praporcjch stkwělo,
Do bitwy kdyš táhl krvawé
Český lew — a wrahy zahánělo!*

*A gak někdy wjtězjcj pluky,
Tak lid podnes: „Svatý Wáclawe!“
Prozpěwuge nábošnými zwuky.*

Oznamowatel.

a) Literatura.

Sláma †!

K dorozuměnj strany obnoweného wydánj *Filothey* či *Bohmily sw. Františka ze Sales*, nákladem Dědictwuj sw. Jana Nepomuckého, r. 1843.

Dáwno se žádalo dostati příležitost, o posléze Dědictwjm sw. Jana Nepomuckého na swětlo wydané *Filothee sw. Františka ze Sales* něco dopowědjti i omluwiti. Protož to bylo welmi w hod, že se ta příležitost poskytla páně Slámowau recensj, umjstěna w našem Časopisu tohoto roku sw. 1. str. 130—137. By se nešjřilo marně slow, přikračuge se hned k samé věci, a sice:

1. *Jan Krbec* — nenj překladatelem, nýbrž gen poněkud obnowitelem a opravcem toho čtwtřého (nikoli šestého) wydánj *Bohmily*. Poněkud, neb ginák by se bylo muselo celé to staré, dosti dobré djlo weskrz baurati, a téměř z nowa stawěti, což wlastně w úmyslú nebylo. Předc ale wznikl negen w Čechách ale i na Morawě ten omyl, gakoby wyše gmenovaný skutečným překladatelem té prostomilé knjžky byl, což tjm méně pochopitelné gest, čjm zřetelněgi hned na tituli, a zwláště w předmluwě wše, co se toho djla týče, powědjno se nalezá; kamž také milého čtenáře odkazugeme, aby nahlédl, chce-li úplněgi zwěděti, co čj práce neb zásluha w tom djle gest.

Gen tolik si wyšegmenovaný zcela přiwlastňowati smj, že bez něho by geště nebyla ta užitečná, dáwno očekáwaná knjžka w Čechách na swětlo wysla, i klade si to mezi zwláštňj milosti, že k tomu pomocen býti mohl, že Neydústognějšj Knjže Pán Arcibiskup geho ponj-

žený návrh milostivě přigrauti, a hned na krátce, aby ta knížka Dědictwjm sw. Jana Nepomuckého vydána byla, rozkázati ráčil, načež i weledůstogná Redakcj ochotně k tomu přispěla.*

Wyšegmenowaný obmeyšlel sice Filotheu z půwodnjho gazyka na česko přeložiti, a měl giž něco hotowo, an w tom se vyskytlo w Musegnj Bibliotece staré, a sice prwé a třetj té knížky wydánj. Tedy dle rady pana Bibliotekáře Hanky, i wystažilého Peruckého pana faráře, doktora Hausera, genž druhé staré wydánj k té práci darowal, ustanowilo se, nowé překládánj na giný čas odročiti, a zatjm staré djlo, pokud gen newyhnutelně třeba, opravowati. Ustanowilo pak se to, ne pro všestrannau výbornost prwnjho překlada, nýbrž z giných přjcin.

A sice neyprwé, že má to starodáwnj djlo mnohau dobrau, českau stránku; gest totiž sprostné, gadrné, všech Germanismů prázdne: a ač poněkud latinského rázu, přede wykládá latinu nezřjcka welmi trefně prawými českými idiotismy. A wúbec počjná si náš starý překladaatel na tehdegšj wěk až ku podiwu schopně a utěšeně.

Potom nenj neznámo, že náš lid dosawáde wjce si libuge w staršj, třeba dosti široce po latinsku si wykračugjčj češtině, nežli w nowěgšj a uhlazeněgšj mluvě. Protož, co se lidu týká, nenj strachu, aby se mu knížka pro starý, široký ráz neljbila, ano giž se poněkud hogným odbytem toho čtwtého wydánj patrně dokazuje, že to zastaralé djlo nenj české chuti tak odporne, gakby někdo myslil. Pakli by kdo giný, snad učený a na nowau literaturu zwyklý, tu širokatau mluwu si na prwnj pohled a okus oškliwiti měl: pře-

* K wydánj tohoto spisu D. s. J. podal wysoce důstogný welmistr křížownjkú P. a p. Jakub Beer, redakcej giž w r. 1836 gedno staré wydánj. Redaktor poslal toto gednomu duchownjmu pánu k opravewaj wně mimo Prahy, u kteréhož kniha ta přišla k ztraoenj, a tak se toto nowé wydánj nemile zarazilo. *Red.*

moziž se gen maličko a čti opět, zagisté, ějm dále, tjm lepší chuti ku čtenj nabude. — Ostatně gest wěc sama tak důležitá a krásná, že se přitom snadno na slowa zapomene.

Konečně také se zdálo sprawedliwé a slušné, starého zaslaužilého překladatale, Giřjho Konstance, tjmto nowým wydánjm gehu djla poctjti, gemu i powinnau wděčnost prokázati. Byl to poctiwý a swědomitý muž, geden z těch prwnjch českých Jesuitů, genž se oprawdu horliwě a upřjmně o swé ubohé rodáky ugjmali, hledjce gim gak austnjm křesfanským cwicenj, tak i dobrým a spasitedlným čtenjm laskawě poslaužiti.

Giřj Konstanc byl narozen 1607 w Řepjně, neda-leko Mšena, w kragi Boleslawském. Wychowán ney-prwé w protestantismu, přišel potom do školy k Jesu-itům, kdež Poesii študowal. Tu se obrátil k cjrkwí ka-tolické, a stal se i Jesuitau 1628. Pak učil humani-orům 3 léta, Mathematice 3 léta, byl předstaweným (prá-fektem) škol 6 let, českým missionářem 12 let, a prá-fektem duchownjm (spiritualem) též 12 let. Když měl po chwjli, chodjwal za město, učil lid, a zwláště děti křesfanskému náboženstwj, kdekoli ge. napadl, na poli neb na cestě. Na žádost Knjžete Arcibiskupa pražského počal hotowiti k wydánj Nowý zákon dle starsjch če-ských, neprotestantských wýtisků. Při té práci také umřel r. 1673 dne 24. března, w Praze. — Mimo Fi-lotheu wydal geště mnoho giných kněh w gazyku če-ském, mezi nimiž také Ludwjka de Ponte rozgjmánj, djl 1. a 4., zwláště i kazatelům užitečné djlo.

Ten a takowý muž byl tedy náš překladatale a prwnj Filothej wydawatel; tedy wšecka chwála, kte-rau wýborný děkan Sláma we swé recensj *překladatale* Filothej wzdáwá, nábožnému Giřjmu Konstancowi prá-wem náležj, a gisté gen stará známost, geště ze Se-menarium, a upřjmné, bratrské srdce při tom wládlo, že také i na njže psaného zpomněl, genž toliko, smj-li se tak řjci, něgakowým (aliqualis) obnowitelem star-

šjho Konstancowa překladu gest. Ač upřímně wyznati se musj, že to opravowanj wjcc práce dalo, nežliby celé nowé přeloženj bylo stálo.

2. Co se týká omylů tisku, těch arci gest několik, z nichžto znamenitějšj tu stůgte, aby, kdo knihu má a chce, mohl si ge opraviti. Hned w přjpisu str. III. ř. 7. zdola má býti: rodilý Čech z Řepjna, nedaleko Mšena, w kragi Boleslawském. St. 5. ř. 8. mjsto Skořec, čti Skočec. 25. ř. 3. zdola: mjsto náležj, čti nezáležj. 65. 7. zd. mjsto komu, čti tomu. 85. 8. zd. čti: zaneprázdňenj. 97. 19. čti: chtělby. 104. 14. oprav a doplň takto: genž se skutečně a podstatně w té ney-swětějšj oběti před oči stawj. 110. 11. mjsto hnětěnj, čti hryzenj. 122. 13. zd. čti: dobrota. 127. 7. zd. čti: opauštěti. 148. 14. čti: hledme. 156. 2. zd. čti: založené. 157. 3. čti: nepokogj. 158. 6. zd. čti: newinnostj. 160. 6. zd., mjsto strašný, čti strastný. 165. 10. zd., mjsto gak, čti pak. 220. 11. mjsto chtjce, čti chtjt se, 222. 11. čti: lahodná. 234. 3. čti: neměnj. 254. 2. čti: rozličné. 266. 11. zd. čti: záworau. 272. 3. mjsto opjgelo, čti opiplalo. 335. 13. čti: rozważug sobě dobré přjklady.

Ostatně gsau tam také některé gen domnělé chyby a omyly. Tak se k př. někdo mezi ginými táže: Co gest to »ode všeho stwořenj odpuštěnj bráti?« Jungmannůw slownjk odpowjdá, že gest to dobře česky řečeno mjsto: laučiti se, atd. Pak w užjwánj *geho*, *gegj* a *gegich* řjdili se naši staršj podlé latinského *ejus*, *eorum*. To se dosawáde zachowává s *geho*: ale *gegj* se powážuge u nowějšjch za pron. possess. a sklánj se řádně we všech pádech. Na stránce 248. gest tedy tento smysl: „Aniž sobě méně wážjm (cum genitiv.) *gegjch* (*ejus*, rozuměg sw. Kateřiny) nábožných přemyslowánj (plur. *meditationum*), než *gegjch* čistých myslí wytrženj (*exstasium*). Str. 270. Čistota a sprostnost gsau dvě ozdoby *gegjho* (té nábožné wdowy) oděwu (*vestment.*): pokora a láska dvě ozdoby *gegjch*

(wdowiných) činů (actionum); poslušnost a dobrořečenj dvě ozdoby gegjho (té wdowy) gazyka; stydliwost a zdrženliwost dvě ozdoby gegjeh (wdowiných) očj.“

Konečně, týkage se přjcestj či přestupowacjho způsobu w časů přjtomném, neznali stařj žádného pravidla, wšak dowolugj naši ģrammatici a gest obyčegno tu, kde toho srozumitelnost žádá, a potřebj dwogsmyslu se wystrjhati, aby se užjwalo ženského pohlawj ic mjsto mužského e — zpytugjc mjsto zpytuge, tážjc mjsto táže; aneb raděgi řjci: ic gest zde gener. commun. W takové přjpadnosti tedy negednau snad bylo třeba „w přjcestj přjtomného času ženské ic w potahu na gednotný počet mužský uwěsti.“ Wšak že se w knjžce mluwj k osobě ženské, Bohmile, může se často také gen zdáti, že se w onom pádu sem a tam skutečně chybiło. K. př. „Poďěkug Pánu Bohu . . . a Geho swaté Welebnosti se obětug, za to ho neypokorněgi žádagjc . . . (rozuměg ty Bohmilo!)“ . . . Owšemf bychom se tomu pěkně mohli wyhnauti, kdybychom směli s P. Morawanem Žákem dle staré formy psáti: miluga, zpytuga, táža se, gakož geště pjšeme: nesa, weza, tluka atd.

3. Zatjm, co se w Čechách oprawenj staršjho překlada dokonalo, a k gehu na swětlo wydánj přikročilo, wyskytla se na Morawě nowá Filothea či Bohomila, panem konsistornjm radau Žákem z půwodnjho gazyka přeložená, ač mu také (nemeyljm-li se) staršj české wydánj při ruce bylo. Kdyby se byl kdo toho nadál, že se na Morawě cos podobného obmeyšlj, zagisté by se bylo zde od oprawowanj starého překlada Filothey ustaupilo, a přeloženj Páně Žakowo s radostj přigalo; i při těch některých obzwláštnostech gehu mluwy a prawopjsemnosti, kterýmž se alespoň w exemplářjch pro Čechy wydanych welmi málem wyhowěti mohlo. Nelze při této přjležitosti newygewiti želu nad tjm, že Čechy a Morawa, gsauc přjbuzenstwjm i polohau sobě tak bljzky, myslj a pospolnostj dosawáde geště nemálo wzdáleny se nalezagj; což zagisté

oběma, a Morawě snad wjce, na škodu gest. Kězby se to gednau giž zcela změnilo, a na mjsto chladného sausedstwj upřjmně srozuměnj a auplně k dobným wěcem sgednocenj nastalo.

Pánem Žákem nám podaný překlad Bohomily gest welmi dobrá a záslužná práce; neb gest dosti wěrně, plynně a srozumitelně přeložená, a okazuge, že hleděl pan překladaatel w duch a rozum půwodnjho čtenj náležitě wnknauti, a ge krátce a gasně na česko wyložiti; což w takowém djle nenj tak snadná wěc, gesto se mluwj o wnitřnjch srdce záležitostech, pro které častokráte ani dost určitého významu pohotowě nenj.

Zwlastnosti pak mluwy páně Žákowy, ohledáme-li ge nestranně, z wětšjho djlu nic giného negsau, než staršj českého gazyka formy; které z částky gestě i w ústech českého lidu se nalezagj, z částky pak giž gen na Morawě a we Slowácjch w obyčegi gsau. Dle zdánj negednoho saudného Čecha nichy nepřekáželo, podobných w českém lidu gestě obyčegných gazyka forem, také i w našich, zwlastě pro lid odhodlaných spisech užjwati; a tjm spjše, poněwadž náš od mluwy lidu se ljsjcz způsob psanj nezřjodka gen za pauhau přebraušenost gazyka powažowati se může. Takowé formy gsau: málugu, melu, pošlu, stelu . . . malugau, melau, pošlau, stelau. Tak mluwili naši stařj, a zagisté libozwučněgi, nežli pozděgšj přebraušenost swým knikawým: malugi, meli, pošli, steli . . . malugj, melj, pošlj, stelj; což ne zřjodka také i hrubý dwogsmysl plodj. Začali prý giž za oněch časů pjsmě *u* po měkkých do konce odhazowati, řjkagjce ku př. kraligi mjsto kralugi. Nic by tedy bylo nepřekáželo, oněch gestě i w českém lidu zůstawagjcz staršjch forem Morawské Bohmily i w exemplářjch pro Čechy ponechati. Arciř tu stogi na odpor ģrammatický usus tyranus: wšak gsme giž toho tyranna negednau šťastně a s dobrým prospěchem přemohli a gestě, dá Bůh přemůžeme.

Dále čteme w páně Žákovu překlada: „prameny

sladkeg pobožnosti . . . milowná praweg cti a ctnosti., Toho giž w Čechách dokonce nenj slyšeti, a protož by to nesmělo we spisu pro český lid zůstati. Wšak ale w dativu a locativu: „pohřžžený w sladkeg pobožnosti . . . oddaný praweg ctnosti . . . wděčný dobreg matce atd.“ to gest českým ústům geště obyčegně, i zcela obecně, tak že, kdo pjše k. př. „mé matce,“ přede obyčegně řjká: „meg matce.“ Tedy nebyloby třeba w páně Žákové Bohomile pro Čechy ani tohoto dativu na *eg* měniti; ano prospělo by častokráte nemálo k snadnějšmu wyrozuměnj, kdyžby se genitiv „dobré“ od dativu a locativu „dobreg“ zřetelněgi ljšil.

Potom tworj pan Žák transgressiv. praes. masc. weskrze na *a*, bez ohledu na měkké spoluhlásky, ku př. maluga, wyswětługa, nesa, weza, táža se, kdežto Cechowé dělaj rozdlj, pjšjce: nesa, weza, maluge, wyswětługe, táže se. Na Morawě užjwá prý lid geště zhusta participia, a sice w tom způsobu, gak p. Žák ge klade: z českých úst ale giž skoro docela zmizela, tak že gim lid gen ze smyslu celé průpowědi wyrozumjwá. Protož našemu lidu (z ohledu na porozuměnj) by zagisté bylo gedno, psáti maluga aneb maluge, táža se aneb táže se; ano prwnj by ho častokráte méně w smyslu meylilo. Ku př. „Apelles maluge krásnau Kompaspu, byl zagat k nj neywraucnějšj laskau. — Pjše mi táže se na zdrawj mé rodiny.“ — Lidu by tedy bylo gedno, tak neb ginák psáti a čjsti; a pro spisowný gazyk by skoro bylo wýhodné, pokud možná w této přjpadnosti k staršj zřetelnějšj formě se nawrátiti.

Posléze též *i* w infin. pan Žák často odhazuje a stawj nawrátit mjsto nawrátiti. To se giž ani w Čechách hrubě za zlé nepokládá; neb lidu se bez toho krom pjsma a kazatelny to *ti ti ti* neljbj, ģrammatici a korrektoři pak též od předešlé přjsnosti giž upauštěgj, a aspoň někdy prostým *t* časoslowo končiti dowolugj. Některj pak twrdj, že by se po wynechánj konečnjho *i* u infinit. časoslowa alespoň *l* psáti mělo: giným wšak

se zdá, žeby to nebylo po česku; poněwadž Čech wypustiw konečnj *i*, dělá předešlau spoluzwučku obyčegně twrdau, k. př. kost, zed, měd, trest, (trti) — tedy i nawrátit mjsto nawrátiti.

Ostatnj zvláštnosti morawské Bohomily, gako gsau: duša mjsto duše, učeného muža mjsto muže, rychlého koňa mjsto koně, swau wůlu mjsto wůli, zvláštnj nepřutel mjsto zvláštnj nepřjtel, obzvláštnau bedliwostj mjsto obzvláštnj bedliwostj, a podobné, byliby sice i Čecho-wi poněkud srozumitedlné, ale gsau mu giž tolik cizj a neobyčegné, žeby geho chuti přjliš na úraz byly a tedy tak snadno w páně Zákowě Bohomile pro Čechy podržeti se nemohly. Wšak lidi mjsto lidé, a ge mjsto gest řjká se i w Čechách skoro wůbec. Než mysljme, žeby se *ge* (est) pro lepšj srozumitedlnost a rozdjl od *ge* (eos, eas) mělo *e* znamenati (*gé*); poněwadž čárkau se znamená negen dlauhost ale i kontrakcj. K. př. lidé mjsto lidowé (*populi*), měšťané mjsto měšťanowé, manželé mjsto manželowé, atd. A když lidé gest tolik co lidowé (*populi*, lidů, lidům), nezdá se *lidi* w ústech obecného lidstwa přjliš chybné, gesto se pak prawidelněgi dle ženského *kosti* uchyluge.

Týkage se prawopisu nalezáme psáno *ou* mjsto *au*, což dokonce giž newadj, a též i u nás w latinské literě přigato gest, a dle zdánj negednoho nepodgatého skutečnau, důkladnau opravau českého prawopisu slauti musj. Pak *ne* mjsto obyčegného *ně*, *te* mjsto *tě*, *de* mjsto *dě*, k. př. někdo mjsto někdo, telo mjsto tělo, děti mjsto děti; tohoby si zagisté nikdo w čtenj ani nepowsjml, ač to proti dosawádnjmu obyčegnému psanj způsobu wadj, neb gest to docela přirozené a tedy ne-neprawé.

Dokládáme k našemu swrchu učiněnému poznamenánj tolik, že pro některé zvláštnosti wždy bychom mohli Morawskau Bohomilu a podobné na Morawě wyslě spisy i pro Čechy bráti, kdyžby se totiž, po wýtisejeh pauze pro Morawu určených, nowá, alespoň

těch některých, od nás podotčených, w sobě sice snad dobrých, Čechům ale dokonce neobyčejných, někdy snad i podivných forem, oprawa udělala, a pak teprwa přiměřený počet wýtisků pauze pro Čechy zhotowil. Přál bychom, aby toho buď nikdy nebylo třeba, aneb přihodj-li se cos podobného, alespoň onjmno způsobem se tomu poněkud vyhovělo, a chwalitebné práce Pánů Morawanů i Českému lidu užitečné se staly.

4. Konečně znikla při wydánj naši Filothej také pochybnost strany *názvu* té nábožné knjžky. Prwnj překladatel gi dle latinského neb raděgi řeckého *Philothea* nazwal „Bohmila“; i zdálo se nám slušné, ten názew ponechati, poněwadž gest (gako ku př. Bohdan, Ludmila) nezle česky wyloženy, a mimo to i zcela přiměřený obsahu knjžky, gednagjej weskrz o prawé pobožnosti, kterážto pauze w ochotněgšjm a aučinliwěgšjm milowanj Boha záležj. Nelze nezmjniti se, že *Theophilus* a *Theophila* rozljčný gest názew od *Philotheus* a *Philothea*, a tak tedy i Bohumil a Bohumila rozličné gest gméno od Bohmil a Bohmila. *Theophilus* a *Theophila* (θεοφιλης) gest *Gottlieb, der oder die Gott lieb, von Gott geliebt ist*; kdo Bohu milý gest, tedy Bohumil, Bohumila. *Philotheus* u *Philothea* (φιλοθεος) znamená *gottliebend, gottesfürchtig, fromm*; kdo Boha miluge, Boha se bogj, bohabogný, tedy Bohamil či Bohmil a Bohmila. Slowo pak Bohomil a Bohomila zdá se, gakoby obogj nynj dotčený wýznam w sobě zawjralo, což poněkud i w řeckém gest. Poněwadž pak giž dřjwe Dëdictwjm sw. Jana Nep. pod názwem „Bohomil“ gedna slowútná knjžka na swětlo wyšla, mjnilo se býti třeba naši Philotheu ginak nazwati. Ale odkud wzjti přiměřeněgšj názew, nežli gest ten, který od samého swatého spisowatele knjžce dán byl, a od starého českého překladatele dosti dobře česky wyloženy gest. Neřku, žeby Páně Jirsjkůw wýborný spis dle swého obsahu raděgi měl Prawdomilem nežli Bohomilem slauti. K uwa-

rowánj možného omylu tedy přidal se i původnj latin-
ský názew, a tak vyšla na swětlo Philothea či Bohmila.

Tolik se za dobré i potřebné widělo o čtvrtém
wydánj Bohmily geště dopowěditi, aby se všelikým
omylům wstřjc wešlo, a to djlo z prawého stanowiště
posuzowati mohlo. Daufáme, že se to naše obnowené
wydánj, nawzdor geho zastaralému rázu, s žádaným
užitkem nikoli nemine, začěž hogný odbyt giž ručiti se
zdá: gakož pak i Páně Žákowo záslužné přeloženj
dosti čtenářů na Morawě a snad také i w Čechách
nalezne, a tak obě djla nábožnému českoslowanskému
obecenstwu k duchownjmu vzdělánj znamenitě poslaužj,
a obě wytčeného sobě cjle šťastně dogdau. Mimo to
by se rádo widělo, aby se *páni Morawané* také do-
wěděli, gak o gegich chwalitebném podnikánj smeyšlj-
me, i že si gegich djla, byť se pak mluwau od našeho
způsobu psanj ljšila, náležitě wážjme, a toliko přegeme,
aby budaucně k obapolnému užitku srozuměnj mezi Če-
chy a Morawany nastalo, by to dobré, kterého obogj
upřjmně wyhledáwagj, tjm snáze a sřasněgi k obec-
nému prospěchu se dařitř mohlo.

W Praze dne 16. Kwětna 1844.

Jan Krbec,
Rektor.

Čestný konsistornj pan rada, a katecheta na hlawnj wzornj škole
Brněnské w. d. p. *Vincenc Žák*, gegž gsme si na Morawě, w Blu-
čině pro geho horlenj o wznik a zwelebenj literatury české wy-
soce wážili a dosawáde wážjme, žádal redakcj bychom od wydánj
Bohumily upustili, by geho nákladwedaucj do škody nepadl. My
gsme ale tenkrátě giž tiskli náš arch dewátý; tu tedy nelzelo žá-
dosti geho pohowěti; a to také z té přjčiny, že tam gest gen pri-
wátnj wydawatel, zde ale gest wydawatelem arcibiskupská konsistoř;
tam gen gednotliwá osoba, zde ale Neywysšj wládaú potwrzený
ústaw. — Stalo se tehdy wydánj od obau stran, a — nenj gedno
druhému na škodu; wyprodá časem swým. předce každý swé.

Red.

b) Rozličnosti.

Sanctissimi Domini nostri

G R E G O R I U S

divina providentia

PAPAE XVI.

EPISTOLA ENCICLICA

ad omnes

Patriarchas, Primates, Archiepiscopos et Episcopos.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis et Episcopis.

GREGORIUS PP. XVI.

*Venerabiles Fratres Salutem et Apostolicam
Benedictionem.*

Inter praecipuas machinationes, quibus nostra hac aetate A catholici diversorum nominum insidiari cultoribus Catholicae veritatis, eorumque animos a sanctitate Fidei avertere connituntur, haud ultimum tenent locum Societa-tes Biblicae, quas in Anglia primum institutas, ac longe hinc lateque diffusas, facto veluti agmine in id conspirare conspicimus, ut Divinarum Scripturarum libros vulgaribus quibusque linguis interpretatos permagno edant exemplarium numero, eosque inter Christianos juxta atque Infideles nullo delectu disseminent, et horum quemlibet ad illos nullo duce legendos alliciant. Ita igitur, quod suo jam tempore lamentabatur Hieronymus, ¹ *et garrulae aevi, et deliro seni, et sophistae verboso, et universis, si modo legere*

¹ Epist. ad Paulinum §. 7., quae est Epistola LIII. Tom. I. Op. S. Hieron. edit. Vallar

norint, cujusque conditionis hominibus communem faciunt artem Scripturarum sine magistro intelligendarum: immo, quod longe absurdissimum, peneque inauditum est, ne ipsas quidem infidelium plebes ab ejusmodi intelligentiae communione excludunt.

Sed Vos quidem minime latet, Venerabiles Fratres, quorsum haec Societatum earumdem molimina pertineant. Probe enim nostis consignatum in sacris ipsis Litteris monitum Petri Apostolorum Principis, qui post laudatas Pauli Epistolas, esse ait in illis *quaedam diffiilia intellectu, quae inducti, et instabiles depravant, sicut et ceteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem*: statimque adjicit: *vos igitur fratres, praescientes custodite; ne insipientium errore traducti excidatis a propria firmitate.*² Hinc et perspectum Vobis est vel a prima Christiani nominis aetate hanc fuisse propriam haeticorum artem, ut repudiato verbo Dei tradito, et Ecclesiae Catholicae auctoritate rejecta, scripturas aut *manu* interpolarent, aut *sensus expositione* interverterent.³ Nec denique ignoratis, quanta vel diligentia vel sapientia opus sit ad transferenda fideliter in aliam linguam eloquia Domini; ut nihil proinde facilius contingat, quam ut in eorumdem versionibus per Societates Biblicas multiplicatis gravissimi ex tot interpretum vel imprudentia, vel fraude inserantur errores; quos ipsa porro illarum multitudo et varietas diu occultat in perniciem multorum. Ipsarum tamen Societatum parum aut nihil omnino interest, si homines Biblia illa vulgaribus sermonibus interpretata lecturi in alios potius quam alios errores dilabantur; dummodo assuescant paullatim ad liberum de Scripturarum sensu iudicium sibimetipsis vindicandum, atque ad contemnendas Traditiones divinas ex Patrum doctrina in Ecclesia Catholica custoditas, ipsumque Ecclesiae magisterium repudiandum.

Hunc in finem Biblici iidem Socii Ecclesiam Sanctamque hanc Petri Sedem calumniari non cessant, quasi

² 2. Petri III. 16. 17.

³ Tertullianus lib. de Praescriptonibus adversus haeticos cap. 37. 38.

a pluribus jam saeculis fidelem populum a Sacrarum Scripturarum cognitione arcere conetur; quum tamen plurima extent eademque luculentissima documenta singularis studii, quo recentioribus ipsis temporibus Summi Pontifices, ceterique illorum ductu Catholici Antistites usi sunt, ut Catholicorum gentes ad Dei eloquia scripta et tradita impensius erudirentur. Quo imprimis pertinent Decreta Tridentinae Synodi, quibus nedum Episcopis mandatum est, ut *sacras Scripturas divinamque Legem* frequentius per Dioecesim annuntiandam curarent, ⁴ sed, ampliata insuper Lateranensis Concilii ⁵ institutione, provisum, ut in singulis Ecclesiis seu Cathedralibus seu Collegiatis Urbium insigniorumque Oppidorum non deesset Theologalis Praebenda, eademque conferretur omnino personis idoneis Sacrae Scripturae exponendae et interpretandae. ⁶ De ipsa postmodum Theologali Praebenda ad Tridentinae illius sanctionis normam constituenda, et de lectionibus a Canonico Theologo ad Clerum atque etiam ad Populum publice habendis actum est in plurimis Synodis Provincialibus, ⁷ nec non in Romano Concilio anni 1725 ⁸ in quod Benedictus XIII. fel. rec. Praecessor noster nedum sacros Antistites Romanae Provinciae, sed plures etiam ex Archiepiscopis, Episcopis, ceterisque locorum Ordinariis Sanctae huic Sedi nullo medio subditis convocaverat. ⁹ Idem praeterea Summus Pontifex eundem in finem nonnulla constituit in Apostolicis Litteris, quas pro Italia nominatim Insulisque adjacentibus dedit: ¹⁰ Vobis denique, Venerabiles Fratres, qui de conditione sacrarum rerum in cujus-

⁴ Sess. 24. c. 4. de Ref.

⁵ Concil. Lateran. anni 1215 sub Innocentio III. cap. XI. quod in corpus juris relatum est cap. 4 de Magistris.

⁶ Trid. Sess. 5 c. 1 de Ref.

⁷ In Concil. Mediol. I. an. 1565. par. I. tit. 5. de Praeb. Theol., Mediol. V. an. 1579. par. 3 tit. 5 quae ad Beneficior. collat. attin., Aquensi an. 1585 tit. de Canonicis, et aliis plurib.

⁸ Tit. I. cap. 6. seqq.

⁹ In Litteris indictionis Conoicii 24. Decembris 1724.

¹⁰ Const. *Pastoralis Officii* XIV. Kalend. Junii An. 1725.

que Dioecesi ad Sedem Apostolicam statis temporibus referre ¹¹ consuevistis, ex responsis per nostram Congregationem Concilii ad Decessores vestros, aut ad Vos ipsos iterum iterumque datis, perspectum est, quemadmodum Sancta eadem Sedes et gratulari Episcopis soleat si Praebendatos Theologos habeant in publicis sacrarum Litterarum lectionibus munere suo bene fungentes, et numquam intermittat excitare atque adjuvare pastorales illorum curas, si alicubi res adhuc ex sententia non successerit.

Ceterum ad translata in vulgares linguas Biblia quod attinet, multis jam abhinc saeculis contigerat, ut diversis in locis sacri Antistites majore interdum vigilantia uti debuerint ubi versiones hujusmodi aut in occultis lectitari conventiculis, aut per Haereticos impensius diffundi animadvertent. Atque huc spectant monita, et cautiones adhibitae ab Innocentio III. glor. mem. Decessore nostro circa laicorum mulierumque coetus sub pietatis obtentu, et legendarum Scripturarum causa secreto habitos in Metensi Dioecesi: ¹² nec non et peculiare vulgarium Bibliorum interdictiones, quas sive in Gallis paulo post, ¹³ sive in Hispaniis ante saeculum XVI. ¹⁴ latas invenimus. Sed ampliore postmodum providentia opus fuit, cum Lutherani Calvinianique Aetholici, incommutabilem Fidei doctrinam incredibilem prope errorum varietate oppugnare ausi, nihil intentatum relinquebant, ut fidelium mentes deciperent perversis explicationibus sacrarum Litterarum, editisque per suos assecclas novis illarum in popularem sermonem inter-

¹¹ Ex Constit. Sixti V. *Romanus Pontifex XIII.* Kal. Jan. An. 1585 et Const. Bened. XIV. *Quod Sancta Sardicensis Synodus IX.* Kal. Decemb. 1840. Tom. I. Bullar. ejusdem Pontif., et ex Instructione, quae extat in Append. ad dict. Tom. I.

¹² In tribus Litteris datis ad Metenses, atque ad illorum Episcopum et capitul., nec non ad Abbates Cisterciensem, Morimundensem, et de Crista, quae sunt Epist. 141. 142. Lib. II., et Epist. 235. Libri III. in Edition. Balutii.

¹³ In Concil. Tolosano anni 1229. can. 14.

¹⁴ Ex testimonio Cardinalis Pacecco in Concilio Tridentino (apud Palavicinum, storia del Concil. di Trento, lib. 6. cap. 12.)

pretationibus; quarum quidem exemplis multiplicandis, et citissime divulgandis inventae nuper typographicae artis praesidio juvabantur. Itaque iis in regulis, quae a Patribus a Tridentina Synodo delectis conscriptae, et a Pio IV. fel. mem. Praedecessore nostro ¹⁵ approbatae, Indicique librorum prohibitorum praemissae sunt, generali sanctione statutum legitur, ut Biblia vulgari sermone edita non aliis permitterentur, nisi quibus illorum lectio ad *fidei atque pietatis augmentum* profutura judicaretur. ¹⁶ Huic eidem regulae, nova subinde propter perseverantes haereticorum fraudes cautione constrictae, ea demum auctoritate Benedicti XIV. adjecta declaratio est, ut permessa porro habeatur lectio vulgarium versionum, quae *ab Apostolica Sede approbatae*, aut *cum annotationibus desumptis ex sanctis Ecclesiae Patribus vel ex doctis Catholicisque Viris* editae fuerint. ¹⁷

Non defuere interim novi ex Jansenii schola Sectarii, qui hanc Ecclesiae Sedisque Apostolicae prudentissimam oeconomiam mutuato a Luteranis Calvinianisque stylo reprehendere non sunt veriti, quasi Scripturarum lectio unicuique fidelium generi omni tempore, atque ubique locorum utilis et necessaria esset, atque ideo nemini posset auctoritate ulla interdicti. Hanc vero Jansenianorum audaciam graviore censura reprehensam habemus in sollemnibus judiciis, quae toto plaudente Catholico Orbe contra illorum doctrinas tulerunt bini rec. mem. Summi Pontifices, nimirum Clemens XI. in Constitutione *Unigenitus* anni 1713, ¹⁸ et Pius VI. in Constit. *Auctorem Fidei* anni 1794. ¹⁹

Ita igitur antequam instituerentur Societates Biblicae, jam dudum in commemoratis Ecclesiae Decretis fideles praemuniti fuerant adversus haereticorum fraudem in specioso

¹⁵ In Constit. *Dominici Gregis* 24. Martii 1564.

¹⁶ In regulis Indicis III. et IV.

¹⁷ In Addition. ad dict. Regul. IV. ex Decreto Congregationis Indicis 17. Junii 1757.

¹⁸ In proscriptione Propositionum Quesnelli a num. 79 ad 85.

¹⁹ In damnatione Proposit. Pseudo-Synodi Pistoriensis num. 67.

illo divinas Litteras ad communem usum diffundendi studio latentem. Pius autem VII. glor. rec. Praecessor Noster, qui Societates ipsas suo tempore ortas magnis invalescere auctibus comperit, haud sane abstinuit opponere se illarum conatibus tum per Apostolicos suos Nuntios, tum per Epistolas et per Decreta a diversis Cardinalium S. R. E. Congregationibus edita,²⁰ tum suis duabus Pontificiis Litteris quas ad Gnesnensem,²¹ atque ad Mohiloviensem²² Archiepiscopos dedit. Subinde Leo XII. fel. mem. Decessor noster ipsa illa Biblicorum Sociorum molimina persecutus est in Encyclicis Litteris ad omnes Catholici Orbis Antistites datis die 5. Maji an. 1824, idque ipsam denuo fecit novissimus fel. item record. Praecessor noster Pius VIII. in Encyclica Epistola edita die 24. Maji an. 1829. Nos tandem, qui meritis longe imparibus in hujus locum successimus, haud sane praetermisimus eundem in finem Apostolicam sollicitudinem nostram impendere, atque inter alia curavimus, ut sancitae olim de vulgaribus Scripturarum translationibus regulae in fidelium memoriam revocarentur.²³

Est autem, cur Vobis summopere gratulemur, Venerabiles Fratres, quod excitati pietate prudentiaque vestra, et supradictis Decessorum nostrorum Litteris confirmati haudquaquam neglexistis commonere, ubi opus fuit, Catholicas oves, ut ab insidiis caverent, quae sibi a Biblicis Sociis struebantur. Ex hisce autem Episcoporum studiis cum Supremae hujus Petri Sedis sollicitudine conspirantibus, benedicente Domino factum est, ut incauti quidam Catholici homines, qui Biblicis Societatibus imprudenter favebant, perspecta subinde fraude, ab eisdem recesserint, et reli-

²⁰ Inprimis per Epistolam Congregationis Propagandae Fidei ad Vicarios Apostolicos Persiae, Armeniae, aliarumque Orientis Regionum datam 3. Augusti 1816 et per Decretum de omnibus hujusmodi versionibus editum a Cong. Indiois 23. Junii 1817.

²¹ Die 1. Junii 1816.

²² Die 4. Septembris 1816.

²³ In Monito adjecto ad Decretum Congregationis Indiois 7. Januarii 1836.

quos fideiūm populus immunis ferme a contagione permanserit, quae inde illi imminabat.

Ea interim spe tenebantur Sectarii Biblici, ut magnam se consequuturos laudem non ambigerent ex Infidelibus ad Christiani nominis professionem utcumque inducendis per lectionem sacrorum Codicum vulgari ipsorum lingua editorum, quos ingenti plane exemplarium copia missionariis, seu excursoribus a se destinatis, per illorum regiones distribui, ac vel nolentibus obtrudi curabant. Sed hominibus Christianum nomen praeter regulas a Christo ipso institutas propagare conantibus nihil pene ex sententia contigit, nisi quod potuere interdum nova creare impedimenta Catholicis Sacerdotibus, qui ad gentes ipsas ex Sanctae hujus Sedis missione pergentes nullis parebant laboribus, ut praedicatione verbi Dei, Sacramentorumque administratione novos Ecclesiae filios parerent, parati etiam pro illorum salute atque in testimonium Fidei sanguinem suum inter exquisita quaeque tormenta profundere.

Jam vero inter Sectarios illos sua ita expectatione frustratos, et perdolenti recogitantes animo ingentem pecuniae vim hactenus erogatae suis Bibliis edendis nulloque fructu divulgandis, inventi nuper aliqui sunt, qui machinationes suas novo quodam ordine disposuerunt ad Italorum potissimum, nostraeque ipsius Urbis civium animos prima veluti aggressionem appetendos. Scilicet ex acceptis modo nuntiis documentisque compertum habemus, plures homines diversarum sectarum Neo-Eboraci in America proximo anno convenisse, pridieque Idus Junias invisisse novam Societatem *Foederis Christiani* nomine nuncupatam, et aliis porro atque aliis ex omni gente sodalibus, seu constitutis in ejusdem auxilium Sodalitatis amplificandam; quorum commune cum ipsis consilium sit, ut religiosam libertatem, seu potius vesanum indifferentiae super religione studium Romanis Italisque ceteris infundant. Fatentur enim vero a pluribus retro saeculis tantum ubique ponderis habuisse Romanae Italiaeque gentis instituta, ut nil magnum in Orbe processerit, quin factum fuerit ab alma hac Urbe

principium; quod quidem non ex constituta heic, disponente Domino, suprema Petri Sede, sed ex quibusdam antiquae Romanorum dominationis reliquiis, in usurpata, ut dicitant, a Decessoribus Nostris potestate permanentibus, derivatum volunt. Quare cum statutum illis sit, populos universos conscientiae seu potius erroris libertate donare, ex qua, veluti e suo fonte politica etiam libertas cum publicae ad ipsorum sensum prosperitatis incremento dimanet; nihil tamen sibi posse videntur, nisi primum apud Italos Romanosque cives aliquid profecerint, eorum deinceps auctoritate atque studiis penes reliquas gentes magno opere usuri. Atque id facile se assecuturos confidunt, cum tot ubique terrarum Itali sint diversis in locis degentes, indeque in patriam haud levi numero remeantes; quorum non paucos vel novarum rerum studio sua jam sponte iaceasos, vel corruptos moribus, aut inopia afflictos nullo fere negotio ad nomen Societati dandum, vel saltem ad suam operam pretio illi vendendam alliciant. Eo igitur curas suas converterunt, ut horum manibus undique conquisitis vulgaria corruptaque Biblia huc advehantur et in manus fidelium clanculum ingerantur: itemque ut distribuantur una simul pessimi alii libri, libellique, ad mentem legentium ab Ecclesiae sanctaeque hujus Sedis obsequio abalienandam, Italarum eorundem ope compositi, aut in patriam sermonem translati ex aliis auctoribus; inter quos *Histeriam reformationis* a Merle d' Aubigné conscriptam, et *Memorabilia super reformatione apud Itales* Joannis Cric praecipue designant. Ceterum de toto hoc librorum genere, quale futurum sit, vel ex eo intelligi potest, quod Societatis Statuto praescriptum fertur circa peculiare Sodalium quorundam coetus Librorum delectui destinatos videlicet, ut numquam in hos ne duo quidem unius ejusdem religiosae sectae Viri conveniant.

Haec ut primum relata ad Nos sunt, non potuimus equidem non contristari graviter in consideratione periculi, quod nedum per remota ab Urbe loca, sed prope ipsum Catholicae unitatis centrum, incolumitati Religionis

sanctissimae a Sectariis parari cognovimus. Quamvis enim timendum minime sit, ne deficiat umquam Petri Sedes, in qua inexpugnabile Ecclesiae suae fundamentum a Christo Domino positum est, non ideo tamen cessare Nos licet ab illius auctoritate tuenda; et ipso insuper Supremi Apostolatus officio admonemur severissimae rationis, quam respiciet a Nobis divinus Pastorum Princeps ob succrescentia in Dominico Agro zizania, si quae ab inimico homine Nobis dormientibus superseminata fuerint, atque ob creditarum ovium sanguinem, quae nostra hinc culpa perierint.

Itaque nonnullis S. R. E. Cardinalibus in consilium adhibitis, ac tota rei causa graviter matureque perpensa, ex eorum quoque sententia deliberavimus hanc ad Vos, omnes dare Epistolam, Venerabiles Fratres, qua et cunctas supradictas Societates Biblicas dudum a nostris Decessoribus reprobatae Apostolica rursus auctoritate condemnamus; et nostri pariter Supremi Apostolatus iudicio reprobamus nominatim et condemnamus memoratam novam societatem *Christiani Foederis* superiore anno Neo-Eboraci constitutam, et alia ejusdem generis sodalitia si quae jam ei accesserint aut in posterum accedent. Hinc notum omnibus sit, gravissimi coram Deo et Ecclesia criminis reos fore illos omnes, qui alicui earundem Societatum dare nomen, aut operam suam commodare seu quomodocumque favere praesumpserint. Confirmamus insuper et innovamus Auctoritate Apostolica super memoratas praescriptiones jamdiu editas super editione, divulgatione, lectione et retentione librorum sacrae Scripturae in vulgares linguas translatorum: de aliis vero cujusque Scriptoris operibus in communem notitiam revocatum volumus, standum esse generalibus Regulis et Decessorum nostrorum Decretis, quae Indici prohibitorum Librorum praeposita habentur; atque adeo non ab iis tantum Libris cavendum esse, qui nominatim in eundem Indicem relati sunt, sed ab aliis etiam, de quibus in commemoratis generalibus praescriptionibus agitur.

Vobis autem, Venerabiles Fratres, utpote in nostrae sollicitudinis partem vocatis, commendamus in Domino ve-

hementer, ut Apostolicum iudicium, et mandata haec nostra conceditis pastorali procuratori vestrae populi annuntietis et explicetis pro loco et tempore, fidelesque oves a praedicta Societate *Foederis Christiani*, ceterisque eidem auxiliantibus, nec non ab aliis Biblicis Societatibus, atque ab omni cum illis communicatione avertere connitamini. Juxta haec vestrum quoque erit, tum Biblia in vulgarem linguam conversa, quae contra supradictas Romanorum Pontificum sanctiones edita fuerint, tum alios quoscumque proscriptos damnososve libros e fidelium manibus, evellere, atque adeo providere, ut fideles ipsi monitis et auctoritate vestra *eddeantur quod pabuli genus sibi salutare, quod noxium ac mortiferum ducere debeant.*²⁴ Interim in state quotidie magis, Venerabiles Fratres, praedicationi verbi Dei tum per Vos ipsos, tum per singulos in cujusque Dioecesi animarum Curatores, aliosque Viros, Ecclesiasticos ei muneri idoneos; atque advigilate impensius super illos praesertim, qui destinati sunt lectionibus Sacrae Scripturae publice habendis, ut officio suo ad audientium captum diligenter fungantur, et sub nullo unquam obtentu divinas ipsas Litteras contra Patrum traditionem aut praeter Ecclesiae Catholicae sensum interpretari et explicare audeant. Denique sicut boni Pastoris proprium est non modo tueri atque enutrire adhaerentes sibi oves, sed eas etiam, quae in longinqua recesserint, quaerere ac revocare ad ovile; ita et Vestri nostrique muneris erit omnes pastoralis studii nervos eo item intendere, ut quicumque ab hujusmodi Sectariis, noxiorumque Librorum propagatoribus seduci se passi sint, gravitatem peccati sui per Dei gratiam agnoscant, et salutaris poenitentiae remediis expiare satagant: nec vero abjiciendi sunt ab eodem sacerdotalis sollicitudinis studio seductores illorum, praecipue ipsi impietatis magistri; quorum etsi major iniquitas sit, non tamen abstinere debemus ab eorum salute, quibus poterimus viis et modis, impensius procuranda.

²⁴ Ex mandato Leonis XII. edito una cum Decreto Congregationis Indicis 26. Martii 1825.

Ceterum, Venerabiles Fratres, contra insidias et molimina Sociorum *Foederis Christiani* peculiarem et acriorem imprimis vigilantiam exposcimus ab iis ex vestro Ordine, qui Ecclesias regunt in Italia sitas, aut aliis in locis ubi Itali saepius versantur, maxime autem in Italiae confiniis, aut ubicumque emporia portusque extant, unde frequentior in Italiam commeatus est. Cum enim Sectariis ipsis propositum sit inibi ad effectum adducere consilia sua, hinc et Episcopos potissimum eorundem Locorum alacri constantique studio Nobiscum allaborare oportet illorum machinationibus, adjuvante Domino, dissipandis.

Has autem nostras vestrasque curas adjutum iri non dubitamus praesidio Civiliū Potestatum, imprimis Potentissimorum Italiae Principum tum pro singulari suo studio Religionis Catholicae conservandae, tum quod ipsorum prudentiam minime fugit publicae etiam rei interesse plurimum, ut supradicta Sectariorum molimina in irritum cadant. Constat enim, diuturnoque superiorum temporum experimento comprobatum est, Populis a fidelitate atque obedientia erga suos Principes retrahendis non aliam esse planiorem viam, quam indifferentiam in Religionis negotio a Sectariis sub religiosae Libertatis nomine propagatam. Atque id ne dissimulant quidem novi illi Sodales *Foederis Christiani*: qui licet se se alienos profiteantur a civilibus seditionibus concitandis: ex vindicato tamen unicuique de plebe Bibliorum interpretandorum arbitrio, diffusaque ita in Italarum gentem omnimoda quam vocant libertate conscientiae politicam pariter Italiae libertatem sua veluti sponte consequuturam fatentur.

Quod vero primum et maximum est levemus una simul manus nostras ad Deum, Venerabiles Fratres, eique nostram, totiusque gregis, et Ecclesiae suae causam omni, qua possumus, fervidarum precum humilitate commendemus; invocata etiam deprecatione piissima Petri Apostolorum Principis, aliorumque Sanctorum, ac praesertim Beatissimae Virginis Mariae, cui datum est cunctas haereses interimere in universo mundo.

Ad extremum, nostrae pignus ardentissimae caritatis Apostolicam Benedictionem Vobis omnibus, Venerabiles Fratres, et concreditae curae vestrae Clericis, laicisque fidelibus effuso cordis affectu peramanter impertiuur.

Datum Romae apud S. Petrum postridie Nonas Maii MDCCCXLIV, Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

GREGORIUS PP. XVI.

Z M o r a v y.

Slavnost druhotin

velečestného Pána, Pána

Bernarda Špačka,

čestného konsistorijnho rady, welenaselnického faráře Šaratického, děčej brněnského, dekanátu Slawkowského.*

od

Gířho Slotty,

kaplana Mautnického.

Blaze tomu, genž nezvratným krokem
Na pahrbek wkročiw žiwota,
Gegz netupj žádná nectnota, —
Krásné twožil činy rek za rokem.

Blaze tomu, genuž wstauřit přáno
W člowččenatwa, Božatwj swatyni,
Žiwota tam obět newíman
Bohu, vlasti, komu přinest dáno.

Dne 7. ledna, prwnj to neděli po třech králjch, dožily Šaratice památne pro nich doby, blaženého a radostného okamženj: ale i my, kteřjžto w přátelstwj upřjmném wespolek s taměgšjm pastýřem duchownjm se kocháme. Byloť nám totiž popřáno aučastenstwj bráti na slavnosti geho *Druhotin*, anebožto geho *50letého knězstwj*. — A wěru, hluboce byli gsme dogati: a slza dogemu sladkého leskla se w našich slastiplných očjch nad pohledem stařečka starostliwě o berlu schwalně k tomu od ctitelůw swých gemu wěnowanau se podpjragjcjho. Stařečka, genž před námi tu stál w blažených pocitech gako wěštec, gako posel a wykladač časů minulých u prostřed swého potomstwa — swých synůw; — předkládage saudu swěta weškerého skútky swé; a Boha, do gehož swatyně před očima wěřjcjho lidu

* Austerlitz.

swého wstaužil, aby přiložil na ohniště swaté wjry a lásky, Boha za swědka wzywage, že wěrným byl sluhau geho, že nezakopal hřiwen sobě udělených a swěřených. A zá-
pach kadidla wonného oběti swaté přjmo wzhůru w obla-
cjh bělaunkých se wznášegjcz zdal se zwěstowati libost,
spokognost a swědectwj milostné Wšemohaucjho.

O, gak šťastným si ty stařečku! že po přežitj tak we-
likého wěku geště gednau, gako pautnjc ukonaný u wečer
pauti swé sto gsi obrátiti se při saumraku žiwota knězstwjm
Bohu zaswěceného a ozřjti se na cestu wykonanau, a na
nj ostawené stkwělé pomnjky swých wjtězstw dobročinnosti,
blahopłodnosti a dob blažených: ale také na pomnjky zá-
wogem a mrakem černým strastj, zármutku a bolestj utr-
pených obwinuté, na pomnjky úmyslů a záměrů zmařených;
že se ozřjti můžeš na ostawené za sebau luky a palauky
kwětnaté přezitých dob, ale také na skály přjkré a pro-
pasti, kteréž gsi od prwnjho wstaupenj na bogiště powo-
lánj swého překročiti musel, a gen mocj tagnau Boha nes-
smjrného překročiti mohl, než se dostal pod tento bez-
pečný krow stářj šediwého: kdežto žádný blesk, žádné
hřjmanj nesworných roztržitých a bauřliwých časů poko-
lénj nyněgsjho wjce Tebe se nedotkne; a byť by se i do-
tklo, wjce Ti neuškodj. — I nemůže tehdy býti pro čłowěka
doba důležitěgsj, nežli doba tato; kdežto lze mu slawiti ne
doby památné národu swého, od nichž vznik anebo zmar-
geho počátek wzalo: ale doby památné vlastnjho žitj, vlast-
njho zaswěcenj se Bohu a čłowěčenstw; doby památné
obět gim, oběma spalených na obětném kameni wěku swého.

Šťastná tehdy pro něg a blažená pro nás byla doba
tato; a tjm blaženěgsj, čjm gemu wětšj láska w srdcjh
našich a farnjků geho plápolá. — A tauto welikau rado-
stj, tauto nesmjrnau blaženostj opogen, newěda, gak bych
kromě přjsluh obrádných welebné geho stářj i gá w pa-
mátce této 50tileté oslawil a poctil, napsal gsem ginými
podnjcen tato slowa upřjmná a neljčená, a winu ge do
wěnečku jubilegnjho na wěčnau památku Šaratským farnj-
kům, geho přátelům a přjbuzným, a konečně na památku

wšem čechoslowenským bratřím, a vůbec na památku národu našeho, kterýž on tak wraucně miluge, a negednau ač maličkau obět na oltář národnj giž položil. —

Dřjwe však nežli celau slawnost a obřady při nj konané podám, připomenuto budiž, že mimo giné Duchownj, genž ač chumelicj hroznau a wichrem zdržení předc city sladkými popuzení gsauce popřicházeli; a kromě některých pp. Děkanů, ozdobnými perlami slawnosti této byli: Wysoce důstogný *Pán Hofmann*, rytjř a slawné biskupské Kapitoly brněnské swatého Petra infulowaný Prélát atd. A Wysocedůstogný *Pán Wiclaw Talský*, rytjř a kanownjk atd., tyto dobré, lidumilné a welebné duše, kteřjzto spolu a i s pánem Jubilantem wěrným přátelstwjm spogeni gsauce, gakožto náměstkowé Milostiwého Pána Biskupa našeho k olawenj a k poctěnj swého přjtele wyslání byli; a od Geho Neydůstognějšj Biskupské Milosti na důkaz uznanych geho zásluh a z uctiwosti k geho vysokému stáťj dekret na *čestného konsistorialnjho radu* Pána Jubilanta powyšugjcj, přinesli. Wysoce důstognj Páni tito dorazili giž dne 6. ledna wečer a odewzdali gemu při přjtomnosti i giných některých duchownjch nadřečený dekret co důkaz weliké milosti, uznalosti a přjzně Neydůstognějšjho a Neywyššjho Pastýře našeho. A tjmtó učinen byl začátek slawnosti. Pak ale —

Na druhý den, totiž na neděli prwnj po třech Králjch, bral se slawný průwod k přjbytku Pána Jubilanta, kterýžto on u stolu slušně prostřeného před Křjžem na stole postaweným kleče očekáwal. Průwod posestáwal: Z Wysoce důstogného Pana Préláta, gakožto Officianta magicjho na lewé ruce wěneček z kwjtj upletený: z P. Jahna, nesaucjho berlu na wrchnjm konci křjžeckem zlatým ozdobe nau, z P. Podgalna, wěneček rozmarinowý držjcjho; před těmito předstupowalo giné duchowenstwo, mezi nimiž Wysocedůstognj P. Talský a P. Prélát z Rajhradu, a za nimi lid. Když průwod do přjbytku farnjho přišel, podal W. D. P. Officiant P. Jubilantowi klečejcjm u stolu před Křjstem kropáč, a střjdawě s ostatnjmi pp. Duchownjmi zpjwal:

V. *Adjutorium nostrum in nomine Domini!*

R. *Qui fecit coelum et terram.*

V. *Domine exaudi orationem meam!*

R. *Et clamor meus ad te veniat.*

V. *Dominus vobiscum!*

R. *Et cum spiritu tuo!*

Pan Officiant:

Oremus.

Actiones nostras, quaesumus, Domine, aspirando praeveni et adjuvando proseguere, ut sicut filios Israel ex Aegypto in terram Chanaan promissione sua perduxisti, sic nos per salutiferam Christi crucem ex hoc saeculo ad coelestem patriam pervenire concedas. Per eundem Christum Dominum nostrum.

R. *Amen.*

V. *Procedamus in pace!*

R. *In nomine Domini!*

Amen.

Po dokonané této pobožnosti následující způsobem pohybovati se počal průvod do chrámu Páně: První řad činila školní mládež čistotně oblečená; po ní následoval sbor hudební, pak Duchovenstvo svým pořádkem a způsobem. Konečně P. Jubilant v tažaru a pláští kněžském, a s ním P. Officiant, P. Kanovník Talský, a jiní příslužníci, někteří v pluvialech, jiní v dalmatikách a rochetách oblečených Duchovních. Za těmito náměstek Patronův chrámu toho, pak všickni vznešenější páni, a naposledy lid ostatní zpěvující píseň duchovní. Při vstupu do chrámu Páně zapěl P. Jubilant k oltáři tváří obrácen společně s ostatními Duchovenstvem hlasem žalmovým: Antifonu:

Jubilate Deo omnis terra; servite Domino in laetitia.

A an celý sbor pěvců Žalm 99. hlasem žalmovým zpěvoval, pokropil P. Jubilant ku oltáři dále přikráčce, lid shromážděný vodou svěcenou. Ku konci byla od sboru pěvců celá Antifona opakována; po kteréžto P. Officiant na vrchní stupeň oltáře vystoupil a ptal se

P. Jubilanta twářj k lidu obrácenau, řka: Quid petis venerabilis Sacerdos Dei jubilate?

P. Jubilant odpověďt:

Peto devoto animo divinam misericordiam et anni jubilaei gratiam.

P. Officiant prawil dále:

Deus distributor sapientissimus bonorum omnium in tempore opportuno annum quinquagesimum praecipue sanctificavit. Cum tu venerabilis Pater, hunc Jubilaei annum in sacerdotio et ministerio Summi Sacerdotis Jesu Christi, Domini nostri per Divinam misericordiam transegeris: sane dignum justum et salutare est, ut omnipotenti Deo dignae referantur gratiae, ejusque benedictio salutaris impetretur, ut ad perseverantiam in omni bono ad ultimum vitae spiritum virtute supera roboreris. Ad hanc autem gratiam uberius consequendam necessaria est nobis infusio Spiritus sancti, quam devote imploremus.

Po těchto slowech sestaupil P. Officiant, a P. Jubilant opět zapěl:

Veni sancte Spiritus etc.,

kteraužto pješň dále sbor pěwců s průwodem nástrogů hudebnjch prozpěwował dále. Potom zpjwal strjďawě s ostatnjm Duchowenstwem Pan Jubilant:

V. Emitte Spiritum tuum et creabuntur.

R. Et renovabis faciem terrae!

V. Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum!

R. Et laudabilis et gloriosus in saecula!

V. Benedic anima mea Domino!

R. Et noli oblivisci omnes retributiones ejus!

V. Salvum fac servum tuum!

R. Deus meus sperantem in te!

V. Domine exaudi orationem meam!

R. Et clamor meus ad te veniat!

V. Dominus vobiscum!

R. Et cum Spiritu tuo!

Pan Jubilant :

Oremus.

Deus, cui omne cor patet, et omnis voluntas loquitur et quem nullum latet secretum: purifica per infusionem Spiritus sancti cogitationes cordis famuli tui, ut in hoc jubilaeo te perfecte colere et gratiam tuam uberiores consequi merear.

Deus, qui me peccatorum per totum vitae decursum sola piissima misericordia tua innumerabilibus providisti beneficiis; praesta ut in gratiarum actionem sacrosanctum filii tui offeram sacrificium, et a cunctis semper muniar adversis. Per Dominum nostrum J. Chr.

R. Amen!

V. Ora pro nobis sancta Dei genitrix:

R. Ut digni efficiamur promissionibus Christi!

Pak zpjwal P. Jubilant :

O r e m u s .

Concede misericors Deus, fragilitati nostrae praesidium, ut, qui sanctae Dei Genitricis memoriam agimus, intercessionis ejus auxilio a nostris iniquitatibus resurgamus. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

Potom zase P. Officiant zpjwal:

O r e m u s :

Omnipotens et misericors Deus, qui per Moysen, famulum tuum, annum quinquagesimum observari et jubilaeum nominari jussisti, quique in eodem plenam omnibus remissionem ac libertatem condonans in lege tua perseverantibus largam tuae benedictionis abundantiam promisisti: tribue quaesumus huic famulo tuo Bernardo sacerdotii statum devote celebranti tuae gratiae largitatem, ut qui annum quinquagesimum te donante complevit, omnium peccatorum et negligentiarum suarum, quas in statu sacerdotali ex fragilitate humana commissit, plenariam remissionem et indulgentiam consequatur, tuamque benedictionem obtineat; quatenus in hoc sancto sacerdotali proposito laudabiliter perseverans, et de bono semper in melius proficiens deinceps

ceps fideliter tibi deserviat, et post praesentis vitae militiam ad aeternae beatitudinis gloriam gratosus valeat pervenire, per Christum Dominum nostrum.

R. Amen!

Po této modlitbě vystaupil P. Officiant na vrchnj stupeň oltáře, a položil na neynjžšjm stupni klečjcjm na temeno hlavy rozmarinový věneček, řka:

Esto fidelis servus Domini usque ad mortem; et Dominus dabit tibi coronam vitae; nam qui perseveraverit usque ad finem, hic salvus erit.

Pak mu podal berlu, řka:

Accipe Venerabilis Sacerdos Domini, baculum crucis in adjumentum senectutis tuae. Absit a te gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi per quem de virtute ad virtutem progrediens ad gloriam pervenias sempiternam.

Tu sestaupil Pan Officiant dolů, a zpjwal s Panem Jubilantem i s ostatnjm odpowjdagjcjm duchowenstwem dále:

V. Jubilate Deo omnis terra!

R. Servite Domino in laetitia!

V. Introite in conspectu ejus:

R. In exultatione!

A potom se modlil sám P. Officiant:

O r e m u s.

Clementissime Deus, a quo bona cuncta procedunt, qui singulari mysterio quinquagesimum numerum sanctificasti, dum quinquagesimo die egressionis filiorum Israel ex Aegypto legem tradidisti, rursusque quinquagesimo die post resurrectionem Filii tui adveniente Spiritu sancto legem gratiae cordibus fidelium infudisti: te suppliciter exoramus ut hunc famulum tuum Bernardum sacerdotem, eodem annorum numero in tuo sancto servitio perdurantem propitius respicere digneris: quatenus divinae legi tuae humiliter subjectus, gratiam uberiolem Sancti Spiritus suscipiat et in ea usque ad mortem constanter perseverare valeat. Per Dominum nostrum Jesum Christum, qui tecum vivit

et regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia saecula saeculorum.

R. Amen!

Po této modlitbě zpjwal P. Jubilant s ostatnjmi duchownjmi střidawè:

V. Ne projicias me, Domine, in tempore senectutis!

R. Cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me!

V. Deus docuisti me a juventute mea!

R. Et usque nunc pronuntiabo mirabilia tua.

V. Et usque in senectam et senium:

R. Deus ne derelinquas me!

V. Domine exaudi orationem meam!

R. Et clamor meus ad te veniat!

V. Dominus vobiscum!

R. Et cum spiritu tuo!

Pan Jubilant.

Oremus.

Protector in te sperantium, Deus, sine quo nihil sanctum: multiplica misericordiam tuam, super me famulum tuum, qui se tua protectione muniri expetit, ut in virtute sanctae crucis omnes insidias potestatis adversae superare et in tua gratia fideliter perseverare valeamus. Per Dominum nostrum.

R. Amen.

A opët P. Officiant:

Oremus.

Omnipotens sempiternae Deus, qui annum quinquagesimum non sine mysterio jubilaem adpellare voluisti, eodem onera et debita relaxare, et servitute oppressos libertate donare jusisti: tribue, quaesumus, huic famulo tuo Bernardo sacerdoti toto corde poscenti anni jubilaei gratiam, omnium delictorum remissionem, et culparum suarum relaxationem, ut primae innocentiae restitutus, de virtute in virtutem ambulet, et tandem hujus vitae curriculum emensus, coelestis gloriae jubilationem et in domo tua perennem consequatur mansionem. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen!

Modlitbu tuto dokonaw, wystaupil P. Officiant na wrchnj stupeň oltáře, a pokropil wodau swěcenau Pana Jubilanta, řka: *Benedicat te Deus † Pater, qui te creavit in carne; benedicat te Deus † Filius, qui te redemit in cruce; benedicat te Deus † Spiritus Sanctus, qui te sanctificavit in Baptismo; benedicat te sanctissima Trinitas sacri jubilaei privilegio et omni benedictione spirituali in coelestibus, ut computeris in numerum illorum, de quibus dictum est: Beati qui habitant in Domo tua, Domine; in saecula saeculorum laudabunt te.*

R. Amen.

Po trogjm tomto swěcenau wodau pokropenj zase P. Jubilant wystaupil na wrchnj stupeň oltáře, a pozdwi-hnuw prawice swé nad lidem wěřcjm, dal gím požeh-nánj, řka:

Omnipotens sempiterne Deus, qui neminem vis pe-rire, sed omnes salvos fieri: effunde super hos famulos tuos famulasque tuas gratiam tuae benedictionis; et confer omni-bus fidem vivam, spem firmam, charitatem sinceram, pa-tientiam sanctam, ut in via mandatorum tuorum sic gra-diantur per bona temporalia, ut non amittant aeterna.

Omni benedictione coelesti et terrena benedicat vos omnipotens Deus et misericors Dominus † Pater et Filius et Spiritus sanctus, ut videatis bona Jerusalem et habeatis mecum vitam aeternam, adjuvante Domino nostro Jesu-Christo, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus in saecula saeculorum.

R. Amen! *

Konečně k powzbuzenj křesťanů shromážděných w dů-
tkliwém tomto okamženj a příležitosti držána byla od w.
p. Josefa Kropila, důstogného faráře blučinského duchownj

* Úplný obřad tento proto gsem připogil ku kratičké mé správě cjr-
kewnj, že před očima mage weliký počet čtenářů nemohauojoh sobě
zaopatřiti Liturgiku Hnogkowu, kdežto wšecy podobné obřady ob-
saženy gsau, před očima mage i weliký rozpak, do něhožby dnes neb
zjtra při slawenj Druhotin přigjti mohli, nedostatek tento a potřebu
nadejti gsem se domjwal.

řeč, při kteréžto p. Jubilant s berlau w ruce, a ostatnj duchowenstwo na stoličkách posazenj w presbyterium setrwali. Kdežto výborně pronluwiw o těžkých pracech, o neunaweném konánj a působenj prawého kněze a pastýře wěrného, ne swůg užitek a prospěch, alebrž blaho dušj sobě swěřených před očima magjcjho, a z toho poukázaw na zásluhy a působenj p. Jubilanta, na horliwé konánj geho zpráwy duchownj, w njž také sestárnul, a konečně podotknuw geště gak mnohý kněz geště i w takémto wysokém stárj rád by účinkowal, kdyby mu buď sjly k tomu stačilo, aneb přjlezitosti se dostáwalo; pohnul p. Jubilanta i nás wšech k slzám ljnosti a radosti. Zwlěstě pak tenkrát zachwěly se wnitřnosti, když p. Kazatel poraučege do modlitby Jubilantowy: Geho Swatost, Otce Řjmského, sw. Cjrkew, našeho milostiwého Pána Biskupa, P. Officianta a ostatnj kněžstwo, swé farnjky a přátely; konečně i za milau geho wlast, za w Pánu zesnulé geho rodiče, bratry a sestry, a wšecky přjbuzné gemu se modliti welel, neboť i nám na mysl přišlo potřebné blaho národa našeho, naše milá wlast a i naše giž w hrobě odpočjwagcuj rodiče a přjbuznj.

Po kázanj obětowal P. Jubilant nekrwawau obět mše swaté za sebe samého; a celý kostel ozýwal se krásným sauzwukem zpěwu a dokonale zřjzených nástrogů hudebnjch. Prowozowána byla gedna ze mšj Haydenowých pod wedenjm taměgšjho P. učitelu, genž cjrkewnj hudbau swau nad giné vyniká. Po mši swaté zapěl P. Jubilant: »Te Deum laudamus,« kteréž pak celým hudebnjm sborem prowozeno bylo, načež P. Jubilant swátostj Neyswětěgšj wěřejcm požehnánj udělil, a wykonaw modlitbu, skončil slawnost jubilegnj, a raucho mešný složiw, nawrátíl se týmže slawným a pořádným průwodem sprowozen do přjbytku swého, kdežto žádný z přjtomných upřjmné želánj swé gemu přednesti neobmeškal.

Úplně skončena byla slawnost tato básnj, giž gsme P. Jubilantowi od nás z weliké uctiwosti wěnowanau při obědě přednesli. Zněla následowně:

Strašnj se všech ze stran wichrowé zdwjhagj
 A nebe se černau zastřelo oponau,
 Gak draci z propastných bran se wydjrągj:
 Zuřj slewy diwé, s tlamau rozgedenau:
 A u prostřed wlnstwa na člunu paluby
 Stogj plawec s weslem, se žiwly zápasj
 Gako lew; ač moře nad njm se wlnobj,
 Nebledne úzkostí, — hrom, blesk ho neděsj.

Hrom, blesk ho neděsj, nebf widj w šjrych tmách
 Kmitánj naděgné swětla západnjho:
 Že zase poplawe w ukrotěných wlnách,
 We poklidu Božském nebe blankytného.
 I zas bylo ticho, — gemný wětrjk duje
 A plawec pozýrá k nebi hwězdatému;
 A w poklidu Božském tichau wlnau pluge
 Člun poslednj pauti k cji určenému.

Tak i wěku *Twého* člun poplawe tiše,
 Po lehaunkém praudu Twých šedin poswatných;
 Ruka nesmrtelná giž twé heslo pjše:
Mjr, slast, spokogenost časůw blahodatných.
 Seraf nadhwězdny utonaut ti nedá,
 Wšelikau z twé cesty odwrátj záwadu;
 Nechť hromy bigj, swět se bořj — padá —
 On tě ochránj w bezpečném průvodu.

Blaze *Tobž, Kmete!* žes wywáznul šťastně
 Z útoků záhubných zlosti swatoborné;
 Že gsi neutonul w zteku wlna newčasně,
 Dožils doby této kněžstwjm zaswěčené.
 Tototě ta hwězda, genž značila cestu
 Na blankytu hwězdném, když tmy zahalily
 Swět; a slunce slastné Twogjmu žiwotu
 Když mračna pošmaurná trampot zawalily.

Ty gsi se zestárnul. Jako wěky dáwné:
 I twé praudem časů utonuli dnové,
 Nebe rosau bjlaw gako kwjtko garné.
 Twé pokrápěj týmě. Twj blaženj snowé
 Giž se nenawrátj; garo twoge zhaslo;
 Ani ti wjt bude wěnce letnj zora.
 Nermuť se, že slunce twé mladosti zašlo,
 A že gegj rúže kryge ledu kůra.

Nermuť se, gestliže sbořené we rumjch
 Widjš twých naděgj, taužebnosti chrámy;
 Neb stárj, mladost gsauť na wáhách rowných,
 Narozenj a smrt; stupně mezi nimi.
 Nuž gen přistup bljže, přigmi berlu złatau,
 Podpjrey se o nj na pauti poslednj;
 Potwrd' přjsahau wěrnost Kristu swatau;
 Weslug na wesmjru, *Pautnjku welebnj!*

Weslug gako wjtěz s břěčťanem zeleným
 Pod praporcem Spásy swěta ztraceného,
 Až Genius Bžský zelenem mirtowým
 Owěňej tě u bran přjstawu wěčného.

František Ser. Schmid.

Kratičké nastjněj žiwota kněze apoštolského.

Od

Wáclawa Štulce,

kněze a duchownjho zpráwce w ústawu pro dospělé newidomce u sw. Rafaeľa w Praze.

Každý prawý kněz katolický gest zagisté, ať swět,
 co mu libo, řjká, netoliko okrasau, alebrž i dobrodincem
 čłowěčenstwa, důstogným, aby se we wděčné paměti lid-
 ské wůbec zachowala památka geho. Takým knězem důstog-
 ným, prawau perlau Cjrkwe Bžj, byl tichý, apoštolský
 slúha Páně P. *František Ser. Schmid*, infulowaný kanownjk,

kantor hlavnjho chrámu Páně u sw. Štěpána we Wjdni, řádu Leopoldowa rytjř, domácj prélat Swatěho Otce a radda konsistoře arcibiskupské. W měsijci Lednu teprwé uplynul tomu rok, co dokonal bohabogný tento služebnjk Hospodinůw krásný a práwě požehnaný žiwot swůg. Hlas Božj powolal ho w radost Pána geho; on pak zůstawil po sobě, nýbrž předeslal před sebau tolik uslechtilých skutků křesťanských, že směle daufati lze, že našel dokonalé milosti před trůnem Slitownjka nebeského. Nám dostal se otcowskau pečliwostj Neydůst. Knjžecj Milosti Arcibiskupa Pána, prostředkem w. d. redakcj Časopisu našeho nekrolog apoštolského kněze Božjho.* Kladauce z něho kratičké nastjněnj do Časopisu našeho, kogjme se milau naděgj, že se tudy weledrahým čtenářům geho a milownjkům prawé cnosti zawděčjme.

Uslechtilý a zbožný tento slúha Kristůw, *František Ser. Schmid*, narodil se dne 23. Čerwence l. P. 1764 we Wjdni na předměstj Switowském (Lichtenthalském). Nábožnj křesťanštj rodičowé, usilugjce duši swěrenau sobě odchowati nebesům, všemožně pečowali o to, aby w prawé bázni Božj, genž gest počátek maudrosti, odrůstal drahý gedináček. Bůh neostawil bez požehnanj swaté péče a snahy gegich. Záhy zagisté otewřelo se, gako kwjtek rannj rose, čisté srdce a duše newinná synáčka gegich a blahodarné moci milosti Božj; záhy poznal tichý mládeneček šalbu a marnost swěta, bystrau myslj pronikl mámiwý lesk i všeliké úklady geho a dušj swau tjm wřelegi přilnul k Bohu, k Otci wšj swaté láskey. Za neywětšj štěstj na swětě i po smrti sobě pokládáge slaužiti Pánu, celý zahořel žádostj, aby, we stawu kněžském oddati se směl milostiwému Hospodinu nebes i země. Otec zámožný mile rád činil potřebný náklad na študia: w krátce ale nebylo ani toho nákladu třeba. We srdci zbožném tichého mládence rozbila swatá pokora stan swůg: nehledage we swětě ničehož ustanowil sobě wraucj František wedlé příkladu

* Nekrolog tento napsal, gakž doslycháme, opravdowý chowanec w Pánu zesnulého, zbožný a wýtečný a důstogný kanownjk Wjdenšký p. Zenner.

swatého patrona swého, opustiti swět a w řeholi téhož Swatého Bohu poswětiti žiwot swůg. Nábožnj rodičowé owšem nečinili překážek synowi we swatém zámyslu tomto: tjm celegšjm srdcem oddal se w zbožném nadšenj mladý Schmid nowému powolánj swému. Mile uplynul mu tuhý nowiciat; nebo což nesnadného můž býti čisté pokoře a horliwé lásce Božj — ctnostem, kterýmiž se od dáwných let napořád krásněgi šlechtilo srdce geho? — Oswědčiw, že hoden obraného powolánj w řeholi, obrátil se k Študijm filosofickým, až i prwnj rok studij bohoslownjch dokonal, bera se přjmo k účeli swému. Tu však Pán na cestě geg zastawil, kroky geho ginady obrátil. Známo totiž dosti dobře, gaké walné změny za panowánj slawné paměti cjsaře Josefa II. wůbec djti se počaly, anzi koho tagno, kterak toho času den po dni wjce ubýwalo naděge řeholnjkům k gakému koli znamenitěgšjmu působenj, anobrž i zdálo se, že w krátce bude po klásterjch weta. Tyto okolnosti a negistá budaucnost, gešto práwě wzcházela, uwedly poněkud nastawagcjhо řeholnjka na rozpaky. On se totiž naučil we škole Kristowě pohrdati owšem í swětem i marnostmi, půwaby i statky geho, tak že nic takého nemýlilo myslí a srdce geho. Než práwě w tomto tichém pokorném srdci plápolal oheň swaté, čisté lásky; i kohož tagno, že z nj zaněcuge se duše wraucj taužebnostj, působiti platně a pracowati snažně o spasenj bratrj? Oduď počaly wywstáwati kalná mračjnka nad žiwotem geho w oblíbené řeholi. Neušla gakási tato změna bedliwého oka swědomitého zpráwce klášternjho, kteréhož ctíl wděčný Schmid gako prawý syn druhého otce: i genuť se zdálo, žeby naděgný Schmid, ostana w řeholi, za těchto časů ztrátau byl pro cjrkew Božj. Důležitý, mohútný to podnět pro kněze-katoljka, aby gednal! I nemeskal zkušeny řeholnjk důwěrně obgewiti to wýtečnému nowáčkowi, radě mu snažně, aby opustiw klášter a stana se knězem, oddal se djlu apoštolskému na winnici Páně; tam žeň že hogná i dělňjků třeba. Mladé srdce, genuž klášter widěl se býti zemj zasljbenau, arci se z počátku zpjralo; rozwaha, rozumn

wsak nutily uposlechnauti maudré rady: zdárný následownik Sw. Františka wyšed z klásteru, wstaužil do generaljho semenišťe we Wjdni. Swatého cjele nespaušťege ani z oka, prospjwal tu naděgný slúha Božj w ctnostech křesťanských i bohataul známstj wjry, drahými to poklady učenj Páně, až posléze l. P. 1788 dne 9. Listopadu poswěcen gest na knězstwj. Sotwa byl nowý tento kněz Páně poprwé ney-swětěgšj obět nowého zákona přinesl Hospodinu, giž se ubjral k hlasu wrchnjho pastýře swého, arcibiskupa Wjdeňského, do Probstdorfu, aby tam konage djlo Božj hlásal ewangelium, šťepowal i utwrzowal swaté králowstwj Krista Pána i Spasitele swého. Neutagj se město na hoře: nebylo tedy lze, aby knjžete arcibiskupa a kardinala Kristofa hraběte Migazziho tagna zůstala neunawená horliwost, wraucj tichá zbožnost, a swatá swědomitost přjkladného kněze, kooperatora Probstdorfského. Prohljžege pak swědomitý biskup k rozkazu swrchowaného Pastýře dušj našich, nemeškal swjci postawiti na swjcen, a ustanowil horliwého nábožného kněze Schmidu neyprwé kantorem při stolečném chrámu Páně, a pak čtyry léta na to, spiritualem we swém semenišťi arcibiskupském.

Neoklamal se zdárný nástupce apoštolský we swém wolenj: kněz, gehož byl obral za otce duchownjho dorůstajcjh knězstwa, hoden byl cele důwěry této. Než wyteoný muž Božj předobře cjtíl, gaké swaté břjmě se mu na ramena skládá: hlas biskupůw byl mu rozkazem poswátným, poslušenstwj swatau powinnstj knězskau. Prwé wsak než se podwolil důležitěmu tomuto úřadu, po tři dni radil se s Bohem, trwage na modlitbách a swatém rozgjmánj, až posléze oswjcen od Otce swětel, ustanowil se, gjtí za spirituala do semenešťe knězského. Přigaw na se z pauhé lásky k Bohu důležitý tento úřad, odřekl se na prosto wšeliké odplaty časné za nowé práce swé, přestáwage na tom, co mu dosawádnj stanowišťe geho na wýžiwu podáwalo. Čjm upřjmněgi čest Božj hledal, tjm hogněgi mu Pán požehnáwal. Nelze nám tu ale o blahé aučinnosti geho, gak by se arci slušelo, šjřiti slow: a wsak přigde hodina,

kdežto zřegně to ohlásej před milostiwau twářj Božj a oblžcegem weškerého swěta ti blahoslawenj, kterým se dostalo takého wůdce na předsjni swatyně Božj. Slowa swatého Pawla žila w srdci a gewila se w žiwotě prawého kněze Schmida : on byl chowancům swým příkladem žiwaucjch ctnostj, opravdowým wzorem kněžského žiwota ; on budil w nich slowem žiwé, něžné lásky a milostnostj otcowskau, nelžčenau nábožnostj a bezúhonnostj mrawnj podobné city, zámysly a skutky. Duše gehu podobala se láskau miláčkowi Páně ; on pak celý byl gako Nathanael, genuž se i z očj srdečná otewřenost a upřjmnost neošemetná zářila ; on byl muž wjry a naděge, nepřestáwage wěřiti a daufati ani tehďáž, když mrákota duše mocj swau zastjrala. Kde mu bylo gednati s chybugjcjmi, býwal sama tichost, majrnost a gemnost. Wzal-li si k němu kdo útočisté, byl mu upřjmným přjtelem, rádcem i wůdcem ; weškerému pak žakowstwu kněžskému pewnau podporau a gistau potěchau, dobrotiwým otcem a maudrým učitelem žiwota. A na tomto krásném požehnaném stanowišti stráwil přjkladný kněz tento 12 let w ustawičné práci nesa se zbožnau swědomitostj, nemalé břjmě swatého úřadu swého.

Nad to byl také rok ředitelem alumnatu, a tak dwogj zastáwage úřad, w obogjm osvědčil se býti wěrným služebnjkem Božjm.

Po tolikoleté práci slušna byla by odměna. I přemýšlel také skutečně laskawý knjže arcibiskup *Sigmund* hrabě z *Hohenwartu*, kterak by uznalost swau progewil zaslawilému spirítualowi semenišťe swého. »Kterak se odměnjm Wám,« tázal se ho, an dosawádnj úřad swúg opaušťel, »za ty mnoholeté služby? — »Nebyli bychom položili sem tu otázku, kdyby odpověď zaslawilého kněze nebyla důkazem opravdowé pokory gehu. »Nic o tom,« prosil nábožný Schmid, »genom mne račte Milosti knjžecj nechati koope-
ratorem při arcibiskupském chrámu Páně.«

I stalo se, gak si žádal, a tau dobau začjnná také blahoslawená doba tiché gehu zpráwy duchownj. Gsa swědomitý zpowědnj a neunawený missionář chudých, nemoc-

ných a věznů, gsa bedlivý, k duchownjm potřebám swých bratřj prohlédagjcj, spisowatel, snažil se wšelikým obyčejem o rozmnoženj králowstwj Božjho. Zpovědnice byla mu kazatelna; tichý, gemný láskyplný a wěhlasný Sw. *František Salesský* wzorem, a láska Kristowa duchem, kterým se řjdl, hwězdau, za kterau kráčel. Gako druhdy Sw. *Pawel*, usilowal i Schmid wšechno býti wšechnem, aby wšecky zjskal Kristu. Tau měrau nabył také důwěry u chudých i u boláčů, u sprostých i u wzácných, we wšech třjdách a okresjch lidské společnosti: wznešené osoby měly geg za zpovědnjka, knězi za rádce swědomj, řeholnjci a panny klášternj za duchownjho wůdce swého, wěznové pak a na smrt odsauzenci nezřjodka welebjawli Boha, pakli Schmid se gim stal poslem, nesaujcjm útěchu, a hlásagjcjm slowo smjru s Bohem, ewangelium spasenj. Mnohému z těchto poslednjch dostalo se skutečně tohoto štěstj. Apostolský kněz Božj mage srdce zanjcené láskau opravdowau křesťanskau, docházjawl do bjdných přjbytků lidských, do ústawů a špitalů weřegných i do nemocnic, aby chudým zwěstowal ewangelium toho Pána, který přišed na swět chudým býti a chudé *bratry swjmi* nazwati ráčil. Negednau odwážil se při tom i žiwota; za to wšak dobył sobě před Bohem i u lidj krásného a wyznamného přjgmj: *putujcjcj apoštol chudáků*. Gako měl péči o chudé, rowněž pécowal i o wězně. Nabyw obzwláštjnjo k tomu dowolenj, nawštěwowal po mnohá léta každau neděli smutné žaláře, aby i těm, gešto seděli w temnostech a stjnu smrti, rozswjtil swětlo Ježjše Krista. A wšak netoliko w žalářjch alebrž i na cestě k poprawišti býwalo wjdati apoštolského kněze, an ruky laskawé podává odsauzenci, aby geg udržel od pádu do propasti záhuby wěčné, a postavil nohy geho na skálu spasenj. Že pak tyto snahy geho nebyly snadné leč důležitě nemálo i těžké, samo sebau zgewno. Wěrný kněz Božj wěděl wšak, u koho hledati pomoci, posily a poženánj. Kolikrátěkoli se chystal na cestu do žaláře, pokaždé zašel prwé do neyblížšjho některého chrámu Páně, modle se ku Spasiteli za sebe, aby mu prawé slowo na gazyk dáti

a za ubohé wězně, aby ge ku poznánj hřjchů i k opravdowé kagicnosti přiwěsti ráčil. A tak začjnal každau práci pro Boha i s Bohem: on zagisté neměl slowa Páně: „Beze mně nic nemůžete,“ wštjpená toliko w paměti, gemu byla duchem i žiwotem duše i skutků geho. Prawá láska neostáwá nikdy bez blahých účinků a aučinná důwěra w Boha nemůž býti zahanbena. I stůg zde na oswědčenj známé té prawdy aspoň gedna udalost z bohatého žiwota ušlechtilého kněze Páně. Přihodilo se, že powěstný geden zločinec dán gest do žaláře, kam apoštolský Schmid bedliwě docházjwal. Známa byla zatwzrelost ubohého zlosyna; hluboko i daleko byla zabředla w neprawostech duše geho. Láska wšak nezaufá. Muž Božj a s njm i giná mnohá křesťanská duše gali se modliti srdečně ku swrchowanému Slitowujku, aby, mage srdce lidská w moci swé, gako prameny wod, sám zgednal přjstup k zawřené duši, a obměčlil zatwzrelé srdce urputného nešťastnjka. A hle! modlitbu živé důwěry a lásky neoslyšel Hospodin. Zločinec dostal se o něco bljžegi k mjstu, kdež pobožný kněz náboženstwj Kristowu učjwal. Znamenage to horliwý apoštol, pozdwihl srdečného hlasu swého, až i pronikl k uchu samého nešťastnjka. I zamýslege maudrý slůha Božj zjškati duši zahynulau, ustanowil *tělem* k nj si zgednati cestu. Odcházege ze žaláře, zůstawił tu řečenému wěznowi dárek pro milé občerstwenj. I přišel opravdowý kněz Kristůw po nedlauhé době opět do žaláře, a hle! kterak se zaradowala zbožná duše geho, když ubohý zlosyn sobě žádal mluwiti s njm; kterak blahoslawil Hospodina wěrný slůha Geho, když se mu pošťestilo, žiwau mocj slowa Božjho probuditi, zkrjjsiti a na nowo obžiwiti duši zastřenau mrákotami newěry, zprzněnou krwj neprawostj!? Darma bychom se pokaušeli, neumělým pérem swým wypisowati nebeskau rozkoš takowé hodiny: blaze tomu, kdož okusil radosti podobné angelské, přinášege owečku zahynalau opět k stádci a do owčince nebeského obžiwitele a pastýře! A wšak apoštolský Schmid nezapomenul pro radost upewniti we srdci obráceného zločince blahau moc prawdy Božj. Aby

totiž nowému kagjcnjku tjm snadněgi slowo spasitelné w paměti se udrželo, kaupil pečliwý otec duchownj abecedu, naučil wězně čjsti, a tak učinil žločince upřjmným učedlnjkem Ježjše Krista, toho milostiwého přjtele kagjcejch hrjšnjků. Takowá byla neunawitelná láska opravdowého tohoto kněze Páně, a však neohrozenost gehu nebyla menšj. Stůg pak tu též na důkaz následugjcej přjběh. Za smutných časů, když Francauzowé opanowali Wjdeň, odsauzen i weden gest na smrt horliwý vlastenecký geden měštěnjn Wjdeňský. Žalostná powěst o krutém tomto počjnánj mocného wjtěze rozletěla se po městě. Sotwa že zaslechl nábožný kněz truchliwau zpráwu, giž se táže s myslj bolestnau, doprowázj-li kněz nešťastného, wěrného vlastence. I nemešká děle na mjstě; plana láskau i posilněn duchem Božjm letj w onu stranu, dere se zástupem dwogjch wogáků, krotj prudký wztek gegich gemným hlasem swé lásky, neustává prositi, až mu powoleno, podati wšecku útěchu a poslaužiti wšelikau milostj swaté wjry wěrnému poddanému, na smrt se beraucjmu vlastenci. — Hle také owoce wydává, takau sjlu plodj prawá láska křesťanská!—

Giná role, na které táž láska, týž duch přjkladné horliwosti kněžské blaze působil, byla *literatura*. Hogné totiž a krásné owoce modliteb, čtenj a rozgjmánj, natěžené w alumnatě, skládal swědomitý služebnjc Božj w rozmanitých spisech a knihách wzdělawatelných, gichž se do 30 počjtá. I pokládal to horliwý apoštol tjm spjše za powinné, poněwadž mage prsy slabé, slowa Božjho kázati nesměl. Liternj djla gehu gsau wšelikého druhu: wesměs gadrná, žádné galowé a plané. On sepsal důležitau knjhu pro wšecky stawy wůbec: Křesťansko-katolickau knjhu domácj; — Průwodce na cestách; — Žiwot Krista Pána; — Žiwoty Swatých; — Návrat k Bohu; — Modlitby pro katoljky; — Úctu Panny Marie. — On wydal giná djla pro gednotliwé stawy zwlášťe, gakož gsau: Modlitby a wzdělawatelné knjžky pro mladé křesťany, pro katolické křesťanky, pro študugjcej; pro duchownjky; — pro wogáky; — pro

městany; pro řemeslníky; — pro služební; — pro lid wenskowský, pro nemocné a pro vězně. *

Wydáwage rozmanité a prospěšné spisy tyto nehledal owšem výborný následowník Kristůw ani cti a sláwy před swětem, ani gakeho giného zisku mimo vzdělánj křesťanské a spasenj dušj.

Wydáwal knihy ty bez gména i štědre ge rozdáwal, kde komu takým darem prospěti daufal. Tak to uči- nil s latinskau konkordancj pjsm swatých, s latinským katechismem i s Concilium Tridentským, kteréž rozdarowal mezi duchownj; neginák s řeckau modlitebnj knjžečkau, kterauž do Řecka, s anglickau, kterau do Ameriky poslal. Podobně stalo se i s knjžkau pro vězně, wogáky a nemocné, kterými káznice a nemocnice, ginými opět wogáky podělití hleděl. Musjť pak se pohnauti srdce, powážjme-li, kterak modlitebnj knjžečku pro wogenský staw tēm, kterýmž gi byl přisaudil, dodati se snažil. Ne zřjodka wyšel sobě ctihodný horlitel o spasenj duše někam do města, práwě když se do deště dalo. Široké kapsy talaru swého mage naplněné knihami, zamjřil tu i tam ke strážnici, žádage pak, aby se před litým deštěm uchráníti směl. Důwěrné prosby gehu nebylo lze oslyšeti, a tu začjnal apoštolský kněz apoštolské djlo swé. S přirozenau snadnostj a přjwětíwostj dal se neyprwé s přjtomnými wogáky do řeči, na to kořenil poznenáhla wljdně a opatrně milau rozmlawu semo tamo důmyslným slowem, spasitelným ponapomenutjm, a posléze poděliw gako na poděkowánj ochotné wogáky knjžkami, s radostj srdečnau domů se nawracowáwal. Wěda wsak, že ne na tom dosti; aby se rozs- jawalo, nýbrž aby se též ugalo i zrostlo sjmě prawdy Božj, i wykonaw, seč gest člowěk, důwěrně wzywáwal Boha za mílost a požehnánj, aby slowo spasitelné k žádaucjmu zrůstu

* Některé tyto knjžky wyšly i w latinské, wlašské, francauzské i anglické řeči. Knjžka pro wogáky, kterauž nyněgšj Oteo swatý, Řehoř XVI. též i we swém wogště zawedl, přeložena gest netoliko do wlastiny, alebrž a to se nás neywjoe týká, též i do drahé řeči najj české i polské, gakož i do maďarčiny a franciny.

přivésti ráčil. I neklamala geg žiwá důwěra w pomoc Božj. Hospodin žehnal až ku podiwu šlechetné usilowánj kněze swěho na poli liternjm. Džla geho wětšj částj po několikráte wydána, stala se tisjícím drahým pokladem, i po dlauhé časy budau tisjícím pramenem útěchy a spásitelných naučenj, oswěcugjce srdce swětlem wjry a rozněcugjce w nich swatý oheň lásky k Bohu, lásky ku prawdě a ctnosti. A toho práwě wyhledáwage o takowauto odměnu pracj swých liternjch prosjwal všemobaucjho dárce všech darů dobrých. Kolikrátekoli něco podobného podniknauti zamýšlel, pokaždé obrátil se nejprwé k swrchowánému Otci swětel, wzywage o pomoc a swětlo s hůry, aby mu ničehož z péra newyšlo, což by na ugmu bylo přesné čistotě swaté wjry katolické, aneb což by nebylo ku rozmnoženj sláwy Božj, k opravdowému prospěchu i ku spasenj wěřjcejch. Při každé podobné práci putowáwal po třikráte do některého chrámu Páně na předněstj; při všem co psal, tanulo mu wždy na mysli wyřčenj Spásitelowo: Každé štjpenj, kteréhož neštjpil Otec můg nebeský, uschne.

Tak swědomitě pečowal apoštolský kněz Páně o rozšjřenj králowstwj Božjho!

Giž na hoře praweno, že horliwý a neunawitelný slúha Hospodinůw nehledal ani cti ani gake giné odplaty za blahoděgné práce, za šlechetná usilowánj swá. Ač wšak nehledal před swětem odměny nižádné, předce se neminul s nj. Krásná powěst, příkladný apoštolský žiwot a mnohé ty zásluhy o cjrkew i o wlast obrátily dosti záhy zřetel cjsaře *Frantška* na tichého *Schmida* a tak powýšen gest wytečný kněz a nábožný otec tolikerych dušj za kanownjka při chrámu Páně metropolitnjm we Wjdni. I zaradowali se z této krásné uznalosti cjsařské všickni, kdož wěrného slúhu Páně znali; potěšil se a neljčenau radost listem srdečným wygewil mu šlechetný knjže arcibiskup tehdegšj p. *Leopold* hrabě *Firmian*. Schmid gediný se mnoho neweselil. A hle! giž nowé dostáwalo se mu odměny a pocty. Arcibiskup nedage nic na zdrahánj zbožného kanownjka,

po roce ho powýšil na uprázdněné důstogenstwj infulowaného kantora stoličného.

Přiházjwá se, že nowé důstogenstwj dáwné mrawy měnj; toho však nic nebylo u Schmida: pocta i důstogenstwj neproměnily ani o poznánj geho powahy a rázu; infulowaný prélat zůstal tichým, zbožným otcem Schmidem. Nepokalená, gasná wljdnost, laskawost srdečná, a přjwětíwost pokorná gewily se při něm, gako druhdy; tauž wljdnostj pozdrawowáwal i nynj každau děwečku, každé djtě, gakauž gindy při něm weždy znamenati lze býwalo.

Giž pak promluwiwše, ač dosti stručně, o weřegném působenj a stanowišti kněze Božjho, k domácjmu, osobnjmu žiwotu geho maličko se uchylme. I byl-tě tento žiwot geho domácj opravdiwau zářj a žiwým odbleskem wni-ternjho dušewnjho, w Bohu ponořeného žiwota geho. Bázeň Božj byla u něho počátkem, plnostj a korunau prawé maudrosti, kterau se stkwěl; ta krásná slowa: Pane, bud' wúle Twá! gež při každé přjležitosti pronášjwala ústa, hluboko byla zakořeněna w srdci, a nikdy mu newycházela ze zbožné mysli geho.

Tento pak byl obyčeg a řád geho každodennj. Wstáwage záhy z rána konáwal kleče rannj modlitbu swau a neginák i wečernj; mši swatau slawjwal každého dne w kostele, a teprwa dvě léta před smrtj počal gi slaužití w domácj na to zřizené kapli. Odpoledne chodjwal nawštjwit Neyswětěgšj Swátost oltárnj. Ráno se oddáwal na duchownj čtenj a nábožné rozgjmánj, anobř i při obědě čjtáwati něco spásitelného nawykl. Poslušen hlasu matky cjrkweswaté, wykonáwal bedliwě a swědomitě cjrkwenj hodinky a modlitby kněžské. Mage na mysli slowo apóstolowo: Duchem obnowte se i myslj; wěren napomenutj cjrkweswaté Božj, řjdě se přjklady Swatých, a častěgi posilowáwal se na samotě duchownj k poswátnému powolánj swému. Tyto a podobné powinnosti kněžské neodbywáwal ale nikdy genom na polo, bez ducha, bez chuti; zbožná duše geho nepokládala gich sobě za břemeno, nýbrž za milau potěchu, a žádaucj občerstwenj. Přjgmáwage swatost sw. pokánj dosti

z husta, nikdy toho nečinjal z pauhé gakési zmalomyslnělosti, alebrž že sobě swědomitě žádal, každé byt i sebe menšj poškrvny, přiřetjm swatosti této z duše setřiti, božské milosti hogněgi nabyti a swaté věci konati swatě. I hleděl w tom ohledu zprawiti se wedle zamilowaného wzoru swého Sw. Františka Sal., radjwagjcjho kněžjm swé diecese, aby za měsyc dwakráte swátost pokánj prigjmawali. Bylo-li mu w duchownj zprávě gji k chudým a nemocným — a ty práwě, byt k nim bylo sebe dál, ochotně a bedliwě nawštěwowal, — zacházjwal přede wšjm někam do kostela, poklonu wzdát Spasiteli swému w Swátosti neyswětějšj. Prwnj nawštěwa, řjkawal, náležj Bohu swrchowanému, skrytému na oltáři. Čtwrt hodinky w kostele před Bohem za wjce stogj, než tisjce giných. — Rozmluwy gehu býwaly přeptěšené a spasitelné; maudrost, kterauž oplýwala i k nebi se nesla duše gehu, přeljwala se we srdce rozmlauwagjcjch, sám pak wáźjwage wše na wáhách swatosti, znal se na tom wýborně, wstěpowati podobné smýšlenj do myslj a dušj lidských. Ne tak snadno minul se kdy s účelem swým. Wšelikau zagisté swědomitostj snažil se o to, aby wšeliké baženj a podnikánj zpraweno bylo podlé wúle Božj: slowo Spasitelowo býwalo mu prawidlem. I kterak lze poblauditi člověku, gešto se bére za tjmto nebeským wúdcem? —

A wšak čemu přede wšjm giným we škole Kristowě se naučil, byla *láska*. Že pak i welikými ginými ctnostmi se stkwěl, snadno lze se sobě domyslit: kde matka, tu býwaj též-i dcery, kde láska panuge, tam i giné ctnosti mile se uhostj. Odtuď ale též to pošlo, že we wšj powaze nábožného kněze wyššj gakýsi půwab každého gjmal, kdož se koli k němu přibljžil. Neb což medle muž wjce powznesti powahy lidské než prawá ctnost a láska, gešto samy gsau swrchowanau okrasau samého ráge?

Láska pak byla duchem duše Schmidowy, pokora tau zlatau páskau, gjžto wše k sobě pautal, a obě tyto přednj ctnosti, gewjcj se w žiwotě gehu, byly gemné gakési blesky přeutěšené milostnosti křesťanské. Nikdy nebywalo geg

slyšeti mluwjcjo o chybách lidj nepřjtomných. Přibódilo-li se, že by někdo giný před njm zlehčowal bližnjho, uměl se kněz Božj výborně uhnauti takowému pokušenj. Neza-
hanbiw mluwjcjo, řeč mimo nadánj buď na něco giného obrátil, aneb aspoň mjrně podotekl některé okolnosti, kterými skutečná chyba se poněkud zmenšila, aneb chybugcj náležitě při cti se uhágil. Osprawedliw, — omluw, — mlč; — bylo mu zlatým prawidlem, kteréhož nikdy s očj nespau-
stěl, kolikrátekoli mu bylo mluwiti o poblauzenjch lidských. Miluge bližnjho, milowal ho láskau neošemetnau, srdečnau, upřjmnau. On se bedliwě chránil, haněti někoho pokud toho powinnost newelela, a střežil se chwáliti, bránilo-li swědomj. Kterak upřjmně milowal bratry, zvláště se gewj-
walo, když něco dobrého bližnjmu prokázati lze bylo. Tehdy oplýwal radostj newyslownau. Proniknut citem swatým uwrh se na kolena, wraucj modlitbau djky činjwal Ho-
spodinu, že milosti Swé otcowské djtkám Swým propůg-
čowati ráčj. — Newšednj podporau lásky, anobř neod-
stupnau družkau gegj gest. wděčnost: nemohlať tedy ani u nábožného, láskau oddychajcjo kněze chyběti. A w sku-
tku gako láska nikdy newypadá, rovněž tak newyhasjnala nikdy wděčnost w ušlechtilém srdci geho. On se modlj-
wal často i wraucně za wšecky, gešto mu gakékoli dobro-
dinj byli prokázali: on pamatowal žiwau modlitbau srdeč-
nau na wšecky duchownj přátele a předstawené swé, žiwé i mrtwé, obzvláště pak to činjwal na den gmenin aneb umrtin gegich. I nechtěge nikdy na ty drahé zapome-
nauti, zapsal sobě gmena drahých těch dušj do zvláštňj pamětnice. Neobmeskáwal pak zbožné powinnosti této ani w pozdnjm wěku swém, i tkwěla mu památka tato tak hlu-
boko w ušlechtilé duši, že do šedého stáří na wšecky sau-
druhy, přjzniwce a dobrodince za let mládeneckých zpom-
jnáwal. A podobně modljwal se též i za wězně w žalá-
řjch, které nawštěwował, za odsauzence, které na popra-
wiště prowázel, obzvláště ale za wšecky ty duše, kterým byl rádcem duchownjm a zpowědlnjkem.

Než marná i planá-tě láska, pokud na slowech pře-

stawałojc, Bohu libými skutky gewiti se netaużj. Leč právě těmi osvědčował nábožný kněz Páně wraucj lásku slow a modliteb swých. Byltě zagisté štědrý a dobročinný nad pomyšlenj. Potřebný uchyliw se k němu o pomoc, nenačazel u něho samé toliko ucho a srdce, nýbrž i ruce otewřené. Ne tak snadno bylo by wyčjsti hogné ty důkazy láskyplné dobročinnosti: než nagdeme ge gednau zapsané slzami wděčnosti do knjhy žiwota. — Každý rok rozdal znamenité množstwj kněh mezi nowě poswěcené kněžstwo, anobrz zřjdl i zádušj, z kteréhož by se gim též i po smrti geho užitečných we zprávě duchownj spisů poskytowno. K mladým kněžjm nesla se pak duše geho se zvláštnj gakausi péčj a láskau. Gim totiž odkázal gměnj swé na ten způsob, aby se úroky z uložených peněz nowě wyswěceným kněžjm pokaždé, prwé než se rozegdau na winnici Páně, každému wedlé potřeb geho, rozdaly. Gaká ušlechtilá, wěhlasná duše wyswitá giž i z tohoto gediného odkazu! A gak mnohý nešťastnj, s njmž se byl Schmid w žaláři seznámil, okusil a posud, okaušj owoce lásky kněze Páně, kterýž mu — ač potagj — wyžiwu na wšecy bu-
daucj časy opatřil a pogistil! — Taká účinná wšestranná i čistá byla geho láska.

Ne menšj wšak byla hluboká ta pokora, kterau prawý slúha Kristůw lásce swé wytečné gakési okrasy a záře nebeské dodáwal, utěšenau tuto ctnost pronásege we wšem gednánj swém. Ačkoliw newšednjch dobyl si na swětě o králowstwj Božj zásluh, předce měl se za nepatrného a chatrného, pokládage gako za nic mnohé to dobré, kteréž byl způsobil. Ginak owšem nemohlo téměř u něho býti. On mjwal na mysli ustawičně genom to, co by prowěsti se mělo, a co se mu geště nepowedlo, djwage pak se na sebe, zhljžel se prwé bedliwě w zrcadle slowa Božjho, řkaucjho: Tak i wy, když učinjte wšeccko, což wám přikázáno gest, rcete: služebnjci neužitečni gsme, což gsme powinni byli učiniti, učinili gsme! — A tak mu owšem nemohlo téměř přicházeti na mysl, aby se měl za wyteč-
něgšjho nad giné, nýbrž on wáżjwal swědomitě dobré skutky

gíajých lidj, mage za to, že mu Bůh proto widěti ge dáwá, aby pak tjm horliwěgi o dobré obecné a uslechtěnj sebe samého usilowal. Čjm wšak méně dobrého on sám při sobě znamenal, tjm wjce ho widěli druzj lidé, a tudjž nenemohlo minauti, aby na wšech stranách i u wšech stawů se mu nepodáwalo důkazů hluboké wáznosti a úcty. On ale, wšecek nadšený Bohem, nezůstawił w srdci swém žádného záhybu, kterýmž by se zažjrawy a záhubný rez pošetilého w sobě samém oblibowánj we hlubinách duše nasaditi mohl: u něho pronikla pokora wšecku duši a wšecky skutky geho, a sice tak, že ani sáři pokory swé sobě powědom nebył. Wšelikau pak poctu a chwálu zásluh swých dokonale ukryti uměl. Chtěl-li kdo se do řeči dáti o zásluhách geho, zdaleka giž se mu wyhnul a wšemožně hleděl wše odwrátiti a odstraniti, což by o poctě nĕgaké, gemu činěné, swědčiti mohlo. Slowa Dawidowa: »Ne mně, Hospodine, ne mně, ale gměnu Twému wzdey chwálu!« žila i ozywala se ustawičně w duši geho.

Kde láska a pokora w srdci, nabýwá wšecko gednánj lidské giné twářnosti, a stkwj se ctnostmi, gešto nad giné oslazugj lidem, žiwot a obcowánj s námi. A tak nenj diwu, že wraucj a pokorný muž Božj tichost a gemnost ku každému, laskawost i skromnost ke wšem lidem a obzwláštnj úctiwost k předstaweným swým při wšem, což koli činil, na gewo dáwal. Každý čłowěk buď si chudákem nebo králem, byl mu bratrem, každý předstawený náměstkem Božjm. Gemnost pak, skromnost a laskawost w gednánj, gakož i wšecka uctiwost zewnitřnj žiwým obgewem byly smýšlenj a citu krásné uslechtilé duše geho. Snažnau péčj usilowal o to i bděl nad sebau, aby nikdy proti dotčěným ctnostem nezawadil. Že pak obzwláštnj úctau se nesł k wrchnjm pastýřům swým, neydůstognĕgšjm pp. arcibiskupům Wjdenským* a uctiwostj takau oddán byl sw. Otcí w Řjmě, že kolikrátekali se o něm zmjnil, slowy i twářenjm zgewné bylo smýšlenj nábožné duše geho.

* I neydůstognĕgšjarcibi skupowé Wjdenštj wysoce sobě wážili přjkladného knĕze, b. Miggazi i Hohenwarthi Firmian měli geg za zpowědljaka.

Pro welikau nábožnost a powěstnau známost wěcj swatých, utjkali gsau se k němu o radu mnozj pjsemně, ústně mluwiti s njm nemohauce. K pjsemným takýmto dotázkám odpowjďawal ochotně a wěrně, duchem prawě maudrosti a lásky. Listy geho byly utěšené. Bud si wěc sebe wšedněgšj a pozemstěgšj, o které mu bylo psáti, nábožný raditel pozdwihowáwal prostým, nenuceným, milým slowem od země k nebi, od hraudy ku wěcem wznešeněgšjm. Slowa sw. Bernarda řkaucjho: »Pokud ničehož w listě twém neslyšjm, ó Ježjsi, neljbj se mi;« pokládal sobě upřjmný milownjk nebeského Mistra za gisté prawidlo, kteréhož swědomitě šetřil. Ježjs byl žiwot duše geho: a ějm srdce plné, ústa sama sebau přetjkagj. Wypowědmi pjsem swatých soljwal řeči swé, gimi protkána býwala též i psanj geho. Tak žil muž Božj celý gen pro Boha, celý gedno Bohem. Než tato wraucj geho sgednocenost s Bohem neměla u přjkladného Schmida do sebe ničehož giným lidem odporného a protiwného, neměla nic přepiatého ani pošmaurného. Wěrným gsa služebnjkem Páně, nechťel se nikdy ani uchylowati w čem od zákona Božjho, aniž se mu zdálo přjsněgšjm býti a tužšj žiwot wěsti, než toho žádá při nás Ewangelium. Gsa celý laskawý a přjwětjwý, obláčel i pobožnost swau w raucho milostnosti a weselj. Gsa srdce citelného, uměl gak slušj na křestana, radowati se s radugjcjmi a lkáti se lkagjcjmi; — djtě s dětmi, uměl owšem i s tjm neywážněgšjm počjnati sobě wážně.

Že pak nábožný kněz Schmid celý žiwau a neošetmetnau láskau oplýwal, nemohlo ani zewnitřnj chowanj a gednánj geho giné leč ušlechtilé a milostné býti. Nemálo mu w tom napomáhala i tělesná způsobu geho. Byloť zagisté tělo geho milého zrůstu a sličné postawy, twáře mladistwé wnadau čistoty a newiny kwětaucj až po samé stařj, tak že i při něm shlédáno, gak prawdiwé gest přisljbenj Ducha swatého, řkaucjho: Newinnost ostrjhá čerstwotu. W damácnosti a nábytku geho bylo widěti wše, což slušného gest, proto wšak nezapomjnage nikdy na

drahau prostotu, chránil se všelikých zbytečných výhod, všj nádhery a všech okras titerných. I w té věci obracel zřetel na Pána swého, který dokonal na křížji; nespauštěl z mysli duchownjho prospěchu bratřj swých, prohlédage k tomu, že nádhera důvěru odwracj a umenšuge. Neostalal owšem tato powážliwost geho bez prospěchu. Wyhnuw se marným a zbytečným výlohám, tjm wjce ušetřil, tak sice, že mu podle každodennjch almužen i znamenité penjeze potřebným darowati lze bylo.

Tak žil wytečný služebnjk Božj, nebo čemu nawykl gsa geště mládencem, toho se nespustil, stana se starcem. Wsecken žiwot, weškero smýšlenj a konánj geho podobalo se spanilému kwjtj garnjmu, které tjm wjce mysl těšj a wábj, čjm krásněgi před očima našima w živé přjrodě roste w puk a z puku poznenáhla w kwět se rozwjgij, až i dozráwá. Takowému kwjtku podobala se duše i žiwot nábožného kněze. Při něm nebylo ničehož nic, což by uměle wykauzleným a wypitwořeným slauti mohlo: ctnosti geho rostly, zkwětaly a dozráwaly, přirozeně w sadě Božjm na wýslunj młlosti Páně. Že pak rovněž gako bez milosti Božj ničehož spasitelného nedowede člověk, také táž milost býwá zmařená, pokud gj snažně neužjwá: samo sebau patrnó, že i nábožný kněz násilj musil činiti, aby uchwátil králowstwj Božj. A proto nespauštěl oďj swých od Hospodina Boha swého, mage ustawičně obrácený zrak swúg k wýsostem nebeským, gako plawec šťastně k žádaucjmu břehu přistáti a na hlu- binách siného moře nepoblauditi žádagjcy, ku hwězdám nebeským bedliwě wzhljžj. A blaze duši, kteráž blaze přistane ku břehu blažené wěčnosti!

Prwé wšak než se tohoto blahoslawenstwj Schmidowi dostalo, dočkal se wěrný služebnjk Hospodinůw i na zemi nečekané a nehledané odměny a pocty. Nábožný kněz dočkal se 50ti letého jubileum swého kněžstwj. Důstogný stařeček, tolikými obdařen od Boha milostmi, s wraucj wděčnostj k Bohu za wšecko to požehnánj propúgčené mu we swatém úřadu kněžském, chystal se na den 9. Listopadu l. P. 1838. Připrawuge se swatými modlitbami a obzvláštňjm duchownjur

cwičenjm wzywał Hospodina, aby mu weškerá pochybenj w žiwotě a působenj kněžském milostiwě prominauti, djky za prokázané milosti a hogná dobrodinj otcowsky přigmauti, a tudžž i lásku swatau k wěcem nebeským w srdci rozhogniti ráčil. Takto se přistrogiw ke dni swatému, ustanowil sobě, tichau pobožnostj zaszětiti drahau tu dobu, i slawil tichau toliko mši swatau w klášteře ctihodných panen Woršiljnek we Wjdni. A hle! čehož se pokorný muž Božj některak nenadál, stalo se. Geho Magestátnost cjsař a král náš neymilostiwějšj *Ferdinand* ráčil téhož dne wytečnému a zaslawilému o cjrkew i o vlast knězi apoštolskému vlastnj rukau podati oznaky rytjřského řádu Sw. Leopolda. I gaké to bylo strnauwjho důstogného starečka podiwenj, když geg i Swatý otec *Řehoř XVI.* milostiwým dopisem na důstogenstwj domácjho přelata swaté stolice powyšil?!

Tak tedy udělil Hospodin wěrnému služebnjku swému weliké a neobyčejné pocty před swětem, osvědčiw na nowo dáwné wyřčenj swé: Hleďte neyprwé králowstwj Božjho a sprawedlnosti gehu, a druhé bude wám přidáno. Nábožný Schmid, gešto gediné o čest Páně a rozmnoženj králowstwj Božjho po celý žiwot usilowal, došel owšem, tisjčúm stana se anjelem na cestě k nebesům, žádaucjho cjle swého. Než nadto dal gemu Pán, že uctau i láskau k němu pogat byl každý, kdožkoli geg buď osobně, aneb i z powěsti poznal, že geg ctili sprostj i wzácnj, dwůr cjsařský i sw. stolice Řjmská, duchowenstwu že byl drahým kamenem w koruně knjzat, lidu pak — swatým služebnjkem Božjm.

Zřjodka kdy dočká se tak neunawený kněz, gako byl důstogný Schmid, takého wěku a stářj. Než wywolený sluha Kristůw pobyl si geště 4 léta na zemi, prwé než se mu naplnila žádost, rozdělenu býti s tělem, a žiwu býti s Kristem. A wšak ačkoli se mu giž připozdilo, a den se byl nachýlil, neustál, neunawitelný gsa w dobrém, pracowati o prospěch králowstwj Páně. Dwě krásné knjzky: Pomněnkj a: přjklady pro mládež; — a Pane staň se wůle Twá, knjha utěchy pro katoljky, bylo spasitel-

ným plodem poslednjch dob bohatého apoštolského žiwota gehu.

Zatjm však ubýwalo den po dni sjly tělesné, čjm wjce se bljzila duše k věčnosti. Dostawily se též i neduhy, které swjragjce geg po mnohá léta až na samý krag hrobowý trpěliwého doprowázely. I rozimohly gsau se trapné neduhy tyto l. P. 1841 w té mjře, že se zdálo, gako by poslednj hodina giž se byla přibljzila. Zaopatřen swátostmi umjragjcyjch taužebně a s radostj očekáwal, brzo-li geg Pán powolá k sobě do vlasti nebeské. Zatjm však prodlaužil Swrchowaný geště o rok příkladný žiwot gehu na prospěch lidstwu. I wywázl důstogný stareček z gisté takořka smrti: než sjly gehu mizely, až posléze giž ani státi nemohl. Ačkoli tedy nesnadno mu bylo slaužiti mši swatau, neustal předce až do poslednj téměř chwjle, každodenně přináseti obět tuto neyswětějšj Neyswětějšjmu. Po wšecken čas nemoci swé modljwal se, takořka bez přestánj, duchem se objrage ustawičně se Spasitelem a dáwage sobě každého dne čjtati modlitby a rozgjmánj o utrpenj Páně. A gakož o sebe pečowal, aby blaze se dostal k Pánu, rowněž tak o to wedl péči, aby pro nemoc gehu nikdo z domácjch, gemu posluhugjcyjch, drahé mše swaté neobmeškal. Připomjnal sobě zagisté slowa sw. Apoštola, oswědčugjcyjho: Kdo péče o domácj swé nemá, horšj gest nežli pohan. Pro to však geg ani w nedužiwosti této neopustila swatá milostnost ducha i žiwá wraucnost ponořeného w Bohu srdce gehu, nýbrž slušj podotknauti, že mu Pán za poslednjch dob žiwota udělil dar obzwláštnjho, gindy nebywálého pokoge a mjru, až i oswědčowal stareček přjtomným: *»Nebe w sobě čjtjm.«* Tehdy počaly též mdloby se zmáhati, a ochablosti přibýwalo. Wěrný kněz Páně žádal geště gednau posilniti se na důležitau cestu k saudu Božjmu, a přigal dne 9. Ledna 1843 u přjtomnosti weškeré důstogné kapitoly metropolitnjho chrámu sw. Štěpána posléze swého Spasitele. I nelze wyslowiti, gakau wraucj zbožnostj, gakau gistau wjrau i celau oddanostj do wůle Božj wzplanula w této swaté

době všeka duše geho: čistá swatá duše prorázela takořka na powrch seslablého těla geho. Tiché modlitby, nábožná vzdychánj plynuly mu ze srdce i z úst; božské gméno Ježjś, swatá gména Maria, Josef, Jan (miláček Páně), Frantisek Salezský i Serafinský tanula mu až do poslednjho okamženj na mysli, a oslazowala mu tichý bog smrtelný. Rtové mu giž modraly; řeč se tratila: on však ljbage dřewo smjřenj s obrazem Ukřjžowaného, poraučel duši do pěti swatých ran Spasitele swého a ssinalými ústy geště swatá gména ta pronášel. A tak dočekal se angela Páně! Dne 10. Ledna u wečer w 10 hodin tiše nawrátíl se k Otcí, kterémuž w pokoře a lásce slaužil od mladosti až do šedin, od kolébky až do hrobu.

Úctu, gakowěz opravdowý tento služebnjk Páně žiwotem swým zasluhowal, gewila se obzwláště w nemoci a při smrti geho. Ze všech stran i ze všech stawů hrnuli gsau se lidé walem do domu geho, dotazugjce se, gak by se měl sluha Božj. Sám Cjsař Pán a Cjsařowna dali se tázati; — Cjsařská wýsost arciknjže Karel, Neydústogněšj knjže arcibiskup, i Nuncius apóstolský při dworě cjsařském nawštjwili nemocného na smrtelném loži geho. — A kdož wypjše dogjmawý pohled, když geg Magestátnost owdowělá Cjsařowna-Máti, přigewšj nawštjwiti nemocného a zastihšj geg giž w Pánu zesnulého, litostiwě patřila na bezduché tělo geho i poklekši u lože, modlila se nábožně za duši práwě odešlau ke Stwořiteli swému.

Nemenšj účastenstwj gewilo se po smrti starečka důstogného. Zástupowé hrnuli se tu walnj k mrtwole geho, modljce se wděčně u rakwe, do njž se byla wložila křehká nádoba duše nesmrtelné; zástupowé nesčislnj sešli se na pohřeb, doprowázegjce zwleky tělesné na hřbitow u Sw. Marie. Neydústogněšj pán biskup Sw. Hypolitský pozehnal mrtwolu a wedl průwod. Lidé od stawu, četné množstwj duchowenstwa, kněžj ze všech klášterů wjdeňských kráčeli za rakwj, a za nimi walil se lid nábožný. Druhého dne konaly se slawné služby Božj w hlawnjm stoličném chrámu Páně. Bylat tu u prostřed walného lidstwa též i Majestát-

nost Čjsařowna-Máti. Hle tak poctil Bůh po smrti památku apoštolského kněze, sláwau a ctj korunowaw geg i na zemi; a pak powolal duši gehu wěrnau do stánků, kteréž pripravil wšem, gešto milugj swaté přjštj gehu! —

Kýž by každý kněz, gako prawý tento sluha Páně, kýž bychom wšickni tak blahočinně žigjce na zemi, takau blahau smrtj odebjrali se na wěčnost! Kterak by se tu muselo rozmáhati králowstwj Božj pod sluncem! gak rychle blížili by gsau se k nám blaženj časowé, kdežto bude gedén owčinec a gedén pastýř, a wšeliká duše gako newěsta okrášlená Pánu swému. — I odpočjweyž tedy w pokogi, sluho Páně wěrný, kterýž vykročuge z tohoto swěta duši takowau odewzdal gsi Hospodinu, Otcu swému, za nás pak přimlauwey se w radosti Pána swého!

Žiwotopis

weledústogného Pána, Pana

Wogtěcha Beneše Juhna,

Kandidata bohoslawj, infulowaného Probořta Gindřicho-Hradeckého, Arcikněze krage Tábořského, skutečného Rady biskupské konsistoře Buděgowické, Zadrského arcibiskupského Notáře, Náměstnjka ředitelowa c. k. gymnasium, Střjdnjka biskupowa, Dozorce národnjch škol, skutečného Člena ústawu pro zaopatřenj dorostlých slepých, býwalého Rektora biskupského semináře, Professora wýchodnjch řečj, starého a nowého zákona, i české literatury, pak Examinatora synodalnjho na bohoslaweckém ústawu Buděgowickém.

Od

Wácl. Alex. Pohana,

Buděgowického biskupského notáře, a děkana w Poříčj nad Sázawau.

Měg Německo Walhallu swau, kde wawřjnem owěněné podobizny mužů o národ welezaslawužilých k weřegně počtě se řadj; my Čechowé stawjme za to w swatyni národnjch děgin wýborným vlastencům pomnjky liternj pewněgšj gehlanců Egyptských, a stkwostněgšj soch zlato-mramorowých, gež hlodawý čas nikdy nestráwj. Každě sice odwětwej literatury welebj wýtečné swé muže, a střežj co drahý klěnot gegich památky; neywěrněgi wšak w dlauhé časůw bauri proti wlnám zahuby uchowala, a chowá za

podnes Cjrkew sw. wzacné památky chrabrých rekú swých pro wjru, ctnost a člowěčenstwo weleslawných w požehnánj. Tak i Cjrkew Česká slawila po wšecy doby, a slawj posud hrdiny swé; gim k poctě za cenu wýtečných zásluh wždy stawěla, a stawj potuď pomnjky welebné, zde Dobrowskému, tam Pařjzkowi, ginde Hanikýřowi, Sedláčkowi, Zahradnjkowi, Slámowi a wjce giným. Wznešená to gména něžným kwjtjm z luk českých owěčena! Wěčně stkwjti se budau na oboru české literatury, a mladé potomstwo bude obdiwowati djla a zásluhy gegich. — Za dnů nowěgšjch stawj bohoslowecký Časopis mužúm na slowo wzatým z řádu kněžského slawné pomnjky; gá sám postawil gsem tam oběma Hanikýřúm slušné památky. Ted' mi buď gěstě dopřjno na prostoře skrownauké weledústognému kra-ganu, ochranci, rádci a přjteli mému p. *Wogtěchowi Beneši Juhnowi*, muži wšestranně zaslawžilému, wzdělati nowý a wděčný památnjk.

Narodil se w král. městě *Pelhrimowě* dne 21. Března 1779, gehožto rozšafných pánů roditelů *Josefa*, měšťaňa a mistra kregčowského, a *Ewu*, rozenau *Trnkowau* z Nepomuku weškeré měštanstwo pro gich hodnost u zwláštnej poctiwosti mělo. Hned w pacholeckém wěku dáwal na gewo wýtečné dary a schopnosti ducha, zwláště pamět geho tak rychle se wywinowala, že sám ředitel mjstnj normálky p. *František Kraška*, nápotomnj děkan Pelhrimowský, se na tom ustanowil w latině ho cwičiti. Překonaw tři prwněgšj třjdy ģrammatikálnj s prospěchem wýborným, a w Gihlawě při wšech zkauškách s pochwalau oswěčiw w latině pokrok učiněný, r. 179⁴/₅ pro *Prahu* se rozhodl, kdež u swého pokrewnjho přjtela a mistra truhlářského p. *Crhy Brázdy* w žitné ulici č. 611 ubytowaw se, weřegně študie započal. S wděčnostj wzpomjňawal na welebného p. *Wáclawa Festa*, kapitulára auġustiánského na *Karlowě*, an teh-dáž o geho prawé wzdělánj celau dušj snažen byl. Gak zaznamenal, byl professorem gemu: w syntaxi P. *Jáchim Hölzel*, muž pjle welmi milowný, a gemu náchylný; w rhetorice P. *Oktavian Hardel*; w poěsi P. *Bedřich Březina*;

z čečtiny P. *Hebenstreit*, P. *Noblitz*, Exjesuita, a p. *Mosig*, Doktor w lékařstwju. W rhetorice porazila ho hlawnička, a gen zvláštňjm příčinějm p. lékaře *Nečáska* a pečliwau obsluhau panj *Brázdowy* lakotné smrti wyrwán byl.

Roku 1797⁸/₈ nastaupil slawně dráhu libomudrckau za p. rytjře *Gindřicha* z *Scibtu*, wěhlasného professora libomudrctwj; welebně zbožného p. *Stanislawa Wydry*, kanownjka u wšech Swatých, exjesuity a professora matematiky; p. šlechtice *Vincencie* z *Bláhy*, professora přjrododěgstwj; p. *Augusta Bohumila Meissnera*, professora filologie; p. *Františka Schmida*, professora fysiky; a p. *Karla Marie* z *Boklettů*, professora wšeobecné historie. We dwau letech ukončil celý běh libomudrcký přewýborně, ze wšech předmětů eminencj byw tjjdowan.

Roku 1799⁹/₁₈₀₀ ubjral se s plesánjm, od swých zbožných rodičů žehnán, k obrannému stanovišti bohosloweckému, gaké hned od dětinstwj bohomyslná duše geho wytknula sobě. W alumnátu pod správau p. rektora *Antonjna Habercina*, a p. présésa *Františka Fendricha*, potomnjho děkana Zlonického, tráwil dny žitj swého neyblaženěgšj; mage přježen pp. profesorů, předstawených a saualumnů. Geho spanilá pleť, pohled laskawý, šetrnost slušná, uhlažený mraw, wytečné schopnosti, ušlechtilá pokora, duše čistá, srdečnost bezelstná, službowolnost nezistná, a láska k milené vlasti gjmala a naklonila mu srdce wšech.

Weleslawjwal professory bohoslowecké, muže na slowo wzaté, a gemu welmi laskawé: p. *Wawřince Krisostoma Pfrognera*, Dra. libomudrctwj i bohoslowj, a professora děginy cjrkewnj, nápotomnjho opata Teplského; p. *Františka Ullmana*, Dra. libomudrctwj i bohoslowj, a professora gazyků wychodnjch a starozákonnjho biblického študium, sléz. c. k. rady; p. *Karla Františka Fischera*, Dra. bohoslowj a professora řeckého gazyka i nowozákonnjho biblického študium, potomnjho kanownjka metropolitnjho, skutečného c. k. gubernialnjho rady a referenta w duchownjch záležistostech, pak děkana kapitolnjho, a konečně zwoleného

probošta; p. *Ignácia Sinke*, Dra. libomudretwj i obogjch práv, a professora juris privati; p. *Josefa Veitha*, Dra. obogjch práv, a prozatimnjho professora cjrkewnjho práwa; p. *Josefa Františka Fritsche*, Dra. bohoslowj a professora morálky, pak c. k. rady; p. *Xaveria Falka*, kapitulára Wyšebrodského, Dra. bohoslowj a professora doĝmatiky, p. *Wincencie Aleše Parjzka*, c. k. ředitelw wzornj hlawnj školy, a professora katechety a pedagogy, posléz Dra. bohoslowj a infulowaného čestného kanownjka Litoměřického; a p. *Gilgjo Chládko*, kapitulára Strahowského, Dra. libomudretwj i bohoslowj, a professora pastorálnj theologie, gehož p. *Juhn* zvláštjnjm miláčkem byl, tak že i w literjnjm swém djle pastorálnjm geg chwalně připomjná.

Sám *Geho Oswjcenost*, neydůstogněšj Pán, pan *Wilém Florentin ze Salmů*, knjže arcibiskup Pražský (P. T.), byl gemu tak milostiw, že o prázdninách ho za průwodčjho po panstwj Čerweno-Řečickém a Rychnowském mjwal.

Co pastoralista nesl těžký žel pro ztrátu swého milowaného rektora p. *Antonjna Habereina*, powyšného k důstogenstwj infulowaného probošta Gindřicho-Hradeckého. Na rozlaučenau postavil mu z čistě lásky a wděčnosti pomocj *Josefa Gewinnera*, nápotomnjho faráře Plánského, — oba w kreslenj dobře zběhlj — w sjni welké seminářské ohromný gehlanec s obrazem geho, a umluwil se s alumny gemu k počtě slawnústku uprawiti domácj, k gakowěz alumnus *Tatzauer* zdařilé kantate složil, a *František Waněk*, potomnj horliwý děkan Benešowský, gi w hudbě mistrně wsadil. Bolné to bylo lauđenj, a slz drahně prolito, když otec dobrý syny milenné opauštel. — W rektorát uprázdněný brzy se uwázal p. *Josef Faschang*, nápotomnj infulowaný probošt a kněz jubilowaný na Swaté hoře, pod gehožto správau geště co alumnus dvě rigorosa neboli přjsné zkausky z východnjch řečj, starého a nowého zákona, pak z morálky a pastorálky k zvláštjn spokogenosti pp. profesorů podstaupil, ostatnjm teprw posléz co kněz se podrobil.

Teď s Prahau, kdež blažená léta mu plynula, bo-

lestně se rozžehnal, nastoupil k Ordinacj cestu do Buděgowic, kamž dne 8. Zářj 1802 šťastně dorazil. Dne 24. Zářj od *Geho biskupské Milosti*, posléz Excellencj, neydůstognějšjho Pána, pana *Jana Prokopa hraběte z Schaafgotschů*, swobodného Pána na Künastu a Greifensteinu, prwo-biskupa Buděgowického, na kněžstw] poswěcen, chwátal do swé otčiny, aby tam prwotiny kněžské slawil, a swým mileným rodičům a bratřjm prwo-kněžské udjlel požehnánj. Oduď, po ukončených prázdninách, odebral se pln swého powolánj na rozkošnau winnici Páně do Březiny, kde vlastně ke konkursu z východnjch řečj, a staro- i nowozákonnjho biblického študium pro učitelkau stolecj nowozřjzeného bohosloweckého ústawu Buděgowického se pripravowal, pokudž se bohoslowecké poslauchárny a byty pánů professorů nedostawěly. Pilen w bedliwém prsluhowanj úradu pastýřského, gaký pod správau tehdejšjho osobnjho děkana Hořepnického p. *Jana Šestáka* w čtyrech obecjch zastáwal, pjil i brzy dostáti k učitelské úloze swé. Giž wšak dne 19. Ljpná 1804 zhostil se konkursu, a od té chwjle bawil se nazwjce předměty, genž sahalj w úrad naň wnešený; až pak dne 25. Řjgna 1804 se do Buděgowic přesjdil. Dogel tam práwě w tu hodinu, když *Geho Majestát František II.*, toho času geště Cjsař řjmský, w králowské a swobodné tamnj město slawně uwjtán byl. Hned prwnj den po gehu přjchodu dostalo se mu té cti, že od slawného Mocnáře we swém bytu ponawštiwen byl.

W Listopadu nastapiw s poswátným plamenem lásky k uměnj professůru sobě swěřenau, pronášel kněžským chowancům hlubokost pjsem swatých, a otwjral s obezřetnau opatrnostj, nikoli wypůgčenau maudrostj swětskau, alebrž dědičným otců sw. učenjm prawý smysl gegich, aby někdy sami co správcowé Božj a rozdawači sw. tagemstw] gehu pokrm zdrawý a nápog čistý předkládali owečkám Kristowým, a w úradě pastýřském wěrnj nalezeni byli. An k gazyku národnjmu wždy celau dušj se lnul, bažil též lahodnau mateřštinau mladistwých srdc] gegich okauzlitj, a w nich rozhárati oheň lásky k weledrahé wlasti,

weda gich k čisté mluvě, a čjtage gim zdárné plody na slowo wzatých spisowatelů českých; sám pak pagednánj česká do Hromádkových prwotín pěkných uměnj do Wjdně, německá do cizozemských časopisů wždy bez podpisu k tisku podával. Ostatně k swým chowancům se welmi wljdně měl, gich co přijtel wěrný rád se ugjmal, a proto gegich lásku zjskal. Obrazjwal (en Sillhuet) nowých chowanců každoročně, a gegich obrazy krásljwal wětšj část pokoge swého. Srdce tak gemné powahy zjskalo si brzy také lásku pánů kollegů: p. *Josefa Nowáka*, rectora w seminári a professora doğmatiky; p. *Jana Nagla*, professora děginy a práwa cjrkewnjho; a p. *Jana Hablesdreithera*, professora morálky a pastorálky, s njmiž w společnosti stolowáwal, přjkladně se i srownáwal, a tak we wšech wěcech za wzor sebe wydáwal nastáwagjcjmu knězstwu. Geho wljdnost a úprawný mraw mu rovněž i do wznešených domů přjstup proklestily, kdež častokráte za ůdalé přjlezitosti blahoděgně působil, a mnohý swár i w rodinách udsil. Gako wždy tak i w prázdninách se užitečně bawjwal, gednak cestowánjm, gednak posluhau cjrkewnj zwlášť w otčíně swé, a poněkud i kreslenjm krásných poloh a některých měst, z nichž, gak daleko mi wědomo: Buděgowice, Pjsek, Pelhřimow, Pacow a klášter Želiwský w rytině wydal.

Pro wýtečné wlastnosti stal se brzy konsistornjm radau, a r. 1818, když p. rektor *Josef Nowák*, geho ney-srdečnějšj přijtel, k hodnosti kanownjka wysoce důstogné kapitoly Česko-Buděgowické, a posléz za arcibiskupa Zádorského w Dalmatsku powýšen byl, i rektorem semináře. Co rektor dal teměř wšecky oltáře seminářského chrámu Páně přiozdobiti, kůr nad wchodem, a wěž nad kostelem wyhnati. Práwě w tu dobu wymřeli Auğustiánj bosáci w Táboře, odkudž geho přičiněnjm wýstawné warhany z malého kůru, a mnoho drahého raucha kněžského seminarnjmu kostělu připadlo. Geho býwalý knězštj chowanci wyprawugj chwalně, gaktě nestranným a bedliwým okem nad nimi bděl, otcowsky ge pěstowal, gasnau šetr-

nostj a přjvětíwau rukau bez ugmy cjrkewnj kázně opatrowal, k zotawenj newinné besedy, genž důstognost gegich neurážely, na swé vlastnj autraty obstaráwal, nuznějšjch kněhami podarowáwal, k duchownjmu gich vzdělanj tkliwé řeči, w nichž každé slowjčko co ohniwá střela citliwé gich srdce proráželo, a gemné mysli gegich se mocně dotýkalo, držjwal. Pod gehu správau kázali pastoralisté každau neděli a swátek w zbožnici seminářské weřegně, gednak aby se ohrozili, gednak wady druhdy newšjmané w čas odložili.

Roku 1822 opjrage se o bohatý poklad zásluh swých, ucházel se s p. *Gilgjm Fjlkem*, děkanem Cheynowským, o kanownictwj při wysoce důstogné kapitole Buděgowické uprázdňené. Mezi tjm wšak dne 16. Řjgna 1822 aumrtjw weledůstogného p. *Antonjna Habereina* osiřelo proboštwj w Gíndřichowě-Hradci. *Geho Biskupská Milost* (ted' Excellencj) neydůstognějšj Pán, pan *Arnošt Konštantin Růžička* oceniw gehu tak mnohé a wýtečné zásluhy, ráčil, an *Gemu* horliwost apoštolská a přewaha srdce gehu pro úřad pastýřský nebyla tagna, geg w milostiwý potaz wzjti, whod-li by mu bylo w pěstowánj tak slawného proboštwj a winici Páně pastýře wšestranně vzdělaného a statného požadujcjh se rozhodnauti? Takowéto ponawřenj ho překwapilo; domysliw se wšak, že nebem gemu losowáno pásti stádo Kristowo; wůli neydůstognějšjho Pastýře odhodlaně se podwolil, a o proboštwj uprázdňené cestau zákonnj pjsemně hned zakročil, zakládage wšecku swau důwěru na pomoc Božj, že ten, kterémuž se zaljwilo z newystižitedlného milosrdenatwj naň složiti břjmě pastýřské, gemu sjly takéž dodá, aby ge nesl. Za tjm wyšetřowánjm příplatku z přjgmů proboštských na obydlj a hospodářská stawenj za p. předka ohněm stráwená, a giných *beneficium* týkajcjh se záležitostj opozdilo se osazenj; až pak za newyššjm rozwáženjm ode dne 25. Listopadu 1825. bylo gemu důstogenstwj probošta propůgčeno. Dne 6. Ledna 1826. složil přjsahu do rukau *Geho Milosti Biskupské*, professoru postaupil p. *Dr. Janowi Körnerowí*, nynějšjmu kanownjku

při wysoce důstogné kapitole Buděgowské, a rectorat p. *Wáclawowi Šembercwi*, professoru děginy i práwa cjrkw-njho, nápotomnjmu infulowanému arcijahnowi w Krumlowě. W neygasněgšjm swětle obgewila se láska gehu otcowská k mladým kněžským chowancům w dobách poslednjch, když s nimi se byl konečně laučil, každé slowo gehu wá-žilo, a dotýkalo se mocně srdcej gegich, takže na ljcjch se patrně odráželo wnitřnj hnutj, a mnohau slzu uronilo oko mladistwé.

Dne 30. Ledna w ponděli wydal se do Gindřichowa, kamž ho chwalná powěst o gehu apoštolské horliwosti, zbožnosti, dobročinnosti, spanilé a šlechtné mysli wúbec, a gehu wýborných kněžských vlastnostech předešla, a za tau přjcinau takéž walný zástup bohomyšlných s taužebnostj geg očekáwal. Hodinau čtwrtau odpolednj pozdrawil pastýř dobrý swé stádo pozdrawenjm apoštolským: *Milost Pána našeho Ježše Krista, láska Bežj a účastenstwj Duchu sw. budiž se všem wámí (2. Kor. 13, 13.)*, držel k shromážděným řeč welmi dogemnu, a požehnal gim. Brzy následowalo kázanj přjstupné, gakowěž s přirozenau sobě wým-luwnostj, swatým zápalem, a tak čáromocně pronášel, že hned prwnj důraznau řečj swau srdce osadnjků swých dogaw, gich důwěru a lásku si zjskal. W nowém oboru činnosti swé dáwal w každé době swětélé důwody lásky swé k Bohu, Cjrkwi, Wlasti, k swým owečkám duchownjm, a wúbec ke všemu dobrému na gewo. Kdekoli se gehu pátragjcjmu oku přjležitost k dobrému gen naskytla, byla mu vždy wjtána, a on gi wěrně použil k účelům wznešeným.

Dne 25. Ljpná 1826. *Geho biskupskau Milostj* w práwa pastýřská dle obyčege Cjrkwe sw. slawně ustolowan, ucho-pil se co pastýř na slowo wzatý a chrabrý bogownjk Kri-stůw berly pastýřské, by střežil a pásł stádo předrahau krwj nebeského Beránka poswěcené, gakowé Cjrkew sw. katolická co wzácny klénot swěřila gemu. Silau toho, kte-rýž působj w nás chtěnj i dokonánj, s hůry nádšen, a swě-domité plněnj swato-swatých powinnostj pastýřských vždy na pozoru mage, wodil poručené sobě owečky po past-

wách zdrawyých, lámage gim chléb žiwota, a napágege gich ze zdroge čistého nápo gem žiwým, aby snad kalem swodných učenj a oswétau swéta přewráceného se neotráwily; bdě nad stádem okem bystrým, warowal ge před úklady swobodowěrců, kteříž zdrawé prawdě odpjragj, a pochlebugj žádostem lidským; pěstowal co wěrný a horliwý dělnjk winici Páně bez oddechu, nesa břjmě dne i horka, a k tomu prozýrage, by newinnost pawézau bázně Božj střežena, sprawedlnost na základu zákona Kristowa pilně hleděna, wlažnj láskau a milostj Ducha sw. k čilosti křesťanské powzbuzeni, a odrodilj synowé prawé Cjrkwe z bludu opět wyrwáni byli. Rád kázal o welikých slawnostech cjrkewnjch, někdy na dušičky, pořádně poslednj den roku. Mimořádné slawnútky na př. přiřetj wyznánj wjry od nekatoljka s Cjrkwj smjřeného, křesťenj Israelity, druhotiny manželské, poswěcenj praporce pro tamnj slowútné ostrostřelstwo atd. wždy gádrnau a co do gazyka ozdobjnau promluwau ráčil wyznačiti. Tauže horliwostj i křesťanská cwičenj pro wenkowany prostosrdečné, s nimiž se milerád zabjwal, osobně držjwal. Ač k obsluze cjrkewnj gemu čtyřj kaplani po boku byli, předc k slyšenj zpowědi swaté, kdykoli kagjcejch počet walněgšj se dostawil, se wždy ochotně propůgčil; a časem od rána až přes polednj dodržugjwj wdjdnostj a wzornj trpěliwostj w zpowědnici tráwil. Na wyslowné požádánj buď kdo buď i nemocného na bolestném loži Swátostmi obslaužil. Snúbců takořka wšech z wědomostj náboženských sám zkaušel, a k zdárnému manželstw j obezřetně připrawil; cožtě owšem krušné práce ho státi musilo, uwážjme-li, že tamnj osada 10692 dušj čjtá. Čjm wraucněgi Boha milowal, a čjm častěgi duch geho bohomyslný na perutjch důwěrné modlitby k nebes trůnu se wznášel, tjm důrazněgi na to doléhal, by služby Božj wůbec, zwlášť pak tagemstw j Oběti neyswětěgšj, nad kteraužto Cjrkew katolická nic wznešeněgšjho a welebněgšjho nemá, slawně a Twůrce wšemocného důstogně koňano, a tak mysl nábožných djtek k Otcí nebeskému wázně pozdwižena byla.

Slowy královského pěwce: *Hospodine milowal gsem okrasu dennu twého, a mjsto obijwánj sláwy twé* (Žalm 25, 8.) hluboce progat, uskwostnil drahými oběťmi swaté sijné Hospodinowy. An hlawnj chrám Páně i s wěžj, obyť proboštský a wětšj část města hned r. 1802. popelem lehly, a teprw na nowý rok 1811. swatyně Páně k weřegným službám Božjm opět odewřjna byla, nepodlěhá pochybnosti žádné, žeť wnitřnj ozdoba chrámowa hogným nákladem na stawenj uskrowněna byla. Protož weledůstogný p. probošt *Juhn*, uznáwage weškeré přjgny swé takéž za podjl chrámowý, na tom se ustanowil stkwostně uprawiti wnitřnj spořádanost zbožnice welebné. Geho tedy snahau a vlastnj wýlohau, neměně i přispěnjm nábožného důchodu a sbjrkau osadnj utwořen byl w prostřed chrámu na obrubě presbyterium nowý oktář sw. Křjže; tentýž, kazatelna a warhany nákladně štafirowány, dwa postrannj oltářowé pře-krásnými obrazy sw. Jana Nepom. a sw. Josefa štětkau *Kuppelwiesrowau* přiozdobeni, a hřbitownj chrám neyswětěšj Trogice Božj nowými warhanami opatřen. Obrádnj raucha kněžská na swé autraty rozmnožil, prádlo chowal welmi čistě, čistě i chrám Páně, dáwage ho každé pondělj a sobotu wyměsti, a dwakráte do roka i stěny osmeyčiti. Slowem kdekoli co wadného oko geho bystré wyslédilo, tam přikwapil k pomoci.

Co wěrný hospodář pečowal poctiwě stegnau téměř horliwostj o náležitá uspořádánj wšech proboštských stawenj a zdokonalenj polnosti. Na dostawenj obyťu proboštowa přispěl 6000 zl. Hospodářská stawenj we dwoře wněšjm tak zwelebil, že každého překwapj, kdo ge hned za geho p. předka widěl. Gestě poslednj léto pilně dostawowal, kde co k oprawenj bylo, aby nástupce geho neměl co omlauwati, aniž dědicům byl obtjžen. To wše sám osobně gsem spatřil. Zadaná práwa a pozemky druhdy k proboštowj patřjcej dobywal na vlastnj autraty a to znamenité; domácj pak polnost, luka a lesy pořádným wzděláwánjm a šlechtěnjm půdy proti časům minulým — owšemť welikým nákladem — o mnoho wýnosněšj učinil. Geho

p. nástupce, buď kdo buď w každém ohledu buďet mji ustlano.

Chudých býwal welikodušným přizniwcem; negen blahoděgný gich ústaw štedrotau otcowskau podarowal, nýbrž k měsječnému podělowánj obyčegně sám osobně se dostawil k tomu, prohlžege, by toliko prawj chudj, zwláště nemocnj a osiřelé djtky podpory došly. K ulewenj bjdy i nedožádán přispěl ochotně, neyraděgi působil dle nawěštj Páně — skrytě. Chudina nazýwala geg otcem, kdož se w nauzi utekl k němu, žádného — časem i nehodného, nechtěge ho zarmautiti, bez almužny nepropustil nikdy. Ochudlé mládeži školnj napomáhal oděwem, obuwj, knihami, papjrem a giným načenjm k pořádnému školnjmu vzdělánj. Při weřegných sbjrkách pro nešťastné stáwal wždy w čele. Pro ústawy wdow a sirotků po učiteljch zemřelých, slepých dorostlých a nápodobné giné, skládal každoročně na oltář účinné lásky k bližnjmu oběti hogné.

Zwláštňj předmět gehu pastýřské starostliwosti bylyť gsau školy. *Nechte malických gjtí ke mně*, woláwal hlasem otcowským na příklad Syna Božjho; k nimž také s srdcem laskawým se nakloniti, a s nimi rád howořiti ráčil, miluge prostosrdečnost gegich. Neypředněgšj zřetel bral na gich náboženské vzdělánj, gakož w službách Božjch zawedl přewahu gazyka českého, tak těž mocně doléhal, by w prwnj i druhé třjďe na tamnj hlawnj škole náboženstwj w gazyku mateřském české mládeži se přednášelo, by z úst p. katechety slowo žiwota bezprostředně ssála, a duchem Božského zgewenj dogata, w bezwadné čistotě chowala obraz, k němuž stwořena gest byla; nápotom pak dospěgjc w zbožném a swatém obcowánj hogné owoce přinášela ctnosti prawokřestanské. An však wšecky třjdy zwlášt w zimnjm školnjm běhu přeplněny, a nawedenj pro mládež pauze českau, genž po študijch nebažila, newhodno shledal, nawrhl zřizenj triwiálky o dwau třjďách, w gakowýchž by žáctwo vlastně mateřským gazykem, (z potřebj gen i w němčině. — způsobem však snadněgšjm a přirozeněgšjm) bylo cwičeno. Gakkoli nawrhu gehu důmyslně

a obezřetně uwáženému z některých stran bylo odporováno, neustál nikoliw od záležitosti této, nýbrž horlil a usilowal tak dlouho, pokudž si průsek k uskutečněníj zámyslu swého neproklestil. Teď mnozj neočekáwaným prospěchem české mládeže na triwiálce, kamž téměř tolik dětj co na hlawnj školu odesjláno, lépe poučeni, wyznáwagj omyl swůg, a radugjce se ze zdárného ústawu nowého, žehnagj wěhlasnému zakladateli geho. Poslednj snaha nebožtjkowa bylatě zřjzenj djwěj městské školy, na kterauz neywjce se těšil, a slibowal wyswědčenj gegj hlučnau sláwau konati; zatjm prozřetedlnostj Božj ginak usauzeno, zprawen sice byl, že wyššjho powolenj došla, wšak uwedenj gi do žiwota činného ginému losowáno. Zaraziw r. 1840 pro útlé djwěčiny školu nedělnj na triwiálce w gazyku českém, alespoň geště té radosti se dočekal, že mluwa mateřská nad němčinau zwjtězila, a lepé vlastenky, w gichžto něžných srdcjh láska k vlasti a národnosti procjtla, gen w mateřčině neyraděgi se kochagj. — Oko swé na Gindřichow a blaho geho upřew, nikoli na swé prostosrdečné wesničané nezapomjnal. Dewět škol čjtá tamnj rozlehlá osada na weněj, gednu každau alespoň gedenkráte w tém-dni katecheticky obslaužiti, byltě úkol wěru nesnadný. Ač sám p. probošt (gá sám swědkem toho gsa) k účelu tomu laskowě se propůgčil, sám semenem slowa Božjho půdu garoněžných srdcj osjwal, nahlédl konečně, že takowému požadowánj úplně dostáti nelze. Protož dušewnjho blaha stáda swého pečliw, welemaudře ustanowil, aby každý čtwrtek učitelowé wenkowštj s mládežj školnj do městské triwiálky se dostawili, tam w obau trjždách po dvě hodiny w náboženstwj katechetiky byla cwičena, a tože hned w pátek we škole učitelem bylo opakowáno; což se posud zachowáwa. Téměř při každé zkaušce obdarowal nebožtjk chudé a pilné djtky penězy.

Co Vice-Director tamnjho Gymnasium zastupowal p. ředitele wěrně a chwalně, měsječným zkauškám byw přj-tomen, rozněcowal študugcj mládež k pilnosti, ctnému a šlechtnému chowánj se, podporowal nuzněgšjeh, a držjwal

každoročně řeč gádrnau při ošacenj 6—7 chudých žáků študugjcjch ze sbjrkj, gakauž mysliwjnowé každau neděli a swátek po exhortě k účelu tomu konali. Pánů profesorů chowal w poctiwosti, znage co býwalý professor bohoslowj oceniti perný úřad i zásluhy gegich. Za to takéž wúbec ctěn a milowán byl.

Stegnau wěrnostj a swědomitostj zastáwal co střjdnjk a okresnj dozorce škol národnjch záležitosti úřadu swého. Za wzorem vlastnj domácnosti k tomu prozýral, by podřízené duchowenstwo sauspólně bratrsky se snášelo, sám pak každého i neysprostšjho kněze pro wznešenau důstognost, kteráž ležj w poswěcenj gehu, šetrně si wšjmal, a za přjležitostj wzácně i hostil. Wšemožně se snažil mezi kněžstwem a učitelstwem swornost angelskau udržeti, gelikož usgednocenj welké záměry wzrostagj, spasně účinkowánj na farnjky se usnadnj, a wúbec mnohostranný užitek se w osadě obgedná. W čas potřebj byl záštitau obau, začěž sobě wšude důwěru, lásku a wážnost zjskal.

I vlast weleslawila w něm muže swého; negen gak z prwu udáno, gazyku mateřskému a národnosti pracně průchody klestil, sám spisowatelem byl, nýbrž wšecky záměry a literaturu vlastenskau ze wšj sjly podporowal. Stůg zde na přjklad! když k stawenj řetězowého mostu w Praze gednota se zarazila, nabjdl duchowenstwo střjdnictwj swého gednu akcii kaupiti, k čemuž negen přiwolilo, nýbrž tu samau akcii k slowu gehu ústawu pro wdowy učitelské w biskupstwj Buděgowském darowalo. Byl členem matice české, a téměř wšecky wědecké knihy psané pérem českým wěrně odbjral, mage za to, že hogným odbjránjm plodů literarnjch vlastenská literatura neyrychlegi se zmůže.

Totě obraz činnosti gehu, gaká toliko s žiwotem gehu uhasla. O něm se sw. Pawlem se řjci může, že wšECKO wšem učiněn byl. Smysly gehu byly ostré a neocháblé až do chwjle poslednj, na pohled a dle střjdmnosti gehu sauzeno, zdálo se, že vysokého stáří dogde, zatjnm neduh patrny hlodal na zdrawj gehu. U prostřed zářj m. r. ulehl, a w čtrnácti dnech zotawil se tak, že zas vycházel

a inši sw. čítal. W poču řjgny otékaly mu nohy, od té chwile byl na domow paután, wšak úřadowati nepřestal, ledwa na osm dnj před smrtj, kdež otokem přemožen, dle rady lékařské w posteli se držeti musil. Sežlútnuw po těle, swolal lékařů wjce, gegichžto nález zněl: že gátra zcala shnilá a naběhlá žluč tlačj, a pomoci nenj nižádné. Bohu poručeno! odvětil pokogně, a se wšj opravdiwostj k předůležitému kroku poslednjmu se pripravil. Dne 24. Listopadu, an nemocnému se přitžjilo, žádal sám swátostmi umjragjcjch weřegně zaopatřen býti. P. *Hroznata Schuldes*, kwardian tamnjch Františkánů, wyslyšel zpowěď geho a p. *Josef Zátka*, kaplan domácj, w slawném průwodu dostawiw se s Ciborium k posteli nemocného, ostatnj Swátosti srdcem bolestj a zármutkem přeplněným přisluhowal genu, při kterězto obsluze nemocný sám cjrkewnj modlitby s duchem rozniceným konal. Dne 25. a 26. byl myslj welmi pokogně, tak že přátelům swětýlko žiwota — co lampy dohořjwagjcj — mjhati se zdálo. Dne 27. opravil swé poslednj pořjzenj; o půl noci pak powolal p. *Zátka*, žádage ho, by s njm *Commendationem animae* se pomodlil, gakowěž s neywětšj přjtomnostj ducha hlasitě se modlil. Poručiw duši swau w ruce nebes Slitownjka, požehnal přátelům swým kolkol lůžka klečjcjm, a žádal k šnadnějšjmu oddechu w pohowku usazen býti. Zde se swými se rozlaučiw, stišil se, a o půl třetj hodin rannjch dne 28. Listopadu — stár 65 let — usnul w Pánu pokogně a nábožně, a duše geho rozpautaná z wazeb tělesných wznášela se zásluhami bohatě zásobená po kragjch nadhwězdnych k Twůrci swému.

Mrtwola zesnulého pontifikálnj — důstognosti proboštské náležjcj ozdoba zahalena, a mnohým swětlem ozářena bylať geště toho dne dobaa odpolednj truchljcjm farnjkům k zočenj pleti pastýře lidumilého a otce dobrotiwého, i k powzbuzenj gich k modlitbě za duši geho wystawena. Wznešenj i sprostj, domácj i přespolnj hrunli se w počtu newjdaném k loží geho, by poslednikráte uzřeli twář pastýře o blaho gich apoštolskau hěrliwostj pečugj-

cjho, kněze zbožného a neauhonného, a muže w toliko stranném ohledu přewýborného. W obličejch lidu wšeho druhu bylo znamenati útrpnost, a slzy hogně kanaucj progewowaly wnitřnj bolest k zemřelému pastýři. Dne 30. we čtврtek hodinu 10. weden byl na wýslownau žádost nebožtjkowu wysoce důstogným p. *Iğnáciem Sekauškem*, přelatem Želiwským a býwalým ģymnasialnjm préfektem Gindřicho-Hradeckým, slawný průwod pohřebnj. W čele předcházela družina chudá, ģi následowala školnj mládež wesnická, městská triwiálnj a žáctwo školy hlawnj, pak mládež študugjcj s pp. professory, oddělenj slowůtných městských ostrostřelců, pěwci, hudebnjci, *šedesát* kněžj s rozžatými šwjcemj, za rakwj ģiné oddělenj ostrostřelců, přátelé atd. z proboštstwj byla mřtwola nešená duchowenstwem do chrámu farnjho, kdež za w Pánu zesnulého *Officium defunctorum* a slawné pontifikálnj *Requiem* konáno. Po ukončených obřadech cjrkewnjch přewzalo mřtwolu duchowenstwem z chrámu wynesenau tamnj měšťanstwo, gakowauž za městem w swato-trogické ulici zas richtářům neboli sudjm wesnickým postaupilo. U wchodu hřbitownjho přegawši duchowenstwo ostatky drahé, wneslo ģe w chrám Trogice Božj, odkud po *Libera* odzpjwaném se k sladkému odpočinutj uložily wedlé slawného předchůdce ģeho weledúst. p. *Antonjna Habereina*, ģemuž nebožtjk pomnjk wděčnosti postawil. Po slawném *Salve Regina* zpjwana mše angelská tagemnjkem arcikněžským důstogným p. *Karlem Haljkem*, farářem Kardašo-Řečickým, a býwalým střjdnjkem a okresným školnjm dozorcem Cheynowským, při kteréž ostatnj duchowenstwo, ģeň za nebožtjka w hlawnjm chrámu Páně obět neyswětěģj nekonalo, tiché mši swaté slaužilo. Brzy na to bratrstwem *sub Patrocinio B. V. M.*, ģehož členem byl, tři sta mšj sw. za duši ģeho čteno. Četné kněžstwo, newjdaný daw lidu, hlasité wzdychánj a slzy kanaucj oswěďčowaly žiwě lásku, oddanost a wděčnost k býwalému pastýři. ģeho nábožnj dědicowé hotugj se wzdělati mu nákladnj pomnjk, ač sobě on sám hned žiwotem swým mnohem trwanliwěģj postawil, alespoň w osadě Gindřicho-

Hradecké zůstawił památku swau w požehnánj. An bohumilý duch geho, gakž tušjme, palmy věčné oslawy došel, nechť zatjm tělo geho zde w pokogi odpočjwá, než traubau archangelskau wzkrjšeno bude k neskonalé sláwě!

Slawné položenj základnjho kamene k farnjmu chrámu Páně w Marianských láznjch.

Nenj tomu geště půl stoletj, kdež w audolj tom, w němž se nynj tak rozkošně rozkládá wystawné, útěšené mjsto **Marianských láznj**, gako hrady kol rybnjka Bethsaida, — byl geště pustý, hustý les, kterýmž spěchával chodec okolo gedinké chyšky uhližské a křjže s obrázkem Neyblahoslaweněgšj Panny Marie, aby wywázl z děsného mjsta w kraginu otewřeněgšj a bezpečněgšj. — Wedenjm Božjm poznali gsau zde unawenj cestownjci, že žjdl ze země se praudjcy, pramen neúhledné mechowité studánky, že woda tato negen žjzeň zahánj a uhřjcenj ochlazuje, ale že i podiwně w těle ulehčuje, zeslábost sjlj a kleslau mysl wygasňuje. I prawjwalo se, že, kdo w okolj churaw, sem docházjwal, neb si sem pro wodu posjwal: že skrytau mocj wody této předešlého uzdrawenj docházel a w slabosti swé zase okřál. — Na powěst takowau přistawowalo se zde těch chalaupek wjce, a geště wjce, gak lid počal prameny tyto haustěgi nawštěwowati. — Ale, nenadále několika podiwnými uzdrawenjmi, rozhlásila se powěst o hogiwosti a lečiwosti praudů těchto tak silně, že ne wjce chýše a chalaupky, ale hned domy a paláce stawěti se počaly, tak že to mjsto, kteréž geště wesnice nebylo, gíž hned w nádherné město se wystawowati počalo.

Štěstjím tomuto požehnanému mjstu, že gest vlastnj půdau na půl třetj hodiny oduď ležjcyho Prémonstratského kláštera, starobylého **Teplu**, gehož pečliwj a horliwj Opatowé na to bedliwě hleděli, nákladu nespořiwše, by toto

nowé Siloe stalo se, u všem pohodlj, žjdem uzdrawenj ne-
genom sausednjm, ale i churawcům kragin neywzdělaněgšjch.
A došlo také mjsto toto powěsti tak slawné, že se sem
ročně těch neyslawněgšjch a neywznešeněgšjch osob na
tisjce scházj, by u zázračných pramenů těchto w neyutě-
šeněgšj zahradě, kteráž obraubena gest tak nádherný-
mi domy, gak ulehčenj w churawosti, uzdrawenj z ne-
moci, wytrženj brzké smrti dosáhli a sesjlenj ducha a utě-
šenj mysli nabyli. — Tak nowý omladlý žiwot zde si wy-
wážiwše žehnagj nynj doma tomu mjstu a slawnau powěst
geho plamennau wděčnostj wůkol rozširugj.

Za přjčínau osady w čjslech a w lidu rostaucj wy-
nikla potřeba pro křesťany zde se scházegjcgj mjsta poswát-
ného, kdeby Bůh od shromážděného lidu weleben, geho
neyswětěgšjmu gměnu klaněno bylo, a při neyswětěgšj oběti
on zde upěnlivě žádán, aby každý sem w důwěrnosti do-
putowawšj odtuď uzdrawen odcházel, a potřebám katolickým
zwláštnjm otcem duchownjm poslauženo bylo.

Wystawěla tehdy k cjlj tomu důstogná řeholnj kapi-
tola Tepelská zde kosteljček, *Na nebe wzetj Rodičky Božj*,
dost auhledný a na tehdegšj potřebu dosti prostranný, ale
na dalšj čas předce nedostatečný; tak že w poslednjch le-
tech giž welmi zrostla potřeba, chrám Páně tak prostranný
zde založiti, genžby cjrkewnjm potřebám, a potřebám ná-
božného lidu byl dostatečný.

Ačkoliw welikému tomuto podniknutj poslednj páni
Opatowé péči swau přiložili, předce pro nesnáze ne nemalé
dostalo se skutečného založenj, a daufáme i šťastného do-
stawenj, teprwa nynj řjdcjmu Wysoce důstognému panu
Opatowi, panu *Mariánowi Josefu Heinlowi*, kterýž w mni-
chowském panu Guttensohnowi šťastně wywolil k tomu
stawitele neywšš schopného, a patrným ušetřenjm pro-
středků tolik složil, že giž chrám Páně obšjrný a přewe-
lebný w slohu bizantinském neyutěšeněgšjmu, až k obdiwu
sličný a majestátný, w způsobu osmorožnjm okrauhlý,
letošnjho 15. srpna, na *Na nebewzetj Panny Marie*, genžbyl

právě starého kosteljčka dnem slavným patrnjm, základ slawně položití dal a sám ho wyswětil.

K té slawnosti byla celá prostrannost nowé stawby, spolehagcej na dosawádnj kosteljček, slušně připrawena. — Na mjestě, kde bude weliký oltář, byl takowý přistrogen z chwogj s obrazem Neyblahoslaweněgšj Panny Marie, na gehožto wyklenutj stál kříž z žlutých Giřinek uwázaný. W prawo, na piljři bylo mjsto wyraubené, kam pamětnj věci se položití a základnj kámen to přepažití měl. Z lewé strany byla chwogjm wyzdwjžena wjtěžná brána s nápisem zlatým, žalmu 131, *Inveni locum Domino*, a kazatelna w wyklenku, také auprawně z chwogj wywedená. W středu, proti welikému oltáři byl postawen welký stan a pod njm klekadlo pro Neyoswjceněgšjho Wládaře Českého Králowstwj, a stolice pro wzácné hosti. — Celá půda byla prkny obložená. — Západ slunce byl gasný a sjlil naděgi při té tak měniwé powětrnosti, že následugcej den, den základnj slawnosti, bude pokogným a slunečným.

W den neyblížšj přjprawy radowal se wšechen lid z přemilostiwého dogetj **Neyoswjceněgšjho Wládaře Českého králowstwj, Geho cjs. Wýsosti, Arciknjžete Štěpána**, w dům Teplský na náměstj, (který chwogowými gehlanci, kwětnými wěnci, řasowánjm w národnjch barwách a něžným nápisem přiozdoben byl), aby na druhý den k nowému chrámu Páně základnj kámen slawně položil.

Gak se setmělo, dalo se z protěgšj lesnj wýšiny, proti Teplskému hostinci, z hory Hamelika (Homole), z hmoždjřů znamenj, a w gednom mžitku rozgasnila se po wrchu tom obrowská pjsmena **S**, z 600 hořjcejch papjrem rozljč-ných barew obložených lamp sestawená; hudba slawná zawzněla z wrchołu pod lesem, domy se oswětlily, a stromōradj a celé slaupowé laubj od Karolinské studně po celé dylce procházky až k hlawnj studni sw. Kříže, pak slaupořadj tohoto wodowého chrámu, attického slohu, kol-kolem po stupnjch pō třech řadách, stálo 2000 lamp napogeným papjrem, rozljč-ných barew obložených w malé

chwjly w gednom ohni; nad což i celá cesta bengálskými kaulemi osvětlena byla; při kterémž osvětlenj se nákladné krámy sklenářské čarowně wyznamenali, a všeobecnu pozornost a obdiwenj na se táhly. — Že i cizj hosté okna bytu swého slušnými nápisy okrášlili, gim na čest zde potknuto budiž.

W tom zawzněla hlučná hudba, a hřmotné rány z hmoždjřů rozljhaly se po horách a lesjch, a oznamowaly obecnstwu a okolj, že Neyslawnějšj Pán Arciknjže vycházj, aby wysoce ozdobné toto osvětlenj shljdl. Spokogenost gewil tu Neyoswjcenějšj Pán obzwláštnej; gak i weškeřj hosté nad tjmto, gako kauzlem wywedeným a welmi podařeným osvětlenjm swé překwapenj a obdiwenj hlasitě gewili. Nawracugjcjho se Neywznešenějšjho Pána k domowu swému přigal daw rozpotěšeného lidu radostně prowoławagjcjho, hlahol hmoždjřů a hudba slawná. Což se powýšilo, gak Neymilowanějšj na pawlači lidu se milostně okázal; načez po delšj hodinu mistrná hudba před hostincem prowozována byla.

Ale nastogte! w noci se wjtr obrátil, a z rána byl hgawec kazjcj wšecky slawné přjprawy. Tjm se stalo, že ani kázanj, ani slawná mše sw. na připraweném mjstě držena byti nemohla, ale w kosteljčku držeti se musila. Dešť tento ale neuhasil horliwost a powolnost a nezwrátil setniny ostrostřelců Teplských, Mnichowských (Einsiedel) a Úterských (Neumarkt), kterjžto poslednj na čtyry hodiny cesty k Mariánským láznjm měli co chwátati, kterýchžto každá setnina pod swým praporcem a se swau hudbau, w neykrásnějšjm pořádku o hodině osmé došli; a k obdiwenj bylo, gak vše pohybowánj swé, gako wogsko wywcičené řádně wywáděli. — Po proukázané počestnosti wysoce důstogné wrchnosti swé před domem Opatským, odebrali se před ozdobený dům obywanj Neyoswjcenějšjho Arciknjžete Wládaře, zde swau neypokornějšj a neyradostnějšj pokoru složiti. — Dešť se utišil! O hodině dewáté stal se od ostrostřelců neyslawnějšj průwod Cjsařské Wysosti do dosawádnjho chrámečku, kdež se od pana Opata, od vysoké sgeté sem šlechty a od přjtomného vysokého

c. k. auřednictwa pokorné přivjtánj stalo, a Wysoce slawný Arciknjže mjsto swé před oltářem přigal.

Slawnost tu welebnau otewřel domácj farář, důstogný pan kapítular, Řehoř Hégg, kázanjm nad mjru zagjmawým, kterýmž ukázal, gak toto mjsto we 40 letech z pustého lesa w tak slawné wýstawné město se proměnilo, a též a) prostředkem wjry w srdcích, b) prostředkem pokoge we vlasti, a c) opatrným těženjm důchodů se strany opatské péče Teplské. Wýborným wywedenjm a wýborným přednešenjm i od zahraničanů vysoké pochwaly došel, nač panem Opatem slawná mše sw. následowala.

Po této cjrkewnj pobožnosti zdwihlo se weškeré shromážděnj, a Pan Arciknjže byl při hláholu hmoždjřů a hudby skrze řady na tisjce sběhlého lidu a náramného počtu lázenských hostů, skrze krásu ostrostřelců, od duchowenstwa uweden w prostrannost nowého slawně se zdwihagjcjho chrámu Páně, slawnau branau, pod okrášlený stan.

U prozatimnjho oltáře četl Wysoce důstogný pan Opat hlasitě základnj spis na pergameně psaný, kterýž pak Neyoswjčenějšj Arciknjže, Cjsařská Wýsost, a wjce přjtomných Wysoce urozených hostů podepsalo. Wyswěcen byl základnj kamen, a do wytesaného mjsta, w cjnowé krabici, položen byl základnj list, kronika Mariánských láznj, penjze roku běžjcjho, tištěné poznamenánj kapitoly Teplské a lahwička s hogjcj wodau křjžowé studně. Wše bylo přikryto skleněným wjkem, na kterémž w ohni wpálen byl následugjcj Chronographicon:

Deo. trIVno. gLorIae. aC VIrgInI. genItRICI.

saLVatorIs. nostrI. honorI. pIe. ereXII.

MarIanVs. abbas.

Neyoswjčenějšj Arciknjže nynj wápno na swrchnj kámen položil a trogjm udeřenjm kladjwka připewnil, s podotknutjm na čest gak w obyčegi býwá; w čemž následowati wjce přjtomných hostů pozwáno bylo. Při zaměstknánj tom Wysoce Slawného Wládaře našeho rozljhal se hláhol trognásobného Salve od ostrostřelců, pak déle trwagjcjho od hmoždjřů na wršině Homole, a od hudby na wše strany.

Slawné pohostinstwj bylo o druhé hodině w nowé wysoce wkusně stawené a přeozdobně malowané welkosjni hostinské; a když se na zdrawj Geho c. k. Majestátu a weškerého přeslawného Cjsařského dworu, a Wznešeného Wládaře Králowstwj Českého, Cjsařské Wýsosti; pak Neydůstognějšjo pana Knjžete Arcibiskupa Pražského, a wysoce důstogného pana Opata a geho kapitoly, pak i na dalšj zdar Marianska od obau stran prowóláwalo: prowázelo gewenj toto před sálem w kráse rozestawené ostrostřelstwo trogjm wypálenjm, hmoždjře na Homoli, a hlučná hudba; načež pan Opat pokorně Neyoswjcenějšjmu Arciknjžeti Pánu, pak i druhým pánům hostům podal welmi podařenau báseň, zhotowenau na slawnost tu wěhlasným básnjřem, kapitularem Teplským a professorem humanitátnjeh studij w Plzni, důstogným panem Gustavem Beerem, w které werš na Neyoswjcenějšjo Arciknjžete mnohé oko slzau zalil.

Slawnj hosti, kteřj se o hodině páté; rozešli, sešli se opět w tétyž sni (Kursaal) o hodině wečernj dewáté k společnému plosu.

Tak se ten přeslawný den skončil radowánky paměti hodnými, před očima tisjců zahraničnjch hostů, a osvědčila se tu před twářj gegich přewznešená welebnost katolických cjrkewnjch obřadů; osvědčila se w Arciknjžeti Pánu milowánj hodná zbožnost praslawného c. k. Rakauského Domu, oswjceného kmene Habsburského, a otcowská péče o zdar wšeho, coby vlast Českau k dalšjmu wykwětu a k wyššj sláwě přiwedlo; a zůstane den ten w knize přjběhů vlasti našj takořka zlatoohniwými pjsmenami zaznamenán.

A wolámeli: »Bože, zachoweyž nám krále!« woláme také tak srdečně »Bože, žehney vlasti wládcé!« a žádáme na nebi, aby dal Wysoce důstognému zakladateli tohoto chrámu Páně, kapitole gehu, obywatelům Marianských láznj, a wšem swé autočistě sem beraucjm šťastně wždy zde docházeti wšech žádostj swých!

W Marianských láznjch 15. srpna 1844.

Wáclaw Pešina,
kanownjk hradu Pražského.

Zpráva od Dědictw] Swatojanského.

Wydánj čjsla 16ho pro pány spoluauady welmi se opozduge, ne ale winau, nýbrž těžkostmi, kteréž žádný předwjdati nemohl. Chystá se pro letošek III. djl »*Pane zůstaň s námi.*« Na přes rok wygde prwnj swazek »*Žiwotů Swatých.*«

Že toto opozděnj we weřejné důvěrnosti neškodilo, gest na swědectw], že giž přjtomně o mnoho wjce počjtáme spoluauadů, než se gich loňského roku wesměs přihlásilo.

Katechismus o swatých obřadech cjrkwě katolické.

Spis tento k tisku a censure podává cjsařský dworský kaplan a děkan Melnický, weledůstogný *Antonjn Hnojek*, genuž w gazyku německém onen obšjrný spis w pěti swazcjch děkugeme, kterýmž nade wšecy zahraničnj spisowatele w tom druhu wynikl. Bude to kniha příručnj negen pro gednoho každého katechetu, ale i wjtána každému homiletowi a každému wěřcjm, kterýž by rád smysl wšech cjrkwenjch obřadů přigal. Liturgiku můžeme gmenowati *Očítau doğmatikau*, a každý katoljk nj negenom we wjře swé se utwrdj, ale i nad cjrkwj swau, tau chotj Krista přewznešenau se potěšj a si gi tjm wřelegi zamiluge. A což djm o těch, kteříž gsau wně cjrkwě? — Přečtauce, poznagj, co gsau ztratili, a že za gádro a maso gen šupinu sobě wywolili, která nábožně žjzncj duše nespokogj. — Wjm to z vlastnj zkušenosti; pogď a wiz arcibiskupské služby Božj w hlawnjm králowském chrámu Páně sw. Wjta w Praze, w pašigowý týden, a když smysl těchto cjrkwenjch obřadů poznáš, gen geště wřelegšjm, wěrněgšjm a šťastněgšjm audem sw. cjrkwě se staneš. — K tomu má dopomoci kniha tato, kteráž neywýš uwjtána bude, a po čase gisté gi při každé rodině nagdeme.

Krucifix a wyobrazenj Swatých.

Ubytowal se w Praze před Malostranskau mosteckau strážj, w čjsle 75. P. Rohljik, rozený Pražan, mjstr zvláštnjho uměnj, na gaké pro swé celé postaupenstwo Ney-wyššjm dekretem privilegowán gest. Zhotowuge tegným způsobem w ohni látku, alabastru neb karárskému mramoru podobnau, z které wytwořuge, na skle barewném, polowypuklé wyobrazenj Krista Pána, Rodičky Božj, sw. Jana Nep. a co by se dále obgednalo, k podiwu krásně. Cenu wysadil od 20 kr. až do 3 zl., dle welikosti a auprawnosti w pozlacených rámcjch pod sklem. — Redakcj žádá směle pozornost welectěného duchowenstwa na tato wyobrazenj; gsau welice přjhodná na dary vyššjm rodinám; a při lewnosti ceny gisté každý s kaupj welice spokogen bude. Také u něho krucifix auplné přewýborné práce, 27 palců wysoký w ceně 20 zl. stř. k dostánj gest.

Obsah swazku třetjho.

Pogednánj.

	Strana
1. Co sebau nese odpadnutj od Cjrkwe katolické	435
2. Láska a maudrost Kristowa w swát. Oltárnj .	470
3. Saustawa Učenj Ježjše Krista (Pokračowánj.) .	487
4. Kázanj při udělowánj sw. biřmowánj	498
5. Apoštolské cesty swatého Pawla (Pokračowánj.) .	518
6. Sw. Wáclaw. (Báseň.)	539

●znamowatel.

Literatura.

K dorozuměnj strany obnoweného wydánj Filothey či Bohmily 547

Rozličnosti.

1. Sanctissimi Domini nostri Gregorii XVI. epist. encyclica	557
2. Z Morawy. Slawnost druhotin důst. pana Bernarda Špačka . . .	568
3. Kratičké nastjnenj žiwota kněze apošt. Frant. Ser. Schmida . . .	579
4. Žiwotopis weledůst. pana Wogtěcha Beneše Juhna	599
5. Položenj základ. kamene now. chrámu Páně w Marian. láznjch	614
6. Zpráva od Dědictwj Swatojanského	620
7. Katechismus o swatých obrádech cjrkwe katolické	—
8. Krucifix a wyobrazenj Swatých	—

Redaktor: *Wáclaw Pešina*, inful. kan., kons. rada, děk. u sw. Apollináře.

Obsah swazku třetjho.

Pogednánj.

	Strana
1. Co sebau nese odpadnutj od Cjrkwe katolické	435
2. Láska a maudrost Kristowa w swát. Oltárnj .	470
3. Saustawa Učenj Ježjše Krista (Pokračowánj.) .	487
4. Kázanj při udělowánj sw. biřmowánj . . .	498
5. Apoštolské cesty swatého Pawla (Pokračowánj.)	518
6. Sw. Wáclaw. (Báseň.)	539

●znamowatel.

Literatura.

K dorozuměnj strany obnoweného wydánj Filothej či Bohmily 547

Rozličnosti.

1. Sanctissimi Domini nostri Gregorii XVI. epist. encyclica . . .	557
2. Z Morawy. Slawnost druhotin důst. pana Bernarda Špačka . . .	568
3. Kratičké nastjnenj žiwota kněze apošt. Frant. Ser. Schmida . . .	579
4. Žiwotopis weledůst. pana Wogtěcha Beneše Juhna	599
5. Položenj základ, kamene now. chrámu Páně w Marian. lánzjch	614
6. Zpráva od Dědictwj Swatojanského	620
7. Katechismus o swatých obřadech cjrkwe katolické	—
8. Krucifix a wyobrazenj Swatých	—

Redaktor: *Wáclaw Pešina*, inful. kan., kons. rada, děk. u sw. Apollináře.